27.37 S K833
Class Book
General Theological Seminary Library
CHELSEA SQUARE, NEW YORK

Purchased from the fund bequeathed to the Seminary by
EUGENE AUGUSTUS HOFFMAN, D. D.
DEAN 1879-1902

Digitized by the Internet Archive
in 2025

https://archive.org/details/bwb_T5-ARK-597

SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA

V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

SKUPINA DRUHÁ.

KORRESPONDENCE A PRAMENY CIZOJAZYČNÉ.

ČÍSLO 20.

DOPISY M. MATOUŠE KOLLÍNA Z CHOTĚŘINY A JEHO PŘÁTEL KE KAŠPAROVI Z NYDBRUCKA, TAJNÉMU RADOVI KRÁLE MAXIMILIÁNA II.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1914.

DOPISY M. MATOUŠE KOLLÍNA Z CHOTĚŘINY A JEHO PŘÁTEL KE KAŠPAROVI Z NYDBRUCKA, TAJNÉMU RADOVI KRÁLE MAXIMILIÁNA II.

K VYDÁNÍ UPRAVIL

FERDINAND MENČÍK.

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARY NEW YORK

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1914.

87965

NEW YORK
LIBRARY
THEOL. SEMINARY

TISKEM ALOISA WIESNERA V PRAZE,
KNIHTISKAŘE ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY, SLOVESNOST
A UMĚNÍ A C. K. ČESKÉ VYSOKÉ ŠKOLY TECHNICKÉ V PRAZE.

Dopisy M. Matouše Kollína z Chotěřiny a jeho přátel ke Kašparovi z Nydbrucka, tajnému radovi krále Maximiliána II.

K vydání upravil **Ferd. Menčík.**

Vlivem humanistického studia rozproudil se ke konci XV. a počátkem XVI. století po celé Evropě čilý život literární, což nemalou měrou přispělo ku povznesení české literatury. Střediskem českého života duševního byla Praha, kde zejména vynikal Matouš Kollín z Chotěřiny,[1]) kolem něhož s Tomášem Mitisem se druzí básníci latinští shromáždili, o jichž životě a plodech jen skrovně jsme poučeni.[2]) A jen náhodou můžeme z dopisů, které tito mužové vyměňovali si s učencem uprostřed nahromaděných pokladů žijícím, jež on zachoval věkům budoucím, dověděti se něco více o jejich literárních snahách. Jinak celá doba vyžaduje bedlivějšího studia na základě bibliografie,[3]) do níž pojaty budou spisy všech, kdož pokusili se tenkráte na poli básnickém anebo vědeckém jazykem českým nebo latinským. Máme také naději, že odkryty budou leckdes dopisy těch mužů dosud nevydané a že z nich budeme poučeni o duševních směrech, které tehdy v Čechách zavládly. Protože pak tenkrát, když nový ruch náboženský v Německu povstal, učenci všech zemí mezi sebou ve spojení byli, nutno bude přihlédnouti k osvětovému ruchu zahraničnému a povšimnouti si také osob, které, mimo obzor země české žijíce, přece mocným svým vlivem na rozvoj duševního života v Čechách velice působily.

Takovou osobou, která myšlenkami svými přispívala k vědeckému a literárnímu životu v Německu, náleží bez odporu tajný rada krále Maximiliána II. Kašpar z Nydbrucka. Byl to muž nadaný a vlivuplný, požívající všeobecné vážnosti a vynikající nad jiné učeností. A přece o jeho životě máme zpráv co nejméně, a také jméno jeho teprve v poslední době se častěji ozývá.[4])

---

[1]) Srovnej náš článek stejného jména v Časopise českého musea r. 1884, str. 208 až 222.

[2]) Faustin Procházka, De saecularibus liberalium artium in Bohemia et Moravia fatis commentarius. V Praze. 1782.

[3]) Viz Ant. Truhlář, Rukověť k písemnictví humanistickému, zvláště básnickému, v Čechách a na Moravě ve století XVI. V Praze. 1908.

[4]) Allgemeine deutsche Biographie se o něm ani nezmiňuje. Přidržujeme se toho, jak se sám podpisoval, ač zobecnělo jméno Nidbruck. G. Loesche: Zur Melanchthons vierter Saecularfeier v Jahrbuch der Gesellschaft für die Geschichte des Protestantismus in Oesterreich. Roč. 1897, str. 8—9. Tamtéž náš článek na str. 48—55: Caspar Nydbruck's Verhältnis zu den Calixtinern in Böhmen.

Jeho otec Jan z Nydbrucku (Nidepontanus), obyčejně zvaný „Jan z Met", šlechtic lotrinský, byl jako politický agent ve službách císaře Karla V. Měl hrad Nydbruck, ležící na stoku Nidy francouzské a Nidy německé v těch místech, kde vlévají se do řeky Saany v Lotrinsku. Matka jeho Marketa byla dcera Jana ze Seulheimu, jenž byl velitelem císařským na hradě Bolchenu (Boulay) u Met.[1])

Kašpar Nydbruck narodil se roku nám nepovědomého na Bolchenu. Měl bratra Filipa[2]) a Mikuláše. O tomto dovídáme se z dopisu Nydbrucka k Mikuláši Gallovi,[3]) pomocníku Flaccia Illyrika, že se roku 1554 zamýšlel oddati službě vojenské proti přání bratrovu, který chtěl, aby se oddal vědám. Sestra jeho provdána byla za známého politika Jana Sleidana, s kterým si Nydbruck dopisoval.

Jinak ani o mládí ani o rodině jeho mnoho nevíme. Podobá se, že Nydbruck prvního vzdělání nabyl v blízkých Metách. Kolem roku 1539 nacházíme jej na universitě v Orleansu, kde věnoval se studiu právnickému. Pobyl tu do roku 1545, a poslouchal profesora Jana Roillera[4]) a Theodora Noppe, rodem Němce, z nichž onen vykládal dekretalie, tento pak digesty. Z těch dob zachoval nám přednášky o dialektice profesora Sturna,[5]) řeč Ciceronovu za básníka Archiu podle přednášky Filipa Stecklina,[6]) a výklady Homera dle Daniele Capita.[7]) Zachované rukopisy jsou svědkem o jeho pilnosti na universitě, kde ve zvláštním sešitě si zaznamenal rozmanité „průpovídky a přísloví paměti hodné."

Záliba v klassických řečech vedla Nydbrucka do Wittemberka, kde byl žákem Melanchthonovým, ač na universitě veřejně zapsán nebyl. I Flaccia Illyrika, a zvláště jeho výklady o Aristotelově „Politice" s pozorností poslouchal. Potom navštívil ještě Srbiště (Zerbst).[8]) Zdá se, že ve společnosti theologů protestantských přilnul k reformačnímu směru, ač jen potajmu. Z Německa se Nydbruck nejprv odebral do Padovy,[9]) kde r. 1547 pobyl, a odtud do Bologně,[10]) kde se právům oddal a hodnosti doktorské dosáhl. Potom obrátil se do Španělska právě v tu dobu, když zde pobýval arcikníže Maximilián.

---

[1]) Rukopis 9737[k], fol. 192.

[2]) Sleidanus Briefwechsel herausg. von Hermann Baumgarten. Strassburg, 1881, str. 36.

[3]) Rukopis dvorní knihovny 9737[i], fol. 106. dopis Nydbruckův z 30. května 1554.

[4]) Rukopis dv. knihovny 10.377.

[5]) Rukopis dv. knihovny 9701, fol. 7.

[6]) Tamtéž, fol. 102

[7]) Rukopis dv. knihovny 9703, fol. 178.

[8]) Jahrbuch d. Ges. f. d. G. des Protestantismus, 1897, str. 35. Dopis Nydbruckův z 25. listopadu 1552 Melanchthonovi.

[9]) Koncept dopisu k Zikmundovi Geloovi z 30. března 1555.

[10]) Nobilis dominus Casparus a Neidpruck Metensis libras duas. Srovnej Acta nationis germanicae universitatis Bononiensis. V Berlíně 1887, 331. Jahrbuch d. G. f. d. G. d. Protestantismus, 1897, 35, 36.

Roku 1550 povolán byl do služeb krále Ferdinanda, který ho zaměstnával jako vyslance u věcech politických. Jak se to stalo, toho se nikde nedočítáme, tuším, že k tomu přispěly otcovy zásluhy. Záhy potom dostal se k arciknížeti Maximiliánovi, tehdy již králi českému, jenž mu svěřil dohled ke knihovně, kdysi pradědem stejného jména založené. Nydbruck obstarával pro krále objednávky a knihovnu obohacoval koupěmi zvláště v krajinách řeckých. Také byl prostředníkem mezi Melanchthonem a Maximiliánem, jenž velmi se klonil k reformačním snahám. Již r. 1551 jmenován byl Nydbruck tajným radou.

Ačkoli nacházel se Nydbruck u pramenů vzácných, častými politickými cestami jsa zaměstnán, neměl tolik prázdně, aby vědecky byl činný, jak asi původně zamýšlel. Nicméně, jsa s učenci německými buď osobně nebo jen z dopisů seznámen a všem ochoten při pracích vědeckých pomáhati, získával všude přátele a chvalořečníky. A kdežto mnozí z ochoty jeho těžili a jméno své oslavili, stalo se, že se na Nydbrucka docela zapomnělo, a nikdo již o to se nestaral, k čemu kdy on podnět dal. Jen tu a tam se setkáváme v dějinách německé reformace s jeho jménem; neboť Nydbruck prost byl vší osobní ctižádosti, a jen také tím, že alespoň jeho korrespondence se nám dochovala, můžeme poněkud jeho činnost vypsati.[1])

Nydbruck oblíbil si hlavně církevní dějepis, a v čele bohaté knihovny stoje, měl úmysl, dějiny církevní zpracovati od nejstarších dob. Náčrtek svého plánu poslal osvědčeným mužům, knihtiskaři Oporinovi a Konrádu Gesnerovi. Později, když se dověděl, že Flaccius Illyricus podobné dílo připravuje, jako snahy vědecké rád podporoval, bez odkladu poskytl mu pomoci, se svolením krále rukopisy a knihy mu zapůjčuje. Také o to pečoval, aby jeho bývalý učitel mohl klidně pracovati, a proto podporoval jej penězi vlastními, jakož i mezi přáteli sebranými. I na jiných stranách opatřoval Flacciovi prameny potřebné a sbíral pro něho staré rukopisy a podporu u krále Maximiliána pro něho vyžádal, jakož i v jeho zájmu s jinými učenci dopisoval. Těch pak, jimž dopsal o náčrtek k dějinám církevním, bylo mimo Melanchthona více, jmenovitě Šimon Schardius, Jiří Tanner, Jan Kalvín, Konrád Gesner a Arnold Arlen, bibliotekář ve Florencii. On toho též byl příčinou, že Flaccius počal vydávati Husovy spisy, neboť některým knihkupcům o tom psal, aby náklad na ně na sebe vzali.[2]) Sám však se nevzdal úmyslu, sepsati dějiny církevní.

S úmyslem tímto souviselo jeho přání, s učenci pražskými se seznámiti; neboť věděl, že v náboženském ruchu zaujímají Čechy přední místo, a tam že třeba hledati památky, které by mohly přispěti, aby celé hnutí se vysvětlilo. Roku 1553, když nalézal se Nydbruck na cestě do Sas, někdy na jaře přijel do Prahy a sešel se tu s Matoušem Kollínem,

[1]) Rukopisy dvorní knihovny 9737^{i} a 9737^{k}.

[2]) Jahrbuch d. G. f. d. G. des Protestantismus, 1897, str. 203. Dopis 13./14. března r. 1554.

s nímž dvakráte tehdy rozmluvu měl, při níž mu přání své pronesl, že by rád rukopisné poklady v Čechách poznal a zvláště bohaté některé knihovny městské. Zprvu mu Kollín nedůvěřoval, obávaje se nějakých nástrah od královského rádce, poněvadž v tom čase na všecky, kteří ve Wittemberku studovali a k vyznání luterskému se klonili, pilný pozor dávali a tudíž také na Kollína, který, ačkoli se oženil, při učitelském úřadě na universitě trval. Mezi známými záhy se o tom rozhlásilo, že tajný rada s Kollínem mluvil. První pak, kdo panu Kašparovi chtěl doporučen býti, byl Tomáš Mitis (Tichý), který, dokončiv právě studie a oženiv se, pobýval v Nymburce, zde se usaditi zamýšleje. Ale teprve, když do Prahy přibyl Languet se vzkazem Nydbruckovým a přinesl dopis od Melanchthona, stal se Kollín sdílnějším.

Languet byl do Prahy poslán od Nydbrucka, jenž chtěl mistra Kollína a jiné muže pro své záměry získati, jež táhly se k tomu, aby prozkoumal knihovny v Čechách a prohlédl zde chované rukopisy. Nebo toho Nydbruck na svých cestách byl bedliv a buď sám anebo jinými dal se rád poučiti o zvláště starých rukopisech. Mimo jiné vyjednával Languet s Tadeášem Hájkem, představeným kolleje Karla IV., jenž sám po otci svém měl některé spisy, které tehdy právě zapůjčil Flacciovi Illyrikovi. Z Prahy odešel Languet do Jáchymova, kde měl býti kazatelem. I zastavil se na cestě v Žatci a zde vyhledal M. Václava Vodňanského, M. Jakuba Kamenického a Petra Kodicilla, jenž zde byl učitelem, a od nich se dověděl, že některé důležité spisy mají. V Jáchymově sešel se pak s Mathesiem kazatelem a potom v Ostrově (Schlackenwerth) seznámil se s Filipem Hasištejnským z Lobkovic, s nímž navštívil hrad Hasištejn, kde byla uložena bohatá knihovna, nashromážděná panem Bohuslavem Hasištejnským. Své výzkumy Nydbruckovi sděluje, navrhl potom, aby s muži nahoře uvedenými jednal pomocí Kollína, který s nimi dobře znám byl.

Teprve v listopadu vyhověl Kollín přání Nydbruckovu a sdělil mu zatím nějaké seznamy knih. Zpráva Languetova působila, že se Nydbruck zajímal o knihovnu Hasištejnskou, ze které tenkráte ovšem již bylo mnoho rozchváceno a rozpůjčeno. Protože mu na tom záleželo, aby její zbytek do ciziny se nedostal, a aby sám o jejím bohatství se poučil, měl úmysl, požádati krále Maximiliána, aby v té věci zakročil. Chtěje se o všem přesvědčiti, hned v prvním dopise svém žádal Kollína, aby mu častěji psal, a přál si znáti, jaké knihy z Prahy Flacciovi byly půjčeny, zároveň se ho otazuje, zda-li v Čechách jsou spisy, poměry náboženskými se zanášející, a jakým způsobem by si je mohl vypůjčiti. A stejnou dobou obrátil se Nydbruck také na Tadeáše Hájka, jehož sobě velmi oblíbil a napomínal, aby za příkladem svého otce památky náboženské shromažďoval. Nydbruck zamýšlel v Praze zříditi vědecký ústav, aby tak materiál potřebný pro sebe připravoval. I uložil Kollínovi, aby vybral dva nebo tři studenty, kteří se v určité dny měli scházeti, pátrati po náboženských

spisech českých a latinských a je opisovati. Zprvu k nim dohlížel Kollín, ale on, nemaje pro mnohá zaměstnání svá pokdy, svěřil úlohu tuto Hájkovi, jenž rád vyhověl a mladíky do práce zasvěcoval. Toto bádání měl stále Nydbruck na mysli a přátele své stále k činnosti pobízel. Jen v jediné věci Hájek mu nemohl vyhověti, aby totiž překládal české spisy do latiny, protože mu pro jeho práci v kolleji času k tomu nezbývalo. Nydbruck s jednotlivými osobami vyjednával pomocí Kollína. Dověděv se, že Kuthen má postillu Husovu, ihned mu dopsal, aby mu ji zapůjčil, což se též stalo. Po některém čase jmenoval mu Kollín celou řadu měst a osob, chovajících ve sbírkách svých knihy, a mezi těmi Nymburk, Králové Hradec a Žatec; při tom zmínil se také o knihovně pana z Hazmburka na hradě Budyni, která ovšem při požáru, kterým hrad léta 1553 byl zachvácen, byla poškozena a na slávě pozbyla. Poněvadž v tom však těžkosti se naskytovaly, že úřady městské knih nerady půjčovaly, a Nydbruck jmenovitě zamýšlel, knihovnu Nymburskou[1]) poznati, myslil, až zase do Prahy přijede, že přinese královský mandát, aby mu knihy přístupnými se staly. Zejména na knihovnu Hasištejnskou nezapomnšl. Chtěl nejen její seznam, ale i něco bližšího dověděti se o majiteli panu z Hasištejna, předpokládaje, že by snad za nějakou slušnou náhradu se knihovny zříci chtěl. Aby pak přátelé v uložených pracích ochotni byli, alespoň zdaleka jim slíbil, že universita pražská bude moci přivedena býti do kvetoucího stavu, dávaje tím na srozuměnou, že se jim pak za pomoc jejich odvděčí.

Za nedlouho opatřil Kollín seznam z knihovny Hasištejnské. Když jej Nydbruck přehlédl, zatoužil po některých knihách a přání své v dopise ke Kollínovi vyslovil. Tento ovšem nemeškal, a věda, že majitel její pan Šebestián z Hasištejna jest vězněm krále Ferdinanda, poradil, že by za nějakou milost, jíž mu král Maximilián mohl vymoci, toho dosáhl. Jinak byl Nydbruck opatrný, ani na Nymburské doléhati nechtěl, aby snad se nezdálo, že v jejich knihách leží neocenitelný poklad, jejž by potom ještě více schovávali. Tak se vyptával, kam se poděly knihy po profesorovi ve Wittemberce Aurogallovi, který měl též vypůjčeno něco knih z knihovny Hasištejnské. Přátelé jeho rádi mu nálezy své sdělovali. Leckdy ovšem spokojil se nadějí, jako že dostane se do knihovny universitní, až snad jednou do Prahy přijede.

Seznámiv se se staršími českými spisovateli i těmi, kteří teprve dráhu spisovatelskou nastupovali, povzbuzoval je Nydbruck ku práci, aby neustávali a vytrvali, byť i proti nim nepřízeň se stavěla. Pro každého měl nějaké pochvalné slovo, ano i k hmotné pomoci se nabízel. O literární život, jak se tehdy v Čechách jevil, se zajímal a nepokrytě dal na jevo, že si hlavně v duchovním básnictví libuje. Proto, jakmile

---

[1]) Mnohé z knih Nymburských nevíme jakým způsobem, dostaly se do dvorní knihovny, a mají v sobě záznam: Lymburgenses.

jen se zmínil, že by rád měl básnické plody přátel svých, ihned mu Kollín zaslal nejen své tištěné věci, ale i jiní mu v tom vyhověli. Potěšen jsa velmi, povzbuzoval především Tomáše Mitise, až bude hotov s českými písněmi, aby zpracoval básnicky žalmy a téměř látku k básním mu ukázal. A opětovně píše Kollínovi, aby mu všecky spisy opatřil.

Toho také použil Mitis, poslal Nydbruckovi své vydané básně a spolu mu oznámil, čím bude se dále zanášeti, při čemž ovšem doznal, že od přátel očekává podpory, aby nové básně, k nimž přidati chtěl i obrázky, mohl vytisknouti. Neboť k velikým výdejům Mitis nestačil, nemaje dosud takového zaměstnání, aby jej slušně mohlo i s rodinou uživiti. A zase tu byl Nydbruck těšitelem, odkazuje ho na lepší časy a naději mu dělaje, že posvátné jeho zpěvy, jež králi Maximiliánovi věnovati zamýšlel, nákladem vlastním vydá, kdyby snad žádný knihkupec tak učiniti nechtěl. Též Kuthen vyhledal Nydbrucka, dne 29. prosince 1553 jeho snahy pochvaluje. Na Nydbruckovo vyzvání, aby se pustil do překladu Husových kázání, odpověděl s posteskem, že již někdo jiný tak učinil, jenž v díle svém šťastnějším bude než on, a vyznává, poněvadž na něho naléhá tíseň domácí, že nucen jest výživu sobě hledati a nemůže tím se zanášeti. Rád mu chtěl Nydbruck pomoci, ale sám neměl peněz, protože statky rodinné byly zpustošeny a od krále platu správně nedostával. Nicméně slíbil mu vyplatiti honorář, kdyby toho knihtiskař neučinil.

Kollín a Hájek zpravili Nydbrucka také o ztrátě, která pražskou vědeckou společnost potkala smrtí M. Šebestiána Přeštického, k němuž oči všech byly upřeny; ztráta ta všecky naplnila hlubokým zármutkem. Ale právě z toho opět Mitisovi zkvítala naděje, že by mohl k universitě se dostati. Jinde aby se uchytil nebylo možno, a sám lekal se toho, že by se měl s Musami rozloučiti a uchýliti se ke způsobu obživy, jenž by akademickému vzdělání neodpovídal. Proto použil příležitosti a žádal Nydbrucka za přímluvu, vyloživ mu, že by nevzešly nikomu větší výdeje, kdyby na universitě byl ustanoven, a také Kollín za mladého přítele se přimlouval a vyložil, jak se to s učitelskou stolicí v Praze vlastně má. Slova jeho skutečně pomohla, neboť Nydbruck vyžádal si bližšího vysvětlení o celé věci a slíbil, že záležitost králi Maximiliánovi přednese; však přece radil, aby se všecko odložilo až do příjezdu králova do Prahy. Ochotně tak Kollín učinil a sdělil Nydbruckovi, že by zatím mohl Mitis zařídit si kněhkupecký obchod, kdyby mu jen někdo z přátel pět až šest set zlatých zapůjčil. A k tomu také skutečně přišlo; ale není nám z dopisů jasno, zdali Nydbruck penězi vypomohl.

Kollín nejen Nydbrucka seznamoval s literárními plody, ale chtěl zvěděti jeho úsudek o nich a o sobě, aby podle něho říditi se mohl; i kladl při tom příteli a příznivci na srdce, že třeba jest tu nějakého povzbuzení, aby tím úsilovněji v tom směru pracovali. Nejprve přimlouval se za Kodicilla, který zvláště dobře spisy Husovy překládal. Nydbruck seznal takto

jména básníků českých: Jana Balbína, Šentygara, Aerichalka, Špana a j. Spolu viděl, že mnoho těch básní skládá se z pomíjejících a příležitostných skladeb buď k sňatkům (epithalamia) nebo k úmrtí, a neopominul Kollínovi psáti, aby se básníci nějakým důležitějším námětem zanášeli. Obíraje se těmi básněmi, seznal při tom, že se Kollín výborně zná v latinském veršování, a proto ho užiti chtěl při vydání spisu, jenž v středověku často byl opisován a ke konci XV. století tiskem několikráte vydán. Byl to spis „o hlouposti lidské či Brunellus", od Nigella Wirekera. I poslal Kollínovi exemplář, žádaje ho, aby chybné verše opravil, chybějící části doplnil tak, aby se dílo mohlo dáti do tisku, v čemž tento ovšem se snažil vyhověti, řídě se zároveň Nydbruckovým návodem, jak snadno revise textu provedena býti může. Zda to Kollín dokončil, nevíme, nebo ve dvorní knihovně, kam po smrti Nydbruckově jeho knihy přišly, exemplář s opravami Kollínovými není, snad že někde v Praze zapadl.[1])

Po roce 1548 byly poměry náboženské v Praze neutěšené a zvláště pro Kollína nepříjemné. Jmenovitě tím byl zastrašen, že značný počet ženatých kněží z far a ze země byl vypovězen. On sám byl přívržencem Lutherovým a tím také se netajil, a mnohdy i v básních vyznání své projevoval; mimo to byl ve spojení s Melanchthonem a Flacciem Illyrikem, což v Praze jistě nikoho nezůstalo tajno. Byl pak skutečně pro své luteránské smýšlení u krále Ferdinanda obžalován od apostaty Cyp. Leovického, jak právem se domnívati můžeme, ale zatím byl mu dán pokyn, aby se zdržoval theologického studia. Stejný osud dolehl i na Hájka, jenž podobně na poměry naříká. To bylo Nydbruckovi pohnutkou, aby oba přátele k ostražitosti napomenul, aby snad od zlých lidí i jemu nějaká nepříjemnost způsobena nebyla. A to bylo dobře; nebo věci tak nepříznivě se utvářely, že by i Kollína málem byl zastihl osud jiných vyhnanců, a již na tom bylo, aby se podrobil zkoušce o své pravověrnosti. Nevěda, co mu dále údělem bude, radil se s Nydbruckem, co má v tom případě učiniti, a ten mu odepsal, aby nikde nic nepodnikal, svou věc Bohu poručil a náležitě povinnosti svého povolání konal. I vyčkávali všichni, jak církevní řády v Čechách budou upraveny. Ale i v tom se Kollín zklamal; nebo za rádce konsistoři přidáni byli tři muži, Luteránům odporní, a z nich Pavel Bydžovský zvláště naň zanevřel, protože jej Kollín několika epigrammy řádně polechtal. Stejně pronásledován byl Václav Vodňanský, jehož písně v kostelech byly zapovězeny.

Od svých přátel v Praze Nydbruck se dověděl, že učení pražské pokleslo, a veliká snaha o jeho povznešení marnou zůstávala. Kollín se touto otázkou také zanášel a jeho báseň „o zajaté universitě" nás v tom utvrzuje; také Hájek se o to staral. Proto Nydbruck žádal, aby mu dal pokyn, jakým způsobem by universita zvelebena býti mohla. K cíli tomu

---

[1]) Později materiál, dodaný Nydbruckovi, byl v nepořádek uveden, nebo nalezli jsme příspěvky Kollínovy v několika rukopisech umístěny, např. v rk. č. 11561.

přispěti měl spis „o reformaci university", jejž Hájek již roku 1554 Nydbruckovi poslal, a protože mu tehdy poslem doručen nebyl, podruhé roku 1555. Nastávalo již také nebezpečenství universitě od jesuitů, kteří ke dvoru krále Ferdinanda byli povoláni, kde Petr Canisius započal již tažení proti víře podobojí a luterské. O tom Kollín Nydbruckovi sdělil, kterak v kostele na hradě pražském odpustky veřejně byly vyhlašovány a projevil svou obavu, aby snad král Maximilián proti slibu danému do jejich proudu stržen nebyl. Také v otázce vyučování školního bylo očekávati, že jesuité k sobě potáhnou všecku mládež, čímž školy soukromé škodu utrpí. Toho ovšem Kollín ve své škole v „Andělské zahradě" nepociťoval, maje tehdy více žáků než jich kdy předtím měl. Proto Nydbruck, nemoha veřejně se vysloviti, přátele k vytrvalosti pobádal a je těšil, že za Maximiliána, jehož mírné smýšlení v ohledu náboženském znal, doby příznivější nastanou.

Nemalé zásluhy získal sobě Nydbruck o vydání spisů Husových. Hned po první své návštěvě v Praze r. 1553 přál si, aby postilla Husova do jazyka latinského přeložena byla. O tom dopisoval si roku 1554 s Flacciem,[1]) jenž od delšího času spisy českého reformatora se zabýval, a také při práci své všemožně byl podporován a staré spisy mu sdělovány byly. Nydbruck tuším později se dověděl, že Norimberský knihtiskař Montan je zamýšlí vydávati, ale ihned Kollínovi dopsal a ho žádal, aby čeští učenci knihtiskařovi pomoci neodepřeli; také měl se Kollín otázati, které Husovy spisy Flaccius přehlédl a k tisku připravil. Ovšem Kollín, dávno o záměru přítele svého Flaccia věda, odepsal Nydbruckovi, že toho potřeba není, aby Flacciovi pomáhali, ač ovšem ochotně tak učiní, kdyby jen znám byl způsob, jak by se to státi mohlo. Proto ve druhém psaní Nydbruck uložil Kollínovi, aby s Montanem vyjednával, zdali by nevydal všecky spisy Husovy, pokud by možno bylo jich se dopátrati. Ten to učinil a psal Montanovi a příteli svému Besoldovi, kazateli v Norimberce, že jsou tu některé věci české, zdali by i ty do vydání pojaty byly. Nabídl jim řecký list, který kdysi z Cařihradu do Čech byl poslán, a ten tam byl také připojen. Ale Nydbruck znaje, že by Montan ztěžka českým textem spisů Husových se spokojil, vybízel Kollína, aby se postaral o jejich překlad do latiny, sám jsa hotov překlad zaplatiti. Té úloze podvolil se Petr Kodicill.

Náchylnost Nydbruckovu k evangelickému směru poznati z toho, že se přičinil o to, aby shody mezi oběma reformatory, Melanchthonem a Flacciem, bylo docíleno, nebo se obával, že by horkokrevný Flaccius ke krokům nepředloženým mohl se dáti svésti. Těžce to tenkráte nesl i Kollín, že hádka náboženská mezi oběma proměnila se v urputný boj, který i veškeré učení protestantské poškozoval, a sám obrátil se na

[1]) Dopis jeho z 13./14. března 1554 v Jahrbuch d. G. f. d. G. d. Protestantismus, 1897, str. 203.

přítele a učitele svého Melanchthona, aby v hájení názorů svých se mírnil, což on skutečně učinil. Ale Flaccius vytrval při své nevraživosti. Neznaje jiného prostředku, dopsal Kollín o tom Nydbruckovi, žádaje ho, aby na cestě do Sas zastavil se u Flaccia a k přátelské dohodě jej napomenul, načež Nydbruck žádal Langueta, aby mezi oběma stranami zprostředkoval. I dosáhl také toho, že oba odpůrcové roku 1556 k vzájemnému dohovoru se sešli a skutečně také se smířili.

Nydbruck již dříve od některých theologů si vyžádal, aby mu načrtli rozvrh, jak nejlépe by dějiny církevní sestaviti se daly. Myšlenkou tou stále se zabýval, jak jest viděti z jeho dopisu z 27. března 1555. Chtěje dokonale o tom se poučiti, jaké poměry v Čechách byly, dopsal Kollínovi, žádaje ho, aby mu vylíčil obřady kostelní a všecko, v čem se podobojí od katolíků liší, čemuž on dne 30. května 1555 vyhověl. Na to 16. května 1556 zase psal Kollínovi, chtěje, aby mu sestavil nástin k církevním dějinám, v čemž mu, tuším, vyhověno bylo. Ale Nydbruck tento záměr svůj neprovedl, nebo zemřel někdy ku konci roku 1557 v Bruselu, kde meškal za zvláštním posláním.

* * *

Dopisy, jichž použito hojnou měrou k naší studii nahoře uvedené nalézají se v rukopisech dvorní knihovny 9737[i] a 9737[k], ve kterých uložen důležitý pramen k osvětovým dějinám v Německu. Z korrespondence zde zachované se všemi téměř vynikajícími muži toho času můžeme nejlépe poznati neocenitelné vědomosti muže ušlechtilého srdce a velikého. Listy zde námi uveřejněné, k nimž připojili jsme dva dopisy Languetovy, stejně Čechami se zanášející, a jeden list Zikmunda Geloa, který v Praze nějakou dobu pobýval, osvětlí nám kus domácího života českého, jakož i chyby, ve které mnohdy samolibí spisovatelé upadali.

Číslo 1.

1553. března 2. ve Štýrském Hradci.

Kašpar Nydbruck, počínaje dopisovati si se Zikmundem Geloem, žádá ho za zprávy o vlašských knihovnách.

Ad Sigismundum Geloum 2. Martii.[1])

S. P.

Cum anno (15)47 Patavii studiorum causa essem, memini me tum ibi te videre, verum quia non diu ibi mansi, Bononiam concedens, non potui tecum familiaritatem contrahere studiorum communicacione, quod alioquin gratissimum fuisset. Fui tamen non minus tui semper studiosus propter opinionem pietatis et doctrinae, quam ex aliorum relatione de te concepi. Et nuper mentionem tui fecit communis amicus dominus Gaspar Pici. Ex quo cum intellexissem te jam sedes certas habere, volui ineundae amicitiae gratia hisce meis te salutare et occasionem scribendi vel respondendi potius praebere. Erit enim hoc genus colendae inter nos amicitiae meo judicio accommodatissimum, quoad [quod] opportunitate coram coeptum amicitiae vinculum arctiori conversatione obfirmare possimus. Studia atque res literariae utrique praebebunt argumentum conveniens.

Et ut ego incipiam, rogatum te nunc volo, ut ad me perscribere velis, num in bibliothecis Italicis (quas diligenter te perlustrasse opinor), videris alicubi sermonem graecum, nescio cujus, „de concordia ecclesiastica; item συνηγορίαν τῆς ἱερᾶς παρθενίας;“ item expositionem novam, quomodo patriarcha Constantinopolitanus[2]) scribat ad papam et alios ecclesiasticos et imperatores. Liber graecus est. Legi in Gesnero hosce in Italiae bibliothecis extare. Quare, quaeso, ad me ea de re aliquid, quod scias.

Item, si quid praeterea ejus generis, quod Graeci in hoc negotio religionis scripserint, ubi illa habeantur et qua ratione describendi copiam nancisci possimus. Ad tuas ego postea cumulatius. Si quid sit vicissim, quod vel tibi vel tuis in hac aula commodare queam, perscribas

[1]) Poznámka Nydbruckova: Scripsi quoque 30. Martii, ut in indice est.

[2]) Patriarcha Photius. Dopisy uveřejněny jsou 102 v díle Patrologie řecké (vyd. Migne), str. 594.

confidenter, perspicies[1]) me omni genere officiorum fore paratissimum. Tuas expecto, et sat erit, si in aulam Serenissimi Regis Bohemiae dirigantur, vel magistro postarum reddantur.

Hisce vale plurimum in Domino.

Gratz 2. Martii 1553.

Tui studiosissimus
Gasp. a Nidbruck,

Ser. Reg. [Majestatis et Ser. Regis Bohemiae consiliarius.][2])

Rukopis c. k. dvorní knihovny 9737[i], fol. 26[a]

Koncept, který jest přeškrtnut. Při tom poznámka Nydbruckova: Nondum missae.

Číslo 2.

1553. května 11. v Nymburce.

Tomáš Mitis děkuje Maršouši Kollínovi, že doporučil Filipu Melanchthonovi jeho bratra Martina Mitise a sděluje mu, co dále dělati zamýšlí.

S. P. D.

Quae de Martino[3]) fratre et profectione ejus scribis, libenter ea audio, praesertim quod a te sit commendatus D. Philippo,[4]) ut ejus superintendentione habeat occasionem otiandi ademptam; qua in re et aliis omnibus divinam experiatur benedictionem, ex animo precor et opto, ut ex nostra is sit familia superstes, qui pietate, literis adeoque moribus bonis excellens possit ecclesiae et reipublicae occidenti aliquid opis adferre. Mater[5]) tibi pro tuis in fratrem officiis gratias agere maximas jussit, gratitudinem una mecum in omnibus declarare parata.

D. doctori Gasparo[6]) a te commendari cupio, cujus desideriis, ut aliqua ex parte satisfacere possem, mea sponte mitto ad eum meas „in Genesim et vitam Christi Jesu lucubrationes", ut iis perlectis, quid faciendum mihi esset cum similibus materiis, consuleret, remisso ad me libello.

De socru mea non est, quod aliud tibi respondeam, quam me certis de causis et quibus acquievit antea non posse nunc Pragae vivere, nam

---

[1]) V rukopise: perspecies.

[2]) Odstříženo, že sotva některá písmena čitelna.

[3]) Martinus Mitis Nymburgenus byl zapsán na universitě ve Witemberku 6. června 1555, a zároveň s ním jeho krajané: Petrus Codicillus z Tulechova, Johannes Kamarith z Rovin, Johannes Strial Žatecenus. Srovnej Förstemann, Album academiae Witenbergensis. Lipsiae. 1841, díl I, str. 308. R. 1555 byl bakalářem. Mimo něho uvádí se Václav Mitis. F. Kulhánek, Dějiny kr. města Nymburka 1911, str. 284.

[4]) Filip Melanchthon.

[5]) Jmenovala se Jana, ve druhém manželství provdaná za Stanislava Tichého. Prvním jejím manželem byl Jan Kamaryt, jinak Mitis, měšťan písecký a senátor Nymburský. Viz Kulhánek, str. 258.

[6]) Nydbruck.

Deo dante rationem victus commodam uxori et mihi inibo. Illa — [1]) et operibus divendendis operam dabit a matre sua edocta; ego curabo, ut mater, quod se facturam promisit, proximis diebus mihi domum inscribat libro civitatis,[2]) quo victum civilem ut vocant quaeram facilius et absque impedimento aliorum. Pueros nobilium aliquot spero me habiturum, nam dominus Philippus a Wildnstayn egit mecum de filiis suis.[3])

Absolve sociam meam honeste, utque a minis futilibus abstineat, admone eam amice.

Feliciter vale et uxori tuae reduci meo nomine gratulare et salutem precare plurimam, praecipue autem foecunditatem thalami, ad quam rem Thermae Caroli beneficio Dei non parum conducere accepi. Resalutat te mater mea et uxor.

Nymburgae 11. Maji (1553).

Martino injunxi, ut mihi describeret literas domini doctoris Gaspari, sed quia id negligit, te, ut dares cuipiam ex his describendis, sollicitare non audeo.

M. Thomas Mitis.

Suo charissimo praeceptori et patrono, domino M. Mathaeo Collino a Choterina, domino horti Angelici etc.

Rkp. 9737[i], fol. 250[a]. Přepis.

Číslo 3.

1553. října 28. v Praze.

Hubertus Languetus píše Kašparu Nydbruckovi o své návštěvě v Praze u M. Mat. Kollína a Tadeáše Hájka.

S. P. D.

Clarissime domine. Ubi Collinum convenissem, ille mihi narravit de tua profectione in Saxoniam et de vestris colloquiis, et, ut est vir candidus, se totum mihi aperuit. Visus est mihi subdubitare, ne non serio cum eo ageres. Dicebat enim, multos hic insidiari omnibus iis, quos aut sciunt aliquando Vitembergae vixisse, aut ab hac publica superstitione abhorrere, se autem praecipue premi, tum quod ibi diutius vixerit, tum etiam quod ducta uxore sit in academia, quod hactenus hic fuit insolitum.

---

[1]) Prázdné místo.

[2]) Náležel mu v Nymburce dům, který již r. 1553 za 600 kop gr. prodal; na u. m. str. 70.

[3]) Jedním synem tuším byl Bedřich z Wildenšteina, který Mitisovi zapůjčil dopisy pana Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic. Srov. Boh. Hasistenii Nova epistolarum appendix., 1570, fol. A 4—6.

Ego vero redditis literis a domino praeceptore[1]) factus ei familiarior, aperui, quo animo haec moliaris: in quibus te opera ejus uti velle dixeras. Quare non dubito, quin eum omni suspicione liberarim et quin sit paratus in omnibus, quae cupiveris, tibi inservire. Dixit tamen omnes antiquas bibliothecas hic periisse, cum bello Hussitarum incensa sunt monasteria; unam tantum superesse in Caroli Quarti collegio, in qua non dubitet aliquid eorum, quae requiris, inveniri posse, si ad eam pateret accessus, qui non patebit ei, nisi tuo beneficio id fiat, cum ea asservetur ab hominibus superstitiosis, qui eum pessime oderunt.

Conveni etiam pium, eruditum et honesto loco natum juvenem M. Thadeum Nemicum,[2]) collegii Caroli Quarti praepositum, cujus parens summam adhibuit diligentiam in conquirendis et asservandis antiquorum monumentis, cum multa apud se haberet ipsius etiam Johannis Huss manu scripta. Intercessione quorundam nobilium virorum ea misit ad Illyricum,[3]) ut eis ad tempus uteretur. Intercessores spoponderunt, Illyricum dicta die illa restituturum. Puto, diem restitutionis cessisse: ille tamen sua nondum recuperavit. Hic familiariter cum eo sum versatus et amanter ab eo acceptus impetravique, ut tibi in hac re operam daret. Quare omnino censeo, ut eum convenias, si per occupationes liceat.

Haec scripsi praecipue, ut te ejus occasionis admonerem. Non dubito, quin multa hujusmodi in hoc regno inveniri possint, cum in multis locis vigeant adhuc Valdensium, Picardorum, Viclevensium, Hussitarum et Thaboritarum sectae.

Non est hujus loci pro summis tuis in me beneficiis gratias agere. Curabo, quantum potero, ne tibi diligentia mea desit, cum nulla alia re te juvare possim. Haec properans scripsi, plura ex Valle Joachimica scripturus, si liceat. Pax Domini sit tecum.

Pragae, 5. Calend. Novembris 1553.

Tuus Hubertus Languetus.

Clarissimo viro generis nobilitate, doctrina et virtute praestanti, d. Gaspari a Nydbruck, J. U. Doctori, Regiae Majestatis Romanorum, Hungariae et Bohemiae consiliario, domino meo perpetuo colendo.

Rkp. 9737[i], fol. 43[a]. Originál.

---

[1]) Melanchthon.

[2]) Tadeáš Hájek z Hájku (1525—1600), syn Šimona Hájka, pražského měšťana. Literaturu o něm viz v Ottově Náučném slovníku, sv. 10., str. 755 a v Jirečkově Rukověti I.

[3]) Mathias Flaccius (Frankovič) Illyricus, pocházející z Albony v Istrii, zemřel 11. března 1575, po smrti Lutherově hlava a zástupce přísnější strany protestantské, znamenitý theolog. Spisy jeho: Catalogus testium veritatis, qui ante nostram aetatem reclamarunt Papae (vyšel 1556) a známé Magdeburské Centurie.

Číslo 4.

1553. listopadu 11. v Jáchymově.

Hubert Languetus píše Kašparu Nydbruckovi o své návštěvě v Žatci, v Jáchymově a na Hasištejně a o svých nálezech a pozorováních.

S. P. D. Clarissime domine. Discedens Praga, praefecto veredariorum literas ad te dedi,[1]) quibus indicabam, quid ibi cum Collino et aliis bonis viris egissem de conquisitione antiquorum monumentorum, maxime autem, ut te admonerem, tibi omnino conveniendum esse M. Thadeum Nemicum,[2]) collegii Caroli praepositum, qui te in hac re plurimum juvare potest. Praga huc veniens fui in oppido nomine Zatza ad Egram sito, quod hinc distat miliaribus septem, a Praga decem.

Ibi fuit mihi data occasio conveniendi aliquot bonos et eruditos viros. Per occasionem cum eis eodem modo egi, quo cum Pragensibus. Aliqui eorum polliciti sunt se daturos operam, ut possint tibi in hac re gratificari, praecipue M. Venceslaus Vodnianus[3]), qui est senatui ab epistolis vel (ut dicitur) notarius publicus. Is ostendit mihi libellum, in quo continebatur petitio legatorum concilii Basiliensis ad Bohemos, et Bohemorum responsio. Praeterea dixit se existimare, quod in archivis civitatis viderit aliqua hujusmodi monumenta, quae pollicitus est se conquisiturum.

Conveni etiam bonum alium virum M. Jacobum Caminceum,[4]) qui aliquando ibi pastorem agens fuit accusatus tanquam male sentiens de religione et post longum carcerem remotus ab administratione; nunc medicinam facit. Ab eo tempore aliquandiu Vitembergae versatus, est domino praeceptori[5]) valde charus, ut ex literis ejus deprehendi. Is habet apud se commentarios in Apocalypsim Joannis. Habet etiam canciones quasdam seu hymnos. Authorum nomina non sunt asscripta, sed quantum potui ex iis, quae mihi interpretaba[n]tur, conjicere (lingua enim Bohemica haec conscripta sunt), illarum rerum authores fuerunt pii et non ineruditi. Haec poteris ab eo consequi, si cupias, qui etiam pollicitus est mihi se plura conquisiturum.

Est etiam ibi quidam juvenis moderator scolae,[6]) qui dixit mihi se habere aliquas conciones Joannis Huss Bohemice scriptas, quae multa

---

[1]) Srovnej dopis předcházející.

[2]) Stojí: Nimicum.

[3]) M. Václav Vodňanský z Radkova (nar. v Žatci 1520, zemřel r. 1565). Vrátiv se z Witemberka, byl městským písařem v Žatci. Srov. Jireček, Rukověť II, 328.

[4]) M. Jakub Camenicenus, farář v Žatci, byl odtud králem Ferdinandem I. vypuzen, načež se odebral do Witemberka k Melanchthonovi. Zemřel r. 1562. Srov. Truhlář, Rukověť I. 179.

[5]) Melanchthon.

[6]) Petr Kodicill z Tulechova, nar. v Sedlčanech r. 1533, stal se učitelem v Žatci r. 1552, odkud r. 1555 odebral se do Witemberka; r. 1560 za mistra povýšen, byl profesorem řečtiny a mathematiky v Praze, kde r. 1589 zemřel. Srov. Ottův Náučný slovník, s. v. V, str. 485.

historica continent, quantum ad istas concertationes ecclesiasticas. Eas nunc vertit in linguam latinam. Pollicitus est mihi se, ubi verterit, earum copiam tibi facturum.

Cum omnibus istis poteris agere per Collinum, nam est illis et bene notus et charus. Admonuerunt me praeterea nusquam in tota Bohemia esse plura hujusmodi monumenta quam Neoburgi[1]) apud decanum. Oppidum est duobus miliaribus distans a Cuteberga. Illi decano Collinus est bene notus.

Ubi huc venissem, conveni D. Mathesium,[2]) qui dixit se nihil hujusmodi rerum habere. Interrogavi eum, an sciret aliquid de eo indice Illyrici? Respondit se nec Illyricum nec scripta ejus curare. Is valde te diligit et missurus est tibi propediem suas lucubrationes in epistolam ad Philippenses, ubi multis agit de metallis.

Cum hinc Schlakvaldiam, oppidum metallicum, profectus essem, ut Milii[3]) literas Georgio Albino, praefecto regio, redderem, feliciter accidit, ut nobis apud eum prandentibus adveniret humanissimus dominus Philippus a Lobckoviz, baro ab Hassenstein, qui per aliquot annos Vitembergae vixit. Cum eo jusso accumbere eam familiaritatem vel amicitiam potius ex colloquiis contraxi, ut possem conjicere eum nihil non mea causa facturum. Audivi aliquid de bibliotheca arcis Hassenstein.[4]) Quare de industria coepi laudare bibliothecas, quas aliquando vidi, ut eum deducerem ⟨in⟩ sermonem de Hassenstensi, quod accidit. Cum cepisset eam valde commendare, ita significavi me cupere eam videre, ut ad eam visendam me sponte invitaret. Cum ab eo literas peterem ad patruum, qui arcis est dominus et habet bibliothecam in potestate, ipse autem sciret eum non facile quemquam admittere, respondit se non gravate hoc iter mea causa suscepturum. Cum septem miliaribus inde abessemus, primo die deduxit ⟨me⟩[5]) in arcem comitum a Slik, ubi per biduum coacti fuimus strenue heluari. Tertio die venimus in arcem Hassenstein, ubi non sine stupore eos thesauros vidi, quos nusquam antea. Omnes autem et maxime graeci, qui sunt valde multi, ita eleganter in membranis descripti sunt, ut nullus typographus videatur mihi adhuc eam elegantiam expri-

---

[1]) Nymburk.

[2]) Jan M. Mathesius, nar. 1504, zemřel r. 1565. Byl od r. 1545 farářem v Jáchymově. Přívrženec Lutherův a stkvělý řečník. Kázání jeho vydal Jiří Loesche: Ausgewählte Werke (Wien 1896) v Bibliothek der deutschen Schriftsteller aus Böhmen; jeho životopis: Loesche, Johannes Mathesius, Gotha, 1902, 2 svazky. Rob. Zimmermann: Mathesius Leben und Wirken. Rochlitz. 1897. 8⁰.

[3]) M. Volfgang Mylius. Žil v Štýrském Hradci. Více o něm známo není.

[4]) Něco o této knihovně sdělili jsme v článku Knihovna Hasištejnská a její osud. (Ruch 1883, str. 511.) Seznam její uveřejněn byl v Hassistenii, Farrago poematum, V Praze 1570, str. 399—427. O ní zmiňuje se M. Kollín v dopise svém k Jindř. Fabriciovi (17. února 1563), otištěném v Boh. Hassistenii Lucubrationes, 1563, (Předmluva).

[5]) V rukopise stojí: non.

mere potuisse. Cum attonitus multis interrogarem, quis eum thesaurum congessisset et unde potuerint ista haberi, dictum est mihi fratrem avi istius Philippi, Bohslaum nomine, virum doctum et vere heroicum, aliquando profectum Hierosolima et inde in Aegyptum, ubi maximam partem horum authorum invenit. Quos cum emisset, nec tamen praesenti pecunia, statim rediit in patriam ac maximam patrimonii partem fratribus vendidit, ut eam pecuniam sibi conficeret, qua confecta statim in Aegyptum rediit et eos libros advexit. Cum autem in dies ab eo augeretur talium rerum cupiditas, conquisivit multos Constantinopoli,[1]) in Peloponneso et aliis locis Graeciae, ubi nondum erant prorsus extinctae literae. Valde multos autem habuit a Budensi illa insigni bibliotheca tanto studio congesta a rege Mathia,[2]) post cujus mortem neglecta est. Non est dubium, quin hic thesaurus multis aureorum miriadibus constiterit, maxime propter authores graecos, hebraicos et etiam chaldaicos, qui tamen (ut est mihi dictum) parva pecunia posset redimi a possessoribus precii ignaris et ex magnis opibus ad summam paupertatem redactis. Sed esset properandum, cum multi huic inhient, etiam multa quotidie surripiantur.

Arx ipsa Hassenstein vicina est montanis civitatibus Misniae, distat uno miliari ab oppido Cadana ad Egram sito, quod abest a Praga 13 miliaribus (itinere ad has Valles), a quibus distat quatuor. Haec volui fusius explicare existimans hanc meam in ea re (ut sit dictum) verbositatem tibi non ingratam fore. Milius forte de iis rebus aliquid novit.

Si cum iis viris agere cupis, nemo (meo judicio) ad hoc negotium conficiendum est aptior Mathesio, qui illis est bene notus. Si autem in hac re operam meam tibi usui esse posse judicas, scribe, quid me facere velis: semper enim paratus ero tibi obsequi et in iis, quibus potero, inservire. Philippus pollicitus est se mihi missurum bibliothecae indicem. Eum illico, ubi nactus fuero, ad te transmittam.

Bene vale.

Ex Vallibus Joachimi pridie Id. Novembris 1553.

Saluta, obsecro, nomine meo humanissimum dom. Augerium[3]) et claris. dominum doctorem Schereterum.

Hubertus Languetus, Burgundus.

---

[1]) V rukopise stojí: Constantinopolim.

[2]) O pověstné knihovně krále uherského Matyáše Korvína a jejím bohatství již bylo mnoho psáno. Po smrti králově byly některé knihy od jeho nástupce krále Vladislava rozdány a ostatek byl do celého světa rozchvácen, když se r. 1526 Turci hradu Budína zmocnili. Rukopisy dosud známé sestavil Fischer: König Mathias Corvinus und seine Bibliothek (v Jahresbericht des k. k. Untergymnasiums II. Bezirk Wien, 1878). Z uherských spisovatelů se jí mnoho zabýval Jan Csontosi.

[3]) Augerius Ghislain Busbecq (1522—1592), diplomat a spisovatel, nástupce Nydbruckův v císařské knihovně. Obohatil knihovnu spisy, které v Cařihradě a Řecku koupil.

Ex bibliotheca in Hassenstein sub imagine Crucifixi.

Me lege, quisquis ades, si qua est tibi cura salutis,
si tua divinus pectora tangit amor.
Ecce, cruci affixus, quo cuncta movente moventur,
cujus cuncta bibunt fontibus, ecce, sitit.
Qui fabricat brutis avibusque sedilia, pendens,
nil[1]) sua quo cervix sustineatur, habet.
Est nudus largitor opum speciosior astris,
lucet et est justus, victima pro scelere.
Qui dat sceptra, gerit de sentibus, ecce, coronam,
latrones inter gloria summa probro est,
Quique refrigerium est, ipse est solaminis expers,
et vitae dominus mortuus, ecce, jacet.
Haec dixisse velim; sed tu memor esto, tot atque
tanta tui causa sustinuisse Deum.[2])

Generis nobilitate ac omni genere virtutum ornatissimo domino, domino Caspari a Nydbruk, J. U. doctori, Serenissimi Romanorum, Hungariae et Bohemiae regis consiliario, domino meo perpetuo colendo.

Viennae.

Poznámka Nydbruckova: Accepi 2. Dec. 53.

Rkp 9737[i], fol. 51. a 52. Originál.

Číslo 5.

1553. listopadu 21. v Praze.

M. Matouš Kollin dává Kašparu Nydbruckovi zprávu o knihovně Nymburské a o panu z Hasištejna.

S. D.

Clarissime vir. Vetus est dictum: Cum bonis bene agier. Cum igitur Tua Excellentia testata sit honestas causas contrahendae mecum notitiae, nolo alium titulum facto isti tuo induere, sed sicuti coram ita absens sine fuco omni cum Tua Excellentia ago et loquor, majore nimirum habita ratione tuae eximiae pietatis, quam mihi patefaciebas, dum hic esses, quam loci, in quo te tua excellens virtus ac doctrina secundum Deum collocavit, in quo, ut ipse intelligis, οὐ πάντα ἔξεστι λαλεῖν, praesertim de iis negotiis, quae a Tua Excellentia mihi sunt commissa. Etsi autem nondum executus sum omnia, quae mihi Tua Excellentia injunxit, tamen, ne viderer vel oblitus Tuae Excellentiae commissorum, vel de industria moram trahere, duxi Tuae Excellentiae aliquid et scribere et mittere.

---

[1]) Rukopis má nihil.

[2]) Opis tohoto epigramu jest ještě v rukopise dv. knihovny č. 10.364, fol. 28[a].

Mitto itaque Tuae Excellentiae titulos librorum descriptos, quos praesenti nuper hic ostendebam, additis etiam paucis quibusdam aliis, de quibus hic inquirere poteram. De bibliotheca illa Reipublicae Nymburgenae,[1]) de qua Tuae Excellentiae significabam, nullum adhuc indicem librorum habeo, sed habiturum me spero, quia cum duobus senatoribus ejus Reipublicae et cum scriba de ea re hisce diebus egi, per quos si nihil proficiemus, tum Excellentia Tua literas mandatorias a Serenissimo Rege Maximiliano mihi mittere ad Nymburgenses poterit, qua de re postea Tuae Excellentiae significabo.

Heros ab Hassysteyn, cum quo mihi noticia intercedit, in dies hic expectatur ab amicis, ante cujus ad nos adventum nihil certi Tuae Excellentiae scribere possum de Hassisteyniaca bibliotheca.

Bene ac feliciter valeat Tua Excellentia meque sibi habeat commendatum et, si quid porro officiorum vult, mihi injungat libere. Salutem multam Tuae Excellentiae precatur amicus et familiaris meus Martinus Cuthenus.[2])

Pragae postridie Sanctae Elizabetae anno 1553.[3])

Matthaeus Collinus a Choterina.

Virtute, doctrina ac generis nobilitate clarissimo domino doctori Casparo a Nydbrug, Regis Romanorum etc. consiliario, suo domino et patrono cum observantia colendo.

Rkp. 9737[i], fol. 56. Originál.

Číslo 6.

1553. listopadu 24. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck žádá na M. Kollínovi, aby mu poslal seznam spisů Flacciovi zapůjčených, aby pozdravoval Tadeáše Hájka, a posléze jej vybízí, aby dal pátrati po knihách a je skupoval, jakož i aby se stara o překlad po tilly Husovy.

Domino Collino die 24.[4]) Novembris.

S. P.

Faciam in posterum, quod coram recepi me facturum. Scribam ad te, sed rogo, ut in respondendo benevolum et paratum te vicissim exhibeas. Pia illa conversatione bina coeptum existimo amicitiae vinculum et honestissima studiorum communicatione exordium duxisse.[5]) Ego et amici officiis

---

[1]) Z knihovny této dostaly se, tuším za Nydbrucka, některé rukopisy do dvorní knihovny, ale nevíme, jakým způsobem. Tuším, že jich nabyl král Maximilián II.

[2]) Martin Kuthen ze Šprinsberka, z Kutné Hory rodilý, český kronikář. Zemřel r. 1564. Viz Jirečkovu Rukověť I.

[3]) Rukou Nydbruckovou připsáno: 21. Novembris.

[4]) Opraveno z 18.

[5]) Tak je psáno v rukopise. Avšak věta, tuším, nějak chybně napsána.

et crebra literarum transmissione illud ex mea parte confirmabo, de tua diligentia atque promptitudine[1]) nihil addubitans. Sit igitur colendae amicitiae conglutinandaeque frequens scriptio medium quoddam, ego fretus tua humanitate non verebor aliquando aliquid imponere laboris, sed hoc tibi vicissim ingenue et vere polliceor me in tui gratiam vicissim nihil detrectaturum.

Venio igitur ad librorum velut meam negociationem, qua, dum liber sum a publicis occupationibus, delector. Primum rogo, ut indicis librorum ad Flaccium missorum et schedulae suae copiam literis tuis inclusam transmittas et perscribas, num tales libros intellexeritis eum recepisse; dolerem enim non parum, si tantus thesaurus interceptus amitteretur.

Secundo rogo, proximis tuis ad me perscribas, quid ubi librorum purius in religionis negotio scriptorum putes extare, qua ratione usus nobis eorum ad tempus aliquod concedi queat. Quae ex domino Cutheno intellexeris vel cum aliis ea de re contuleris, ea mihi significato, nam ego tum de mediis necessariis curabo.

Tertio, salutabis ex me plurimum dominum Taddaeum licet mihi non visum. Nam intellexi cum ex te ipso, tum ex aliis esse juvenem pium et eruditum. Sum ex animo erga ipsum et quemlibet pium affectus et proxime, cum Dei beneficio Pragam venero, quod tamen ignoro quam brevi futurum sit, conveniam ipsum et contraham familiaritatem. Interea hortaberis ipsum, ut patris pii exemplum imitetur et in conquirendis hujuscemodi libris, qui alioquin temporis injuria et hominum custodientium ipsos ignavia pereunt, diligenter operam praestet.

Quarto rogo, ut adolescentes duos vel tres seligas, qui mandato et hortatu tuo ad forum scrutarium, quod vocant, singulis hepthomadibus diebus solitis accedant, et si quid manu scriptum extet latine vel bohemice, [et] emant, quod in religionis negotio a viris bonis pie scriptum existimabunt. Juvabuntur quoque judicio domini Taddaei ea in re, quem monere amice et rogare poteris, ut ipsis quandoque adesse et judicium suum interponere non gravetur.

Scribo domino secretario Liddel,[2]) qui tibi ad requisitionem tuam eam in rem suppeditabit nummos. Nunc de quinque taleribus scribo; si majori in posterum in coëmendis hujuscemodi libris summa egeas, curabo isthinc numeretur. Studiosi illi forum scrutarium semper visitantes si ea sint fortuna, ut juvandi sint de illa pecunia; subinde cum librum attulerint, aliquid dabis. Tuo judicio haec omnia committo. Quod vero emeris et quanti, id ad me perscribas; libros tecum servabis. Mihi enim sufficit libri titulum habere; quoad aliquot collectos habeas, tum significabo, quo mittendi sint.

5. Quinto rogo, ut indicem librorum dominorum ab Hassenstein ad me mittas, quam primum poteris habere. Et sicubi scias bonos authores

[1]) Opraveno z: humanitate.

[2]) Pavel Lidel, sekretář a taxator císařské kanceláře. Srovnej dopis č. 38.

nondum evulgatos (etiamsi libros non videam, sufficit indicem legisse) curabis per scolasticum aliquem titulos describi et tuis includi.

6. Sexto et ultimo rogo, ut dominum Cuthenum ex me plurimum salutes. Is si huc Viennam veniat, pergratam rem faceret, si me visitaret. Cum ego Pragam venero, sumam mihi aliquid temporis in cognoscendo melius ipso et Taddaeo atque aliis piis viris; nam bonorum virorum notitiam et sermones ego in deliciis habeo et magni facio. Indicabis domino Cutheno bonum virum mihi dedisse commodato Postillam Johannis Huss, ut dicebat, manu scriptam in pergameno anno 1417. Incipit a Dominica Adventus usque ad finem anni continuando explicationem dominicalium evangeliorum. Initium libri tale est: Milosrdny spasitel pan: wſſemohucy ſyn boži Gezus Kristus etc. Dominica prima Adventus incipit: Kdyz ṗblizil ſe J. k geruzalem etc. Toto čteny etc. usque ad vigesimam quartam diem Dominicam post Trinitatis inclusive. In fine adjectae sunt duae conciones de dedicatione templi etc.[1])

---

[1]) Srovnej: Mistra Jana Husi Sebrané spisy. V Praze, 1866. Díl II.

O podobném rukopise poslal Kollín na zvláštním lístku Nydbruckovi zprávu: Praefatio in enarrationes evangeliorum M. Joannis Hussii: Milosrdný Spasitel, pán náš všemohúcý. Actum hoc opus anno D. MCCCC quadragesimo secundo, finitum est Sabbato die S. Tiburtii etc. finis. Deinde in fine libelli conciones sunt additae: de quatuor virtutibus, de quatuor periculis, de quinque corporis sensibus; de sex peccatis contra Spiritum Sanctum; de septem peccatis mortalibus. Item de septem sacramentis ecclesiae. Item enarrationes in septem Psalmos. Item explicatio in Passionem secundum Matthaeum.

Alter libellus M. Rocicani (Rokycana) sic incipit: Evangelium Joannis: W ten czas bisse czlowiek. Finis libri anno MCCCCLXXXIX.

Tandem sequuntur conciones in festa, deinde addita est concio de purgatorio. Item de septem signis, per quae cognoscitur, an homo assequetur remissionem peccatorum.

Přípisek Mat. Kollína zní: Haec extant in oppido Bydžovio apud magnificam dominam, olim conjugem generosi dd. Guilielmi de Waldsteyn, jam defuncti. Rukopis dvorní knihovny 11.561, fol. 9—10.

Tamtéž nalézá se na folio 8 neznámý epigram Kollínův, znamenaný toliko M. C., na počest Jana Vyskytenského z Vyskytné, jenž r. 1540 zapsán byl na universitě ve Witemberku.

Epigramma à M. C. scriptum in gratiam clarissimi viri domini Joannis Wyskythenii à Wyskythna, amici et patroni sui observandi.

Desine metiri stulta ratione, sacerdos,
haec, quibus in solis est sita nostra salus.
Non veniunt etenim coelestia regna per istud
humanum, quod tu dogma subinde novas.
Unica dumtaxat nam nostrae est norma salutis,
quam dedit aeterni Filius ipse Dei.
Filius a summo quondam delapsus Olympo
in Patris est sancto, qui sine fine, sinu.
Hic per ꝑpostolicas patefecit dogmata voces,
non possunt nostra quae ratione capi.

Rogo te, ut domino Cutheno id indices, et si suus liber Postillarum idem sit cum hoc, ut id mihi per literas significet addito principio et fine, ut hic feci de meo. Nam ego cogor statim remittere hunc librum. Arbitror omnino eundem fore, et certe dignus, quod a viro docto transferretur, quod vel dominus Cuthenus vel dominus Taddaeus facere posset, et esset exercitium, in quo alteruter vel uterque partem sibi assumendo sua cum laude et aliorum cum fructu versaretur et multorum gratiam iniret, quos ego novi. Ostendam me quoque gratum, si a me nunc admonitus hunc laborem alteruter suscipiat, quod ita amice ipsos hortando tentare potes, et quam prompto ad hanc rem sint animo, ad me perscribe.

Haec lege, sola tuae tibi sint haec norma salutis,
nec sequit⟨u⟩r[1]) ratio, quod tibi monstrat, iter.
Sic petitur coelum, sic schismata dira fugantur,
sic manet in terris pax et amica salus.

Jiný epigram Kollínův nalézá se v graduále Slánském, který byl kolem roku 1557 nákladem Jiřího Mysty zhotoven snad též od Jana Táborského. Tento graduál chová se nyní v Českém museu. Přepis epigramu obsažen jest v rukopise dvorní knihovny č. 12457, kde jest i prosa s notami o M. Janu Husovi.

Magistri Collini : Carmina praefixa graduali Slanensi.

Multos multa juvat sacris donaria templis
et dare multiplici fusa metalla modo.
Sed non est ullum munus praestantius inter
omnia, quae facit hic provida relligio,
quam veras veri laudes ornare tonantis,
atque juvare pium rite ministerium.
Hcc ita fit, quoties purum verbumque docetur
in templis, puras turba canitque preces.
Nam, quod donorum tales non cedit in usus,
turpis hypccrisis est atque superstitio.
Jure igitur vera digna est respublica Slanae
laude, quod hoc templis munus utrumque facit:
Et verbi fidos sibi providet illa ministros,
et colit accepto jugiter ore Deum:
Utque propagetur pius hic ad sera nepotum
saecula mos dandi talia dona Deo,
sumptibus haec eadem propriis respublica librum
hunc prccuravit reque sonoque pium.
Scilicet ut seri discant hinc sancta minores
vota, coli cupiat qualibus ipse Deus:
Utque sodalitium, quod in hac est urbe, virorum
doctorum, per eam stet sine fine viam:
Ut juvenes senibus concentu codicis hujus
juncti, jungantur foedere perpetuo:
foedere, praebuerat cui Mysta Georgius ansam,
hic literatorum dans sua prata choro.
M. C. 1557.

---

[1]) V rukopise je: sequiter.

Et ut finem hujus epistolae faciam, scias, te mihi rem pergratam facturum, si saepe scribas. Literae tuae probe curabuntur, si domino secretario Lidel eas suis includendas mittas. Fac vero, ut semper de negotio literario aliquid ad me ⟨mittas⟩, etsi liber, quem comparare poteris, sit exiguus, qui fideli homini perferendus committi possit. Existunt autem nonunquam mercatores, qui huc veniunt,[1]) aut aurigae ordinarii. Ego expensas eam in rem factas lubens persolvam et ita me semper erga te et bonos illos viros supramemoratos declarabo, ut virum bonum ac vestri ex animo studiosum vere decet. Ad singula hujus epistolae capita a te prolixum responsum expecto idque intra paucos dies. Mei apud nullum alium facias mentionem nisi apud supradictos duos bonos viros.

Valete omnes in Domino, qui studia et conatus nostros ad sui nominis gloriam dirigat atque provehat.

Datum Viennae 24. Novembris 1553.

Rkp. 9737[i], fol. 58[a]—59[b]. Koncept.

Číslo 7.

1553. prosince 1. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck píše Matouši Kollínovi, aby shromážděné knihy u sebe zatím přechovával, zmiňuje se o knihovně Nymburské a Hasištejnské a nabádá Hájka, aby po spisech dále pátral.

De datis 1a. Decembris.

S. P.

Pergratae fuerunt, quas postridie Elisabethae, hoc est 21. Novembris, ad me scripsisti,[2]) neque dubito, quin meas 24. Novembris scriptas acceperis amice. Partim mihi satisfacis hoc tuo epistolio, sed quaeso, ut quamprimum ad alia capita des responsum et non gravatim provideas, ut per illas meas te rogavi. Quod indici quaedam addis, quae isthinc conquisivistis, lubenter legi et rogo, ut ita perquirendo pergatis omnes. Hoc vero videbitur consultius et, quae adhuc in manibus vestris habetis, nemini transmittatis hoc tempore turbulento; nam intercepti libri vel in manus iniquorum lectorum incidentes peribunt, quare cautius agendum. Ad haec non unus sufficiet perlegendis et restaurandis his libris, et sufficiet, si hoc tempore de transmissis sibi Illyr⟨icus⟩ faciat fructum, quos libros in scheda annotatos num acceperit et quo pervenerint, quaeso proxime ad me scribas.[3]) Dominus Cuthenus in vertendis Bohemicis ejuscemodi piis scriptis egregiam et immortalem laudem sibi posset adquirere, ut proximis meis indicavi. Rescribas, quid velit praestare.

---

[1]) V rukopise je veniant.

[2]) Srv. číslo 5.

[3]) Srovnej o knihách zaslaných dopis K. Nydbrucka Flacciovi ze dne 13/14. března 1554. (Jahrbuch der Gesellschaft für die Geschichte des Protestantismus, 1897, str. 203.)

Ego, posteaquam a vobis recessi, repperi quaedam in hoc genere et inter caetera:

Tractatum de ecclesia, qui incipit: Quoniam nonnulli, etiam illi, qui videntur esse aliquid etc. Ex capite 7. apparet in Anglia olim scriptum esse. Item in cap. 17: Pro rege Angliae adversus etc.[1])

Habeo quoque librum de apostasia.[2])

Item de blasphemia.[3])

Item de civili dominio libros duos.

De dominio divino libros tres.[4])

Autoris nomen deest, sed illo ipso tempore a pio viro scripti. Significabis, num quid de ejuscemodi libris prius audiveris.

Scribe proxime ad me initia illorum librorum, quos reperistis et reperietis.

Item capita libri, quot sint, et cujusque vestrum judicium, si nomen authoris desit, et omnino facite, ut libros illos diligenter coacervetis neque temere ablegetis; nam successu temporis sumptus in revidendis illis atque evulgandis etiam ex hac parte fieri possent. Ego debeo hoc studiis, ut studiosos pro viribus juvem, quod faciam sedulo, deinde ad propagationem rerum verarum omnes astringimur. Quare fac diligentes sitis, et si aliquibus sumptibus sit opus, forte in posterum Deo dante suppeditabuntur, et certe si, quod scio vos facturos, fueritis diligentes, poteritis plurima doctissimorum virorum pia documenta e tenebris eruere, πάντα μελετὴ δύναται, successive hinc inde multa reperiri per vos poterunt. Vobis id facilius est, qui in iis locis versamini et plures estis, ego meo officio non deero.

Nescio profecto, an scribae vel senatoribus illis Nymburgensibus (nisi et ipsi pio studio teneantur ea vobis communicandi) sit omnino fidendum; nam admoniti de talibus authoribus non deerint forte inter ipsos, qui privatis usibus eosdem deputent, abscondant aut intervertant, vel ignari in dimittendis difficiliores futuri sint.

Prima occasione, si Pragam veniam, mandatum mecum adferam et concedent mihi forte libros sibi incognitos facilius; sin minus, mandatum tibi mittam. Habeo enim facultatem substituendi. Rescribe tamen, quid vos isthinc de his et aliis rebus sentiatis.

De libris dominorum ab Hassenstein cuperem omnino habere registrum. Item rogo significes mihi per literas, utrum ipsi domini vel ipsi eruditi sint, bibliothecam suam curent, an vero parvi ducant. Nam ego vereor semper et scribo tibi ingenue, ne, quod aliquando subodoravi, Saxones aut exteri omnes illos libros ad se persuasione quadam pertrahant, quos ego in Bohemia manere mallem. Ego enim inter caetera confido in

---

[1]) Jan Wiklef. Srovnej rukopis dv. knihovny č. 3929.

[2]) Rukopis 3935. Spis Wiklefův.

[3]) 3935.

[4]) 3929.

Domino, quod forte aliquando illa Pragensis universitas posset in florentiorem statum redigi. Tum tibi atque aliis piis ac doctis viris gratificandi daretur ansa, si quid mea valeret apud designatum vobis regem[1]) authoritas.

Deus gubernet actiones nostras ad nominis sui gloriam! Novit ipse Jesus Christus et modum dabit, ut aliquando, sicut ego spero, neque impie aut sine conjectura fiat aliquid ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας αὐτοῦ.[2])

Causam, quare cuperem scire, an esset magni momenti bibliotheca Hassenstenica, jam dixi. Hanc non ita manifestes, sed intelligere poteris, num animum illam dimittendi haberent, honesta tamen et aequa conditione.

In summa, remitto me ad priores meas literas, ubi et de salutando domino Taddaeo, quod juvet studiosos per te deputatos in hinc inde perquirendis et comparandis libris. Pecuniam tibi suppeditabit dominus secretarius Lidel.

Dominum Cuthenum plurimum saluto, et quae sit ejus voluntas circa ea, quae proxime scripsi, indicabis; item num Postillae illae Bohemicae sint eaedem cum mea, nam, quae mihi data vel accommodata, remittenda erit.

Hisce vale in Domino, et si dominus Cuthenus aut dominus Taddaeus quid scribere velint, tuis junge, et si certus sit atque ordinarius tabellarius, subinde tractatum vel aliquid, quod exiguum sit, addere literis potes. A me certe curabitur et bona fide conservabitur remittetur̥que vobis pro vestro arbitrio ac qualitate libri etc.

Valete in Domino et scribite saepe ac pluribus. Per hunc Adamum tabellarium, si alii desint, reddetur tuto et commode, aut includas ad Johannem Bosinium[3]) aut Pragae mittas domino secretario Lidel in aedes domini Schindel; ita ego vicissim de meis agam.

Datum Viennae 1. Decembris 1553.

T(uus) ille ex animo, cujus nomen nosti.

Literas a domino Huperto[4]) expecto in dies.

Ornatissimo viro et eruditionis pietate praestanti domino Mathaeo Collino a Choterina, amico charissimo, utriusque linguae professori in inclita academia Pragensi.

Rkp. 9737[i], fol. 59b 60a. Koncept.

---

[1]) Maximilián II. od roku 1549 byl králem českým.

[2]) Řeckých slov těchto užil Nydbruck 25. listopadu 1552 v dopise ke Flacciovi (Jahrbuch f. d. G. des Protestantismus 1897, str. 36).

[3]) Jan Bosinius z Uher, žák Geloův a pomocník Kollínův. Viz o něm dopis Kolínův z 6. prosince 1553. Viz: Truhlář, Rukověť, I, 140.

[4]) Hub. Languet.

Číslo 8.

1553. prosince 3. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck píše M. Kollínovi o knihách, u některých mužů v Žatci chovaných, o knihovně děkana Nymburského a pánů z Hasištejna.

3ª Decembris 53.

S. P.

Pridie scripsi ad te, vir clarissime, et respondi ad eas, quas ante dies duodecim ad me scripsisti. Heri allatae mihi sunt literae domini Humperti Langueti,[1]) Burgundi, ex Valle Joachimica. Is inter caetera scribit, [quod] cum a vobis discessisset, venisse se ad oppidum Zatza ad Egram situm,[2]) et a bono viro, ejus oppidi notario publico, M. Venceslao Vodniano intellexisse, quaedam ejuscemodi scripta in archivis civitatis esse, habere etiam ipsum Mag. Venceslaum talia. Praeterea in eodem oppido esse alium quendam bonum virum M. Jacobum Caminceum, qui habet apud se commentarios in Apocalypsim Joannis, canciones seu hymnos. Ad hosce scholae moderator in illo ipso oppido domino Hu(m)perto est pollicitus se mihi missurum conciones Joannis Huss, quas transfert ex bohemica lingua. Hos tres viros pios, rogo, ut admoneas de hisce rebus, ut diligentes sint, et quae conquirere poterint a te summopere rogati, ut id sedulo faciant, transmittant ad te, bona fide illa coacervatum iri, atque etiam, quod suo tempore restituentur. Si quid fiat sumptuum pro vectura vel pro cujusque perquisitionis ac sollicitationis labore, quod dandum esse existimaveris, id de meo dabis. Nam in proximis literis ad dominum Lidel curabo, ut tibi suppeditetur, quantum opus sit. Admonebis illum magistrum scholae, ut, quod pollicitus est domino Humperto, mihi mittat. In literis tuis obsignatam illius translationis copiam mittas.

Audio decanum[3]) Neoburgi habere plurima ejuscemodi monumenta. Si talia habeat in privata sua bibliotheca et tibi notus sit, poteris ea de re ipsum interpellare; si vero sint in publica bibliotheca, scribes ad me, quid facto opus censeas.

De bibliotheca dominorum ab Hassenstein iterum te rogo, ut, etiamsi nuncium in hoc expressum eo mittere deberes, facias tamen, ut proximis tuis literis et quamprimum id fieri poterit, indicem habeam librorum, qui in ea sunt. Sunt enim mihi variarum bibliothecarum Italiae et caeterarum nationum indices, cuperem et illius habere. Idque, quaeso, ut non differas; feceris in eo rem pergratam, si proximis literis tuis indicem illum

---

[1]) Hubert Languet, ve Vitteaux v Burgundsku r. 1518 narozený, vzdělaný muž, politik a theolog. V Italii byv vzdělán odebral se r. 1549 do Witemberka k Melanchthonovi. Později byl saským vyslancem v Paříži. Zemřel r. 1581. V Jáchymově byl soukromým učitelem.

[2]) V rukopise je sito.

[3]) Tehdy byl tu děkanem Matěj Lounský až do r. 1556. Srov. Kulhánek na u. m. str. 274.

junxeris. Noris autem, qua ratione citius atque commodius ipsum indicem possis habere. Reliqua ex prioribus binis intelliges. Expecto quoque ad ternas meas responsum prolixum. Ego offero, quaecunque amicus amico vicissim praestare debet ac potest.

Hisce vale plurimum et dominum Taddeum ac dominum Cuthenum amanter salutabis.

Datum Viennae 3ª Decembris 1553.

Rkp. 9737[i], fol. 60[b]. Koncept.

Číslo 9.

1553. prosince 6. v Praze.

Matouš Kollín, odpovídaje Kašparu Nydbruckovi na jeho dopis z 24. listopadu, odesílá mu seznam rukopisů, Flacciovi zaslaných, doporučí mu Kuthena a Hájka, oznamuje o některých rukopisech a posílá mu své spisy vydané.

S. D.

Humanitatis tuae singularis argumentum apud me dedisti magnum officio scribendi, in quo, quum me uti minorem, clarissime domine doctor, anteire decuisset, tamen tu priores partes affectare non erubuisti, neque id tantum, verum etiam tuarum crebrarum literarum in posterum quoque mihi spem humaniter ac benigne facis. Itaque Tuae Excellentiae pro hac suae erga me benevolentiae significatione amanter ago gratias ac polliceor me sine omni exceptione mutua scribendi sedulitate Tuae Excellentiae responsurum esse, nisi vel mea a domo absentia vel valetudo adversa quandoque hanc meam sollicitationem impedirent. Polliceor item Tuae Excellentiae omnem promptitudinem, quam sum adhibiturus in obeundis et expediendis negociis, si quae interdum a Tua Excellentia mihi commissa fuerint: imo rogo, ut saepius Tua Excellentia aliquid ejuscemodi mihi injungat, in quo expediendo mea mutua erga te benevolentia tibi innotescere queat. Ac ut dictis fidem faciam et aliquod specimen promptitudinis meae in capessendis tuis mandatis edam, exponam tibi juxta literarum tuarum seriem, quantum expediverim in negociis a Tua Excellentia nunc mihi commissis.

Exemplum schedae Illyrici mitto jam hisce inclusum. Indicem librorum et quidem auctum in proximis meis literis ad Tuam Excellentiam misi inclusum. Scripsi enim ad Tuam Excellentiam vel eodem tempore, quo Tua Excellentia suas ad me dabat, vel paulo ante.[1]) Eam scriptionem hinc tulit Viennam noster quidam tabellarius urbanus, non aulicus, debebatque ea Tuae Excellentia reddi a quodam Hungaro Joanne Bozynio, homine pio et erudito, qui olim mecum in mea schola biennium propemodum transegit. Caeterum libri isti, an devenerint in manus Illyrici, nondum

[1]) 21. listopadu.

liquet neque mihi neque Thaddaeo; intercidere tamen non possunt, quandoquidem magnificus dominus, dominus Henricus[1]) ab Hassysteyn eos datis praedibus in suam tutelam a M. Thaddaeo accepit. Ubi d⟨ictus⟩ dominus Henricus, cujus adventus quotidie hic expectatur, ad nos venerit, ex eodem edoctus ad Tuam Excellentiam certiora super his potero Deo dante scribere. Cum eodem etiam domino agam de indice librorum, quem Tua Excellentia habere cupit ex bibliotheca Hassestenica.

Martinus Cuthenus et Thaddaeus Tuam Excellentiam plurimum resalutant. Quorum ille curis assiduis propter aes alienum, quo gravatur, immersus parum nos juvare potest in conquirendis libris, quos Tua Excellentia conquirendos cupit, multoque minus vacare potest versionibus librorum ex vernaculo nostro sermone in latinum reddendorum, alioquin vir excellenti ingenio praeditus et rerum multiplici cognitione pollens ac disertus in soluta et in ligata oratione. Alter suam operam Tuae Excellentiae prolixe pollicetur, quantum ad librorum inquisitionem, in qua non degenerat a parente suo piae memoriae. Ac ideo suscipit in se laborem, quem Tua Excellentia injunctum volebat aliquibus duobus vel tribus adolescentibus, nempe inquirendi libros in foro scrutario, in quod se statis diebus conferre idem asserit. Caeterum a longo jam tempore sibi nihil tale esse inventum, quod alicujus ponderis esset. Deinceps eundem laborem vult diligentius et crebrius obire in gratiam Tuae Excellentiae. Quantum vero ad vertendos ex Boiemica in latinum libros, id officii negat se posse praestare propter officium praepositurae, cui nunc est implicitus in collegio Carolino. Nihilominus tamen ego injungam cuipiam studiosorum super inquisitione ista librorum in foro scrutario, quia plures facilius aliquid investigare poterunt quam unus.

Ego praeter priora illa, quae Tuae Excellentiae proxime misi, haec fere inquisivi:

1. Stephani[2]) Milicii de Antichristo, quod opusculum reperi adjunctum et eidem volumini alligatum cum eo, quod super eadem materia scriptum est a Mathia Parisiensi.

2. Articuli, de quibus disputatum est in concilio Basiliensi.

3. Explicatio Psalmorum poenitentialium, item passionis Dominicae. Husii.

4. De communione libellus Hussii.

5. De habitu sacerdotum ejusdem.

6. Concio de communione parvulorum.

Quae omnia apud amicos sunt, excepto Stephani Milicii libello, quem apud me habeo.

---

[1]) Jindřich z Hasištejna byl bratr pana Šebestiána († 1587). Oba byli synové Jaroslava (1529), který zdědil po otci, bratru pana Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic, polovici hradu a zboží Hasištejnského.

[2]) Správně: Jan Milič.

7. Epistolae doctissimae scriptae M. Vencesilai Pisceni,[1]) qui in Italia veneno, ut creditur, sublatus est. Inter eas extat una doctissima et prolixissima, quae continet expositionem disputationis cum quodam monacho super communione sacramenti sub utraque specie, in qua monachum confutat ipsorum scholasticorum doctorum doctrinis et praeterea decretis Pontificiis.[2]) Hic liber Pragae habetur apud quendam pium et doctum. Praeter haec nihil interea potui inquirere.

De bibliotheca Nymburgensi nihil mihi adhuc rescripserunt amici, a quibus indicem librorum poposci. Quidam etiam amicus pollicitus est mihi se inquisiturum de libris in bibliotheca relicta a magnifico domino, domino Lepore ab Hasenburg[3]), in cujus arce quadam idem amicus dicit se vidisse plures vetustos codices scriptos, quos existimat esse theologicos, sed non ausum se fuisse ait rogasse pro iis ipsum piae memoriae heroem, quod is talia scripta exosa habuerit, nunc autem sperare se libris potiturum vel saltem eos libere inspecturum, quandoquidem filii domini Leporis doctrinae pietatis quam pater studiosiores esse credantur. Ego amico isti instabo interdum, ut quod proposuit ad exitum deducat.

Scripsi et alio ad pios ac bonos viros super eadem librorum inquisitione. Qui si quid in aliis quoque urbibus, oppidis et arcibus nobilium poterint indagare, haud dubie mecum communicabunt et ego vicissim cum Tua Excellentia.

In bibliothecis collegiorum Pragensium, quae aliquot sunt, existimo multos bonos autores posse inveniri, verum ad eas bibliothecas difficilis est aditus, praesertim nobis uxoratis.

Librum etiam evangelicarum enarrationum habet Cuthenus eundem, quem Tuae Excellentiae Taborensis quidam dedit commodato. Ultimum dominicale evangelium est de primatis filia defuncta. Math. 9. In fine adjiciuntur duo evangelia de templi dedicatione, alterum de Zacheo, et alterum de extremis Hierosolymae fatis. Postremo in calce libri attexitur index brevium memorabilium, et ea omnia sunt boiemica.

Haec ad Tuae Excellentiae literas, in quarum inscriptione quia video te peregrinum mihi indidisse nomen, nempe Joannis, ideo ut altius Tuae Excellentiae meum germanum nomen insidat, mitto Tuae Excellentiae aliquot poëmata nostra, ex quibus interim etiam Tua Excellentia judicium faciet de Boiemorum ingeniis, quae non omnino sterilia

---

[1]) Václav Písecký (nar. 1482 v Písku, zemřel v Benátkách vlašských r. 1511), profesor klasických řečí na pražské universitě. Srovnej Josefa Truhláře Humanismus a humanisté v Čechách, v Praze, 1894, str. 133.

[2]) V rukopise dvorní knihovny č. 4542. (Ze dne 25. září 1510.)

[3]) Jan Zajíc z Hazmburka († 1553) měl na hradě Budyni v Žatecku znamenitou knihovnu, která potom přešla na syna Mikuláše. Mitis v dopise svém k Jiřímu Fabriciovi vypravuje, že měla Hazmburská knihovna pouze o jednu knihu méně než Hasištejnská. (Srov. Bohuslai Hasistenii. Farrago poematum. 1570. Předmluva.)

videntur futura, si honore aliquo et praemiolis suorum magnatum excitata foverentur. Inter nomina aliorum inveniet Tua Excellentia Petrum Codicillum, cui ego, dum is hic proximo die Solis esset, demandavi laborem vertendi in latinum conciones illas Hussii, quarum ille dimidiam fere partem a se latine redditam se jam habere ait. Tua Excellentia, si volet, excitabit eum aliquo praemiolo; nam est occupatus regenda schola apud Zatecenos. Stylus ejus mihi semper probabatur tam in ligata quam soluta oratione; nam meum synergum ille ad biennium egit in mea schola privata.

Misissem etiam Tuae Excellentiae aliquid meorum poematum, praesertim sacri argumenti, quae a me hactenus sunt edita, ut: Hymni aliquot; item: De coena Domini odae, item: De summa doctrinae christianae, item: Latro crucifixus; item: Simon Cyrenaeus; sed ea partim non extant jam, partim non sunt ad manum.

Quod reliquum est, Deum optimum, patrem Domini nostri Jesu Christi, oro, ut Tuae Excellentiae pios conatus ac studium in provehenda pietatis doctrina adjuvare, Teque nobis diutissime incolumem conservare dignetur pro sui aeterni nominis gloria et pro sponsae sui filii, ecclesiae, emolumento. Salutant Tuam Excellentiam aliquot pii ac docti amici, quorum nomina coram aliquando Tuae Excellentiae aperientur, si Dominus volet.

Bene ac feliciter valeat Tua Excellentia meque sibi commendatum habeat.

Pragae ipso die feriarum divi Nicolai episcopi Anno 1553.

Matth. Collinus.

Clarissimo nobilitate, virtute et doctrina, domino Casparo a Nydbruck etc. J. U. doctori ac eidem Romanorum Regis consiliario, suo domino patrono observando.

Poznámka Nydbruckova: Datae 6. Decembris 53. Respondi 22.

Rkp 9737[i], fol. 428[a]—430[b]. Originál

Číslo 10.

1553. prosince 27. v Praze.

Matouš Kollin píše Kašparu Nydbruckovi o některých knihovnách a rukopisech.

S. D.

Binae literae diversis quidem temporibus a Tua Excellentia scriptae, sed uno et eodem tempore mihi sunt redditae, ad quas duabus de causis brevius rescribam.

Primum, quia pleraque istorum, quae nunc essent ad vota Tuae Excellentiae scribenda, proxime jam perscripsi in literis, quas domino

Lidelio tradidi ad Tuam Excellentiam mittendas. Secundo, quia M. Thaddaeus, familiaris noster, vices epistolae apud Tuam Excellentiam meo et Cutheni nomine supplere poterit, quantum ad institutum nostrum attinet.

D. Henricus ab Hassysteyn hisce diebus scripsit huc ad quendam de libris illis, quorum indicem Tuae Excellentiae misimus, eos nondum certis de causis et propter quaedam pericula redditos esse Illyrico; scribit etiam se facturum nobis copiam brevi indicis omnium librorum, qui adhuc sunt reliqui in bibliotheca Hassysteyniaca, negans interim etiam, se passurum, ut in cujusquam exterorum manus ea bibliotheca veniat. Literas M. Thaddaeus apud me legit.

De Cutheni affectu circa tales labores, qui a Tua Excellentia ipsi injunguntur, proxime scripsi et spero ipsum quoque ea de re aliquid Tuae Excellentiae scribere.

Tractatus de ecclesia habet idem initium in nostro codice, quod a Tua Excellentia in literis est assignatum. Cuthenus judicat esse Viglephi hoc opus. Liber Mathiae Parisiensis de Antichristo incipit: Omnis insuper hypocrita et carnalis etc.[1]) De eodem tractatus Miliczonis incipit: „In Christi nomine, qui est testis etc.“[2]) Liber evangelicarum interpretationum habet initium: „Cum Deus undiquaque plenus abhorreret vacuum etc.“ Alter codex ita incipit: „Exiit ed⟨i⟩ctum a Caesare Augusto, Lucae 2,“ continuando sermones Sanctorum cum sermonibus dominicalibus etc.

Enarrationes epistolarum tale habent initium: „Hora est jam nos de somno surgere etc. Ecclesia facit hodie mentionem de adventu Christi“ etc.

Liber de officio regis incipit: „Consequenter ad ordinationem clericalem restat de militari ordine pertractandum etc.“[3]) Huic operi adjuncta sunt quaedam alia capita, quae omnia cohaerent cum tractatu de ecclesia.

A Nymburgensibus hactenus mihi nihil mittitur. Intelligo eos diffidere, et fortassis non injuria, quia „piscator ictus sapit.“ Thaddaeum spero cum Tua Excellentia aliquid super hisce rebus collaturum. Tua Excellentia allegat nobis pullum, ut ita conferam, sed βασιλεύτερός ἐστι ipse ἀετός, ὃν cogunt τρέμειν καὶ φοβεῖσθαι τῶν ἄλλων πετεινῶν φυλαί. Et ob eam causam ipsis acrius instare non possum.

Bibliothecam dominorum de Hassysteyn, de qua saepius in literis tuis facis mentionem, audio non esse magni momenti, quia quae praecipua erant, jam sunt dissipata. Pleraque inde etiam habebat Matthaeus Aurogallus[4]) piae memoriae. Illyricus de ea quaedam scripsit Thaddaeo. Theologicos libros vix ullos in ea esse credo.

---

[1]) Srovnej rukopis dvorní knihovny č. 3971. V Tabulae codicum bibliothecae Palatinae Vindobonensis III. 128 připisuje se Janu Husovi

[2]) Vl. Kybal, M. Matěj z Janova, v Praze. 1905, str. 64.

[3]) Viz rukopis dvorní knihovny č. 3933. Jan Wiklef.

[4]) M. Matouš Aurogallus (Goldhahn) narozen kolem r. 1490 v Chomutově, vychovanec Bohuslava z Lobkovic, profesor hebrejského jazyka ve Witemberku, zemřel 10. listopadu 1543. Jeho přičiněním přišly mnohé staré rukopisy do rukou

Žatecium scripsi iis, quos Tua Excellentia posteriore sua epistola assignavit, quamvis et ipse quaedam proxime de iisdem libris Tuae Excellentiae scripsi. M. Jacobus[1]) jam abiit in Saxoniam studiorum gratia, cui dedi literas his diebus ad D. Hupertum, et nunc Lipsiam scripsi eidem M. Jacobo super tua petitione.

Nymburgensis decanus, quae habuit, omnia nobis communicavit, suntque ea ipsius, quae apud me nunc asservo, quorum titulos jam antea Tuae Excellentiae communicavi. Haec cuncta post conviviolum poeticum. Tua Excellentia confusaneam scriptionem boni consulat atque quam optime valeat.

Pragae ipso die feriarum S. Joannis Evangelistae Anno 1553.

M. C(ollinus).

Nobili ac clarissimo virtute et doctrina domino doctori Casparo a Nydbruck, Serenissimi Romanorum etc. Regis consiliario etc., suo domino patrono cum observantia colendo.

Rkp. 9737[i], fol. 75[a]. Originál.

Číslo 11.

1553. prosince 29. v Praze.

Martin Kuthen chválí Nydbruckovu péči o české památky a lituje, že nemůže se zanášeti překladem kázání Husových.

S. P. D.

Lectis Tuae Praestantiae ad d. Collinum literis intellexi eam magno desiderio teneri veterum Boemorum de religione monumentis, eaquepropter me ceterosque meos amicos ad ea conquirenda non modo studiose, sed et amanter hortatur. Itaque non possum non vehementer approbare Tuae Praestantiae tam pium sanctumque de religione christiana propositum, quod thesaurum pietatis longo tempore defossum jam tandem eruere huncque a situ et blattis sua industria vindicare studeat. Qua in re, ut animo isti Tuo vere pio et candido satis fiat, ego, quicquid potero, etiam communi amicorum opera adjutus, me sedulo facturum recipio. Quod autem Tua Praestantia de vertendis in Latinam linguam Hussii concio-

---

Lutherových a Melanchthonových. Nydbruck psal 25. února 1554 Peucerovi, zeti Melanchthonovu, aby u vdovy po Aurogallovi po knihách těch pátral. 700 rukopisů a knih z knihovny Hasištejnské bylo posláno do Witenberka pro pana Zikmunda Hasištejnského z Lobkovic, který tu byl rektorem. Když jich bylo použito, vráceny byly sice do hradu Chomutovského, ale tu byly při požáru v hradě vypuklém ohněm zničeny. O tom Tomáš Mitis v dopise k Jiřímu Fabriciovi ze dne 25. dubna 1570 v Boh. Hasistenii: Farrago poematum. Srovnej Truhlář Rukověť II., 75.

[1]) M. Jacobus Camenicenus. Srovnej dopis Languetův z 11. listopadu.

nibus a me flagitat, utinam id tam feliciter praestare possim, quam ea amanter exigit. Sed quia jam pridem alius felicioris ingenii hanc provinciam vertendi sibi desumpsit, [1]) prout Tua Praestantia ex literis d. Collini et coram ex ipso d. Taddaeo latius cognoscet, non diffido, quin illius studium et operam sit probatura.

Bene valeat Praestantia Tua nosque eorum albo ponere dignetur, qui sunt ad sua vota paratissimi.

Pragae postridie Innocentium anno Christi 1553.

Tuae Praestantiae deditissimus
Martinus Cuthaenus a Sprynsbergk.

Rkp. 9737[i], fol. 74. Originál.

Číslo 12.

1554. ledna 12. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck přijímá nabídnutí Kuthenovo, že bude pátrati po starých spisech, a o jeho překladu.

Domino Martino Cutheno a Sprynsberg.

S. P.

Legi, quas ad me postridie Innocentium[2]) dedisti, vir clarissime, quibus operam tuam offers in conquirendis antiquis libris. In eo certe feceris mihi rem pergratam, et quidquid ejus generis inveneris, id domino Collino communicabis, qui me de omnibus plene certiorem reddet; nam huic, tibi et paucis haec communico. Intelliges, quid velim. Et talia sunt nunc tempora, tam perversae malorum hominum voluntates.

Excusatum te habeo, quod ad versionem attinet, et expecto ejus translationem, de quo scribis. Vale in Domino plurimum et scias me tibi ex animo velle, quod ostendam re ipsa, si indices, qua in negotiatione praestare pro viribus queam.

Datum Viennae 12. Januarii 54.

Rkp. 9737[i], fol. 79[b], 80[a]. Koncept.

---

[1]) Petr Kodicill.

[2]) Srovnej dopis předcházející.

Číslo 13.

1554. ledna 12. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck píše Mat. Kollinovi o svých neutěšených poměrech hmotných, které mu činí nemožným někoho podporovati. Zmiňuje se též o knihovnách a spisech Aurogallových.

De 12. Januarii (15)53.

S. P.

Tuas accepi 6ª Decembris scriptas. Reddidit et dominus Mag. Taddaeus, quas ipso festo Joannis Evangelistae scripsisti.[1]) Respondebo ad singula capita.

Et quantum ad priores attinet, quibus prolixe ad me de pluribus, in eo fecisti rem sane gratissimam et[2]) quaeso, ut in posterum ita sedulo pergas cumulatissime de omnibus me reddere certiorem. Quod de domino Cutheno scribis, ipsum cura rei domesticae ita praepeditum, ut non possit, quod alioquin cum sua laude et aliorum fructu fieret, versioni vel librorum inquisitioni vacare, ego, qui ipsius causa et omnium bonorum consimiliter ex animo cupio, optarem me ipsi subvenire posse, sed hoc tempore nulla ratione id a me fieri potest. Nam et ego immensis sumptibus oneror, nec adhuc quidquam a quoque domino accepi, quod expensis quotidianis par fuerit. Quod si vero Deus in posterum uberius quid largitus fuerit, lubens faciam, quod agnosco me debere vel de meo largiendo vel promovendo tales viros pro viribus meis et gratia, qua valebo apud potentiores.

Recte facis, quod et libros et titulos atque principium eorundem ad me perscribis, et valde rogo, si me amas, fac ita pergas. Si quid in tui gratiam unquam potero, ero gratus. Studiosos illos, qui forum scrutarium accedant, commonefacias, subinde dominus Taddaeus pro sua humanitate operam non denegabit. Non potui ipsum hic juvare, quia tardius id petiit, quod ambiebat, et mihi venerant alii hospites, ut vix cum quoquam loquendi daretur spacium; ita fui intricatus. Quod si vero dominum Taddaeum vel alium ex vobis licet absentem juvare possim in posterum, ut forte Deus disponet pro suo consilio, sentietis profecto me vobis ex animo favere, neque diffido omnino, quin aliquando gratificandi bonis occasio sit obventura.

Nymburgum nihil amplius scribas, quia illi vel diffident vel pro thesauro ingenti habebunt, et sunt alia, quae me moverant, ut et nuper scripserim, ne urgeas ipsos, si commode et clancularie non possis rescire, quales sint. Nam ego occasionem aucupabor primam, ut et eorum vel saltem copia mihi concedatur.

Quod de amico tuo scribis, qui ejuscemodi libros ex bibliotheca Hassesteiniaca putat se habere posse vel saltem libere inspicere, fac ipsum

---

[1]) Viz nahoře dopis z 27. prosince.

[2]) Odtud na straně 79ª.

moneas. Quae aliunde ex nobilibus vel amicis cognosces, fac ad me perscribas. Intelligo nobiles esse, qui hujusmodi plurima habeant, a quibus facilius haberi possent, quia partim ineruditi vel pro tempore per se ipsos honesto proposito favent. Quidam dominus Khun(rad) a Cunstat dicitur habere multos. Quae Pragae sunt in bibliotheca, ego aliquando videbo.

De Penatibus tuis [quae] legi lubenter et gratulor Bohemiae, quod pios ac doctos viros et praestantia ingenia habeat cum aliis quibusvis conferenda.

Ago tibi gratias et rogo, ut „academiam vestram captivam"[1]) carmine descriptam ad me mittas, quemadmodum eam Regiae Majestati olim obtulisti. Et reliqua legerem non illubenter, praesertim in sacris.

De Petro Codicillo prius intellexeram, quae prae manibus haberet. Et si ad me miseris copiam versionis, ego, quantum hoc tempore, ut in his difficultatibus, licet, vicissim non ero immemor ipsius apud magnates, praesertim eum,[2]) cui ego addictus sum. Jam neminem juvare admodum possum, quia Sua Serenitas nulla stipendia adhuc distribuit.

Quae vel de bibliotheca Hassisteinica vel a Mag. Jacobo[3]) ex Saxonia vel ex Zatecio habebis, etiam, quaeso, diligenter ad me perscribas. Quo pervenerint libri magistri Aurigalli, cuperem scire.

Quod dicis, te Lipsiam scripsisse super mea petitione, rogo mei in posterum nullam facias expressam mentionem apud quenquam, multo minus publicam. Scis enim, quam iniqua sint hodie judicia hominum. Sufficit, si dicas, te illos libros cupere vel videre vel habere.

Indicavit mihi dominus Taddaeus consilium Regiae Majestati aliquando oblatum, quo pacto reformari possit academia Pragensis.[4]) Rogo, describi cures et cum literis ad me mittas. Horteris etiam dominum Taddaeum, ut carmina Nigelli[5]) impressa tibi tradat literis tuis conjungenda. Domino Cutheno rescribo, ut cognoscat literas suas mihi gratas fuisse. Reliquos viros bonos, pios et doctos mei amantes plurimum cupio valere in Domino, qui nos nostraque studia gubernet.

Datum Viennae 12. Januarii 1554.[6])

Rkp. 9737[i], fol. 60[b] a fol. 79[a]. Koncept.

---

[1]) Báseň složena byla r. 1554.

[2]) Král Maxmilián II.

[3]) M. Jakub Kamenický.

[4]) Spis ten jest obsažen v rukopise c. k. dvorní knihovny 7980 a má titul: Ratio annuorum proventuum et expensarum nec non et modus reformandi gymnasii seu universitatis Pragensis. S poznámkami Tad. Hájka. Protože má datum 1555, zdá se býti druhým exemplářem, o kterém se později mluví.

[5]) Nigellus Wirekerus neb Brunellus Vigelli, anglický benediktin kolem r. 1200, známý theolog, filosof a básník. Napsal spis Brunellus-: Asinus sive speculum stultorum carmine elegiaco. Báseň byla tiskem častěji vydávána.

[6]) Datum opraveno z 1553.

Číslo 14.

1554. února 14. v Praze.

Matouš Kollín sděluje Nydbruckovi o rukopisech v českých městech, rozpisuje se o pilných pracech svých přátel, jakož i o těžkých poměrech náboženských v Čechách.

S. D.

Clarissime vir, domine et patrone observandissime. Dedi ad Tuam Excellentiam literas meas cum pagellis quibusdam a domino Ph.[1]) Tuae Excellentiae missis. Temporis jam non recordor, sed existimo unum mensem interdum abiisse, ex quo eas dedi. Nuncius fuit ignotus mihi et ob id literas quasi dubiae exposui sorti, sive illae reddendae essent seu perdendae. Vellem tamen de iis a Tua Excellentia aliquid certi cognoscere. Nunc duxi hunc tabellionem in tuam noticiam hisce meis adducendum, ut tua Excellentia ei locum deputet, in quem sive in praesentia seu in absentia Tuae Excellentiae nostras hinc deportaret literas. Nam saepe Viennam solet commeare, plerumque a nemine conductus, sed suo sumptu, nisi si quid interdum ei a quopiam sponte obtenditur pro oblatione literarum. Et fidus est ac simplex sine omni simulatione, quantum quidem ego hactenus deprehendere potui multis in hoc genere officiis ipsius usus. Et quia de fide ejus non dubito, ideo reliqua, quae vel mittere vel rescribere Tuae Excellentiae hactenus distuli, complenda duxi ea lege, ut ille, si non reperiret Tuam Excellentiam Viennae, ad me omnia reportet.

Primum autem significo Tuae Excellentiae me diligenter inquisivisse de libris nostratium veterum theologorum neque in uno loco inquisivisse, sed in pluribus, ubinam aliquid tale haberi et mecum per notos communicari posse confidebam. In qua inquisitione quantum studio meo effecerim, Tuae Excellentiae reddam hic rationem.

Ex Hradecio, urbe Reginae ad Albim, nactus sum et apud me habeo:

1. Postillam Boiemicam in volumine justo.

2. De praesentia Christi et vero ejus corpore in sacramento altaris.

Contra dominium sacerdotum. Cantiones variae. Epistolae Hussii undecim quaedam, boiemice omnia.

Ex Žatecio, urbe regia ad Oegram flumen:

Acta concilii Basiliensis et disputationes cum Bojemis, latine, in parvo volumine.

Catalogus librorum, qui in curia ejusdem urbis habentur, a notario missus, quem vicissim Tuae Excellentiae mitto hisce inclusum.[2])

---

[1]) Filip Melanchthon, Kollínův učitel.

[2]) Seznam ten nalézá se v rukopise 7980, a zní:

Joannes Hus autor:
De ecclesia.
Contra cruciatam papae.
Contra nolentes praedicare.
Licet praedicare sacerdoti sine consensu papae?
Domini saeculares possunt auferre bona sacerdotum.

E Nymburga.

Catalogus[1]) a notario ejus urbis communicatus nobiscum, quem similiter nunc mitto Tuae Excellentiae, sed ea lege, ut remittatur, quia promisi me eum redditurum. Caeterum idem notarius dicit multos jam libros desiderari in Nymburgena bibliotheca, qui in hoc indice annotati habentur.

E Bydžovia, oppido heredum magnifici piae memoriae domini domini Guilhelmi a Valdstein, catalogum a paedagogo barunculorum mihi missum, quem ⟨Tuae⟩ Excellentiae mitto.

E Glatovia, urbe regia:

Quidam Simon Ennius[2]) haec ad me perscripsit de libris theologicis Hussii et aliorum veterum Boiemorum: Inquiro sedule, sed nihil possum invenire praeterquam explicationes in decalogum et orationem Dominicam Joannis Hussii. Conciones Rokyczanae vidi Litomericii apud quendam civem, qui Heytman vocatur.“ etc. Haec Ennius.

Tunc ad ea, quae in tuis literis mihi injuncta fuere.

Catalogum librorum bibliothecae Hassysteinicae hactenus acquirere non potui, cum tamen et ipse baro id officii se nobis praestiturum sit pollicitus. Puto istius causam fuisse pestem, quae huc aditum multis superiori tempore praecluserat.

Petrus Codicillus, scholae Žatecenae rector, versionem Postillae Hussii ait se suspendisse propter scholicas occupationes. Ego instabo adhuc ei, ut absolvat coeptum laborem, antequam Vitebergam proficiscetur, id quod facere instituit ad proxime venturas ferias divi Georgii. Idem

---

Decimae sunt purae eleemosinae.
Nullus episcopus, prelatus, dominus est dominus, dum est in peccato mortali.
Ditare clerum est contra regulam Christi.
Credo Sanctorum communionem.
Nullus debet alium excommunicare.
De excommunicatione.
Quaestio de Antichristo.

In catalogo librorum, qui in publica bibliotheca fuerant, inveni Joannis Hus in canonias Joannis, Petri, Jacobi et Judae; sed librum studiosissime quaerens non reperi.

Haec autem extant:

I. De communione utriusque speciei, tractatus veterum Boemorum, Jacobelli, Rochezanae etc.

II. In epistolam ad Romanos et canoniam Joannis. Autore Ioan. Rokiczana.

III. Prima pars super Apocalypsim, praedicata per Joannem de Humpolecz in Civitate Nova Pragensi anno Domini MCCCCXX, quo anno rex est mortuus Boemiae Venceslaus, post cujus mortem multa mirabilia Deus operatus est et magnae persecutiones venerunt super fideles christianos ab infidelibus.

Na lístku tom napsal Kollín: Ex Žatecio a M. Venceslao Vodnano.

[1]) Poznámka Nydbruckova: Remissus est hic index sive cathalogus.

[2]) Šimon Ennius z Fenixfeldu (nar. 1520 v Klatovech, zemřel 1561), pomocník ve škole Kollínově, od r. 1548 správce školy v Prostějově. Roku 1551 usadil se ve svém rodném městě Klatovech. Latinský básník. Srovnej Jirečkův článek v Osvětě 1883, str. 978.

Petrus significavit mihi, se habere opuscula Hussii de communione, de habitu sacerdotum et concionem quandam de communione parvulorum.

Thaddaeus forum scrutarium in suam curam accepit, ut qui et propius inde habitat et minus est occupatus quam ego. Quaesitus aliquoties a me, num quid tale repererit, negat semper quidquam ibi extare. Idem ait se non posse obtinere apud rectorem et professores academiae, ut fiat nobis copia describendae sententiae collegii super restauratione academiae nostrae. Si quando Tua Excellentia huc venerit, fortassis apud rectorem obtinebit copiam inspiciundi ejus consilii. Ego in mea „Academiae captivae descriptione" quaedam de eadem re attigi, et[1]) satis prolixe ejus scripti percurrendi alio tempore copiam faciam Tuae Excellentiae. Nunc non habeo, qui id describat, quia scholam privatam pene vacuam habeo et exteris scriptoribus eam rem committere non est tutum.

De libris Aurogalli hactenus nihil comperti habere potui, cum tamen non semel ea de re amicis scripserim Vitebergam, nempe Joanni Bozinio, Tuae Excellentiae noto, eadem de re scripsi Vitebergam, ubi is nunc agit una cum filiolo domini Vernheri.[2]) Si quid mihi dabit responsionis, te non celabo.

Quae altera vice misimus ad Illyricum Magdeburgam, existimo me antea Tuae Excellentiae significasse, nempe: Vicleffi de ecclesia, de officio regis etc.

De Antichristo Mathias Parisiensis; item Stephanus Milicius.

M. Vencesilai Pisceni[3]) epistolae hinc ex Italia scriptae etc.

Existimo autem Illyricum moliri jam editionem istarum antiquitatum; nam libros ultra bis vel ter jam deputatum tempus differt huc remittere, allegans iustas se habere hujus morae causas.

Mitto Tuae Excellentiae quaedam musica et poetica nostratium vatum; missurus fortassis paulo post plura, si fata sinent et ii, quorum arbitrio edendi vel suprimendi nostri foetus subjacent juxta R. Majestatis ordinationem. Misera profecto nostra conditio, quia isti judicant de nostris scriptis, qui nobis sunt parum aequi et qui literas fortassis nunquam didicerunt. Cantiones Vodnani[4]) hic sunt interdictae in templis et in bibliothecis. Judicet, quaeso, de eis Tua Excellentia. Capitulo enim commissit, quod invocationes, quae ad divos et divas fiebant in templis, convertit ad Filium Dei.

Mitto etiam meum „hymnum de triplici adventu Dei ad homines," quod ejus editionem attentare hic nolo et foris non audeo; nam dominus Phil.,[5]) cui poema percurrendum miseram, volebat id curare imprimi Vitebergae. Nunc nescio, quid de me agetur. Noster administrator, nuper

---

[1]) V ruk. sic.

[2]) Jiří Wernher, cís. rada a hejtman na hradě Saroši v Uhrách, tchán Zikmunda Geloa. Srov. Truhlář, Rukověť, I., 145.

[3]) Viz: Josef Truhlář: M. Václav Písecký (Časopis českého musea 1876, str. 83).

[4]) Písně opatřil předmluvou F. Melanchthon.

[5]) Filip Melanchthon.

reversus e Plzna ab aula Archiducis,[1]) significabat mihi se quoque Plznae fuisse in senatu archiducis ac se habere peculiarem commissionem de me, quam tamen nondum mihi aperuit affirmans se esse occupatissimum, sed illud obiter me monuit, ut temperarem mihi a studiis theologicis. Ego me totum Domino commendo, citra cujus arbitrium nihil mihi accidet mali et cujus me esse statuo, sive vivam sive moriar. Ejecti sunt ex regno omnes uxorati sacerdotes his diebus ex mandato Archiducis, quorum numerum aliqui esse dicunt centum septuaginta, aliqui septuaginta tantum. Plurimi fuerunt, ut audio, sub comitibus Schlikonibus, sub domino Ungnad, et in Lusatia sub principibus a Plauna, haeredibus illustris cancellarii[2]) hujus regni piae memoriae. Alii, qui coelibes sunt, sed evangelii Christi pii praedicatores, complures sunt obstricti juramento, ut compareant coram Archiduce, ubicunque et quandocunque ipsis imperatum fuerit. Haec omnia Plznae his diebus sunt acta et transacta. Unde Tua Excellentia colligere potest, in quo discrimine rerum sors versetur et ob id vitio nobis non vertat, si remiserimus aliquid de studio inquirendi libros, quorum Tua Excellentia desiderio flagrat. In summa, plena sunt apud nos coryceis[3]) omnia, et inter nos et in ordine professorum est unus sacerdos et magister cornutus, qui nobis capitaliter insidiatur. Unum habeo, quod Tuam Excellentiam orem. D. Sigismundus Heltus,[4]) regni nostri vicecancellarius, commendaverat mihi alendum et instituendum filiolum olim piae memoriae domini Chrysogoni Dietz, qui puer ante autumnum peste apud me est extinctus omnium primus in hac vicinia. Debet igitur mihi dominus Heltus pro nutritione pueri et pro funeris curatione circiter sexaginta Vallenses, de qua summa jam pluries ad eum scripsi, sed frustra. Oro itaque Tuam Excellentiam, si quando inciderit in dominum Heltum, ut apud Suam Magnificentiam pro me intercedat, ut si non ipse vult numerare, saltem mihi literas intercessorias det ad eos, a quibus solutio mihi est petenda. Si non egerem, donarem eum ista summula, sed destituor omni aere propter scholae dissipationem partim et partim propter multas aedificationes, quibus sum exhaustus. Ego vicissim omnia officia mea Tuae Excellentiae defero prolixe.

Tua Excellentia ignoscat meae confusae scriptioni, quia per occupationem elegantius scribere non vacabat. Ignoscat etiam, sicubi singulari numero aliud cogitans [quam] Tuam Excellentiam compello per pronomen ⟨tu⟩.

Tuam Excellentiam oro, ut vel duobus verbis mihi per hunc nuncium rescribat, ut sciam haec scripta mea Tuae Excellentiae esse reddita.

---

[1]) Arcikníže Ferdinand uchýlil se před morem do Plzně.

[2]) Jindřich z Plavna, tajný rada císaře Ferdinanda I., nabyl rozsáhlých statků v Čechách i v Německu. Zemřel r. 1554.

[3]) Slovo coryceis nepodává smyslu. Čekali bychom tu slova, značícího „udavač" neb pod. *J. K.*

[4]) Jiří Zikmund Helt (nebo Seldt), český místokancléř.

Bene ac feliciter valeat Tua Excellentia meque sibi habeat commendatum. Salutant Tuam Excellentiam Cuthenus, Sixtus[1]) et alii aliquot boni et pii viri.

Pragae ipso die feriarum S. Valentini[2]) anno 1555.

Tuae Excellentiae ad officia paratissimus
Collinus.

Relecturus eram haec a prandio, sed nuncii hujus interventu coactus sum suspenso prandio omnia obsignare festinanter.

Clarissimo ac doctissimo viro, domino doctori Casparo a Nydbruck etc. Sacratissimi Regis Maximiliani consiliario, suo domino et patrono colendissimo.

Na listě Nydbruck připsal: Continet indices quosdam, idcirco serva[n]tur. Respondi 27. Martii 55.

Rkp. 9737[1] fol. 169[a]—171[b]. Originál.

Číslo 15.

1554. února 25. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck před svým odjezdem na cestu píše Mat. Kollínovi, aby věci pro něho připravené prozatím u sebe podržel.

De 25. Februarii (15)54.

S. D.

Per dominum Thaddeum ad te scripsi, amice charissime, atque nullum responsum a te accepi, sed forsan differs scriptionem, donec conjungas aliqua, quae scias mihi grata esse, ut etiam per illas superiores te rogavi. Nihilominus hoc tempore, cum a Sacra Regia Majestate ablegor ad aliquot principes et intra duos menses non sim reversurus, non puto me cum Regia Majestate Pragam venturum; nam profectio mea protrahetur in duos menses. Idcirco nolui committere, quin haec ad te scriberem, ne existimes me tui oblitum, et ut admonerem te, ne quidquam ad me vel scribas vel mittas, priusquam literas a me acceperis. Nescio enim, quibus in locis sim in aulam reversurus. Ne igitur literae tuae in peregrinis manibus haereant, retine, quae habes, donec a me sis certior factus, ubinam sim. Nihilominus tamen rogo te, ut colligas, quae scis me desiderare, idque summo studio; efficiam aliquando, ⟨ut⟩[3]) me non ingratum sentias.

---

[1]) Sixt z Ottersdorfu (nar. 1500), kancléř Starého Města pražského, rádce a řečník při stavovském odporu proti králi Ferdinandovi r. 1547. Byl delší dobu proto uvězněn. Dostav svobodu, žil v ústraní a pracoval s Koldínem na úpravě městského zřízení. Zemřel r. 1583.

[2]) Nydbruck připsal: 14. Februarii.

[3]) V rukopise stojí: vel.

Salutabis ex me dominum Thaddaeum, dominum Cuthenum, et alios viros bonos. Est hic mecum dominus dominus Sigismundus Gelous,[1]) cum quo contuli meas lamentationes atque utinam liceret semper convivere. Bene valet.

Datum Viennae 25. Februarii 54.

Rkp. 9737[i], fol. 80[a]. Koncept.

Číslo 16.

1554. srpna 23. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck, vrátiv se z vyslanecké cesty, žádá, aby Kollín dále pro něho spisy shromažďoval a některé mu opatřil a poslal.

Matheo Collino: 23. Augusti.

S. P.

Reversus sum tandem beneficio Dei ad aulam. Abfui enim in legationibus per menses quinque. Quapropter in posterum continuare poterimus scribendo atque ita amicitiam colere.

Rogaveram te per Thaddeum nostrum, ut mihi describi curares, quidquid olim vel in negotio religionis componendo vel in reformanda universitate sit deliberatum vel consultum. Id nunc quoque amice peto, sumptus in descriptione factos curabo tibi refundi. Praeterea si quid contra superstitiosos ritus aut pravos mores repereris inter antiqua monumenta scriptum, id, quaeso, communices.

Carmen illud, quod olim Regiae Majestati praesentasti, nempe „Academiam Pragensem captivam descriptam" ad me mittas. Alicubi allegatur Chronicon ecclesiae Pragensis. Si quid tale videris, fac me certiorem. Impressa est Pragae missa Sancti Johannis Chrysostomi anno 44. per Jo. Colubrum;[2]) eam emas mihi. Adde et illud, si quid post meum discessum et posteriores, quas ad te dedi, a vobis factum sit vel carmine vel prosa; id ad me mittas. Potissimum vero desidero habere, si quid in sacris vel heroico vel lyrico carmine compositum habeatis, licet non ita modo, et pergratum ⟨erit⟩, si saepissime plurima ad me ⟨mittas⟩.[3]) Expensas restituam grato animo et vicissim me habebis ad omne genus officii paratissimum.

---

[1]) Sigismund z Tordy (Gyalu, odtud Gelous) v Sedmihradsku, studoval r. 1539 ve Witemberku (Förstemann I., 177) a cestoval v Italii. Známý theolog a medik. Sta se profesorem v Prešově v Uhrách. Potom přešel do služeb Ferdinanda I. a přebýva také v Praze, kde se r. 1551 oženil s Eufemií, dcerou Jiřího Wernera, cís. rady a hejtmana hradu Saroše v Uhrách. Srov. Truhlář, Rukověť I., 91.

[2]) Divina missa Sancti Joannis Chrisostomi. (Apud inclytam Pragam in officina honesti civis Ioannis Colubri) MDXLIIII. 4°.

[3]) Schází sloveso.

Pergas strenue in hoc priori tuo instituto, perquisitione scilicet eorum librorum, quos nosti: aliquando enim erunt usui, ut per opportunitates significabo. Et forte ita occasio feret, ut ad vos profectio mea aliquando dirigatur. Nunc maneo apud Serenissimum Regem Maximilianum. Tuus sum totus, quocunque ferar. A te quoque crebras expecto, in respondendo impiger futurus.

Pios et doctos viros omnes officiose atque amanter salutabis. Et tuas fac certis hominibus committas, si dominus Lidel non sit vobiscum, et subscribi facias: An der Konigklichen Wirde zu Beham Hove Herrn Peter Haller, Pfennigmaister, zu erfragen. Meum hospitium aliquando est in St. Johansgassen bei Jacob Rott wonhafft.

Vale in Domino.

Datum Viennae 23. Augusti 1554.

Rkp. 9737[i], fol. 126[a]. Koncept.

Číslo 17.

1555. ledna 12. v Praze.

M. Matouš Kollín vypisuje příčiny svého dlouhého mlčení a slibuje, že zašle literární pokusy od přátel vydané.

S. D.

Existimo te intelligere, clarissime domine doctor, domine et patrone observande, causas mei diuturni silentii, quando quidem constat tibi tum de nostra praesenti fortuna et vita quasi suspensa inter spem et metum, tum de absentia istorum, qui nostras ad Tuam Excellentiam tuto perferendas curare possent. Itaque ignoscet mihi, spero, Tua Excellentia hanc in rescribendo valde prolixam moram, quam nunc rumpere volui, sive reddenda sit tibi haec epistola seu deperdenda. Cui enim tradita est, ignotus et peregrinus fuit, et ob id de fide ejus mihi nihil constitit, malui tamen vel in incertum haec scribere quam diutius cum aliqua offensiuncula Tuae Excellentiae ab officio cessare.

Nolo autem Tuae Excellentiae respondere ad sua scripta, quum sim incertus de fide nuncii, sed hoc tantum significo me Dei beneficio a contagione luis publicae hactenus perstitisse illaesum et incolumem. Caeterum in aedibus meis principio puerum meum, filiolum olim domini Chrysogoni, amisi, deinde famulam, praeterea neminem, nisi quod parum abfuit, quin et uxorem amisissem, quae correpta peste ultra tredecim hebdomadas cum morbo est conflictata, sed nunc Dei beneficio eadem est pristinae sanitati restituta. Ac jam ex gratia Dei pestis in his nostris urbibus videtur deferbuisse, quae tamen in nostra Nova urbe quam in Veteri atrocius grassata fuit. In nostra dioecesi, hoc est divi Henrici, quae omnium est maxima in Nova urbe Pragensi, hac hebdomada nemo

est mortuus, et praeterita hebdomada unicus tantum puer pollinctoris dicitur extinctus. Unde spes est Serenissimum Archiducem[1]) cum sua aula huc brevi esse reversurum ex Plzna. Quod ubi factum fuerit, faciam Tuae Excellentiae hanc in respondendo moram Deo volente. Significabo etiam, quod hactenus inquisiverim de libris veteribus.

Academiae nostrae descriptio mea miror quomodo Tuae Excellentiae innotuerit. Ego nollem nunc eam publicare, quia alii nunc sunt professores hic et mihi contrariores animo et pietatis doctrina quam tunc erant, quo tempore illa a me fuit descripta.

M. Thaddaeus rectius quam ego curare potest a rectore academiae sententiam magistrorum quondam ab ipsis de restauranda academia conflatam communi consensu.

Nescio, de quo Nigello[2]) Tua Excellentia scribit, ut eum acceptum a Thaddeo isthuc mittam. Brunellum Thaddaei apud me habeo, quem mittam, si Tuae Excellentiae placebit; ad primam quamque occasionem mittam et alia quaedam hic a nostris hominibus edita et a nobis etiam fortassis.

Mitto Tuae Excellentiae pagellas quasdam a domino Ph.[3]) donatas, quae quia non sunt magni vel precii vel momenti, volui eas fortunae committere et huic ignoto nuncio.

Bene ac feliciter valeat Tua Excellentia et me sibi commendatum habere dignetur. Cuthenus etiam Tuam Excellentiam salutat officiose.

Pragae 12. Januarii anno 1555.

Tuae Excellentiae addictissimus
Collinus.

Clarissimo viro virtute, doctrina et vitae dignitate, domino Gasparo a Nydbruck, L. L.[4]) doctori etc., Serenissimi Bohemiae Regis Maximiliani etc. consiliario, suo domino patrono cum omni observantia colendissimo.

Poznámka Nydbruckova: R(ecepi) 9. Martii anni 55 cum libello quodam M⟨elanchthonis⟩. Respondi 12. Martii.

Rkp. 9737[i], fol. 153. Originál.

---

[1]) Arcikníže Ferdinand.
[2]) Kollín tuto se omýlil, neznaje druhého jména, které spis Brunellus má.
[3]) Melanchthon.
[4]) legum.

Číslo 18.

1555. ledna 15. v Praze.

Tadeáš Hájek, omlouvaje své mlčení, posílá Kašparu Nydbruckovi některé spisy a prosí ho za přímluvu.

S. D.

Clarissime domine doctor, domine et amice charissime.

Binas hasce literas satis longo temporis intervallo apud me pressi. Nam priores illae in Octobri e Vitteberga a quodam adolescente, posteriores ante Natalicia Domini ab amico nostro communi ad me transmissae sunt, et facile suspicari possum, utrasque ab eodem amico esse scriptas. Etsi autem valde dolui me tibi eas tam diu mittere non potuisse, praesertim propter pestilentiae in nostris regionibus grassationem, quae effecit, ut nulli aut admodum rari huc atque isthuc commeatus fierent: malui tamen eas diutius apud me premere, quam cuivis sine delectu, de cujus fide et integritate mihi non constaret, eas tradere. Scio enim, quam non sit usque adeo tutum his praesertim periculosis temporibus, quibus diabolus rabiosus per sua organa in bonos et pios grassatur viros, de rebus seriis cum amicis per literas conferre et colloqui. Nunc vero cum hic tabellarius a nostris civibus Viennam ablegaretur, percommodum judicavi me nactum esse, cujus fidei hasce committerem literas. Dabis ergo veniam hujus diuturnioris morae.

Porro quantum ad negotium nostrum attinet, non est necesse, ut prolixius de eo ad te perscribam, cum non dubitem, multo melius tibi de toto hoc negotio constare quam a me perscribi queat, et procul dubio haec omnia exactius ex hisce amici nostri literis cognosces. Scias autem velim, me non parsurum ullo labori et studio in adjuvando eo negotio propter illustrandam et propagandam gloriam Dei. Sed nunc ea sunt tempora, ut multo difficilius quam antehac aliquid ejusmodi conquiri possit. Ego tamen non ocior.

De rebus Boemiae, quod tibi scribam, non habeo, quam quod jam pestis ex Dei benignitate saevire desierit. Sed utinam non recurrat multo vehementior. Nos Deum oremus, ut suam iram a nobis avertere et propter ecclesiam multa bona ingenia conservare velit.

Mitto tibi Brunellum seu Nigellum, Missam Chrysostomi, aegre profecto comparatam, et quandam epitomen[1]) apostolicarum constitutionum. Reformationem studii nostri nondum consequi potui, licet jam aliquoties ea de re cum nostratibus egerim. Non desistam tamen importunius urgendo, quamdiu non fuero consequutus. In Brunello versiculi non ubique constant, plurima in illis desiderantur. Sunt et superflua, quae resecanda essent. Si edendi essent, Collinus noster limam se illis additurum recepit.

Magnopere te rogo, ut tantum operae et officii mihi praestare velis, ac meo nomine cum domino Helto vel scriptis vel praesens, ubi ad vos

[1]) V ruk. stojí quoddam epitome.

redierit, agere de impetrando; meorum armorum diplomate ac, si tantum apud illum et quorum interest obtinueris, ut diploma tibi in manus tradatur; id ipsum ad me quamprimum per fidum quempiam tabellarium meis sumptibus transmittas, rogo. Quod si feceris, me tibi vicissim in omni genere officii devinctum habebis. Insuper dabo operam, ut hujus beneficii fructum aliquem percipias sentiasque me nullum tua causa quacunque in re laborem subterfugiturum. Bene vale et boni consule, quaeso.

Pragae 15. Januarii anno Domini 1555.

Thaddaeus Nemicus Hayko, magister.

Virtute et eruditione insigni domino Casparo a Nidbruck, J. U. D. ac Serenis. Boemiae regis Maximiliani etc. a consiliis etc., suo domino et patrono plurimum observando.

Rkp. 9737[i], fol. 155. Originál.

Číslo 19.

1555. února 14. v Praze.

M. Tadeáš Hájek doporučuje Kašparu Nydbruckovi svého posla a táže se, zdali zaslané mu spisy obdržel.

S. D.

Etsi nunc nihil erat, quod ad te scriberem, clarissime domine doctor et amice charissime, tamen, cum hic tabellarius noster ad vos proficisceretur, nolui eum vacuum literis meis dimittere, vel ob hanc causam, ut eum tibi commendarem. Est enim vir bonae fidei et nostras, et licet parum cerebri habere et puerascere videatur, tamen bona fide sibi tradita et commissa perfert et exequitur. Mihi frequenter istinc etiam pecuniam adferre solitus erat nec unquam vel a me vel etiam ab aliis deprehensus est, ut aliquid fraude et astu ageret. Quare quoties ad nos scribere voles, huic tuto et literas et alia committere poteris.

Ante mensem[1]), ni fallor, scripsimus ad te ego et Collinus et misimus per quendam nostratem tabellarium Brunellum, Missam Chrysostomi et quaedam alia. Nescimus, an ea omnia integre tibi reddita sint. Quare de his rebus omnibus quam primum nos facies certiores.

Bene vale et mearum rerum, de quibus tibi scripsi, ut memor esse velis, magnopere rogo. Ego me totum tuae amicitiae et benevolentiae committo.

Pragae 14. Februarii anno 1555.

Thaddaeus Nemicus Hayko, Magister.

[1]) Předcházející dopis z 15. ledna.

Eruditione et genere insigni domino Casparo a Nydbruck, J. U. D. ac Serenissimi Boemiae regis Maximiliani etc. a consiliis etc., suo domino et patrono observandissimo

Viennae.

Rkp. 9737[i], fol. 173[a]. Originál.

Číslo 20

1555. března 27 v Augšpurku.

Kašpar Nydbruck oznamuje M. Tad. Hájkovi, že oba jeho dopisy obdržel a slibuje, že některé spisy vráti.

Domino Magistro Nemico. 27. Martii.

S. P.

Binas a te accepi, domine Magistre Thaddaee charissime. Quod in iis, quae 15. Januarii datae sunt, scribis te institutum amici in contexenda historia pro viribus adjuturum, libenter legi, nam scio, te et doctrina et judicio praeditum. Recte fecisti, quod literas retinuisti, quousque certi tabellarii nancisceres facultatem. E Vienna ad me pervenerunt, nam jussus sum Sacram Regiam Majestatem ad comitia sequi.

Brunellum remittam ex Vienna, quo Collinus noster per otium limam addat. Ego alibi quoque eundem reperi et scriptum et impressum. De reformatione studii vestri sis mei memor. Quod in Missam Chrysostomi exposuisti, reddam. Dominus Helt non adest, idcirco non potui, quod equidem pro viribus praestitissem, negotium tuum conficere.

Redditae quoque sunt, quas 14. Februarii scripsisti, quibus superiora repetis. Hoc tibi de me persuadeas, quod de syncero amico, et vale in Domino prosper. Quas ad me voles, domino Collino tradas, qui domino Lidel vestras conjunctas committet.

Augustae 27. Marcii anno 55.

Doctissimo ornatissimoque viro, domino Mag. Thaddaeo Nemico Hayko, amico charissimo.

Rkp. 9737[b], fol. 81[b]. Koncept.

Číslo 21.

1555. března 27. v Augšpurku.

Kašpar Nydbruck chvále Tomáše Mitisa a pobízeje ho k básnění, píše Matouši Kollinovi, aby mu shledával věci, týkající se církevních zvyků v Čechách, také pobádá jiné spisovatele a podporu jim slibuje.

Domino Math. Collino, die 27. Martii 1555.

S. P.

Binas accepi, quas tu Viennam miseras. Priores 12. Januarii et quae deinde festo Valentini[1]) cum indice librorum et carminibus Mitis dedisti. Quae

[1]) 14. února.

pergratae certe fuerunt, nam prius ob taciturnitatem de valetudine tua eram nonnihil sollicitus, quantumvis piorum virorum capillos numeratos sciam et in ipsis periculis miro modo conservari. Non credis, quam delector scriptis sacris et maxime carminibus et in eo quidem genere eademque materia, quam non tantum sancte, sed docte, eleganter et feliciter Mytes ille mitissimus tractavit. Quare fac omnino et reliqua addas literis tuis in posterum; nam cum Primum librum intitulaverit, conjicio alios secuturos esse. Optarim et psalmos nonnullos ipsum ea venustate pertractare, ubi cantilenas absolverit Bohemicas. Deinde per otium et de fuga Christi in Aegyptum, Math. 2., de tentatione Christi triplici, Mat. 4. Luc. 3.; de regio ingressu Christi Hierosolymam, Math. 21.; de missione Apostolorum in orbem universum, Math. ult. Item de Christi adventu ad judicandum vivos, Math. 25. aliquid conscribere doctamque epitomen doctrinae et miraculorum Christi ipsum edere. Quidquid denique inveneris Pragae carmine impressum aut scriptum in sacris, quod a Bohemis factum sit, id emas meo nomine et indicem authorum et libellorum a te emptorum literis tuis significes, si commode ipsos tractatulos literis conjungere nequeas, licebit autem semper aliquid annectere. Praeterea omnia ea cupio mihi comparari vel describi, quae ritus ecclesiasticos in Bohemia eosque diversos a Romanae ecclesiae ritibus concernunt, agendas, breviaria, ritus baptizandi, celebrandi, psallendi, orandi, cantandi in ecclesiis; item legendas quoque de Sanctis peculiaribus Bohemiae, in summa, quicquid statum ecclesiasticum concernit tam tempore Hus, quam eorum rituum, quae observantur in hodiernum diem; ea puto tamen, quae discrepant a Romana ecclesia. Fac ea de re doctos viros et earum rerum peritos interpellas sine ulla mentione mei et ad me perscribas saepe et pluribus.

Dominus Lidel pecuniam suppeditabit, quia hoc ipsum rogo et solvam grato animo. Deliberationem, si nancisci possit M. Thaddaeus, recte faceret admonitus.

Carmina tua de academia vestra vidi inter libros Regiae Majestatis et, quia otium non fuit, ut ea curarem describi, te his ipsis hortatus sum.

Venio nunc ad eas, quas 14. Februarii dedisti. Accepi pagellas Philippi et ago tibi gratias. Tabellarium non vidi, quia a mense Novembri non fui Viennae. Cathalogos tuos perlegi et laudo tuam diligentiam atque rogo, ita pergas in conquirendis. Cathalogum bibliothecae Hassisteinicae habeo; non est, quod labores. Remittam Nymburgensem. Petrum Codicillum mone, absolvat postillam. Eam cura mihi describi et scriptoribus solve pretium ex pecunia, quam dominus Lidel dabit. Thaddaeum incita ad consimilem investigationem. Illas cantiones Vodnani, quas ad Filium convertit, cupio omnino videre et reliquas cantiones converti ex lingua vestra in Latinam, in quo felix est ille Mytes, idcirco et in pluribus deberet elaborare in patriae laudem et lectorum commodum. Ego non moror judicium eorum, qui vobis inhiant vel invigilant, quare libere ad me vestras foeturas potes mittere sive manu scriptas sive excusas.

Dominus Sigismundus Held non est in aula, sed domi vel in Bohemia, sed alter Germanicus vicecancellarius dominus Mehl[1]) est in aula, quapropter non potui negotium tuum de residuo debito filii Chrysogoni conficere. Si in posterum qua in re possim vel gratificari vel commodare, senties me pro mea tenuitate tui ex animo et vere studiosum, Deo vos commendans, qui unicus est sustentator et liberator suorum.

D. Cuthenum resaluta amanter. Rescribo tardius, quod in diversis legationibus abfui; quas posthac ad me dabis, probe[2]) involutas domino Lidel committe; nam durantibus comitiis Viennam non existimo me venturum esse. Vale in Christo Jesu, Salvatore nostro.

Datum Augustae 27. Martii anno 55.

Rkp. 9737[i], fol. 81[ab]. Koncept.

Číslo 22.

1555. dubna 28. v Saroši.

Zikmund Gelous, vzpomínaje známosti své s Kašparem Nydbruckem píše mu o svých literárních prácech.

S. D.

Perjucunda mihi est voluntas erga me tua, quam multis argumentis perspexi. Pervenit enim ad me tui in me amoris sensus, antequam te nosse potuissem; dulcis mihi est optatus, quem accenderat nostri Casparis praedicatio. Postea Viennae [inter] nos cupide vidimus et sumus collocuti, ubi etiam memoria teneo me a te praestantissimum munus, libros juris civilis, accepisse. Post illud tempus redditae sunt mihi literae tuae, unae ad exitum Februarii mensis scriptae Viennae 25 Novembris, alterae hesterno die datae Augustae 30. Mart⟨ii⟩.

Quod ad priores nihil scripsi, in causa fuerunt itinera continua et longinqua, quibus in feriis Paschae finem imposui, nec tum domi conquiescere potui ac ne quidem domum meam sum ingressus propter iestem, sed suscepi conjugem cum liberis in suburbano et huc transtul. Sum, hic a die Paschae.

Veterum apud me codicum, qui non extent, nihil est. Scripsi hymnum de Divo Joanne Baptista ante triennium, quem libenter tibi mitterem, si domi eum requirere liceret; et cum primum licuerit, mittam. Graecum commentarium nondum verti. Qui enim potui in tot occupationibus et undis ac strepitibus negotiorum? Sed ut noris quod genus sit scripti, non est perpetua commentatio unius autoris, verum excerpti sunt loci de variis autoribus ad Literam Lucae pertinentes, in

[1]) Ch. Mehl, místokancléř. Od něho jsou v rukopise dvorní knihovny **č. 7700** Relationes comitiorum regni Bohemiae 1563.

[2]) V ruk. je prope.

quo opere hoc boni inest, quod multorum scriptorum ecclesiasticorum autoritates adducuntur, qui jam non extant. Est prope similis Cathenae divi Thomae, sed luculentior. Si quid habuero, faciam te libenter participem et brevi tibi epistolam mittam prolixiorem. Interea me amori tuo et patrocinio commendo. Vale quam rectissime.

Data ex arce Saros 28. Aprilis 1555.

Tui amantissimus et observantissimus
Sigismundus Gelous.

Clarissimo viro, domino Caspari a Nydbruck, juris civilis et pontificii consultissimo, Sacrae Regiae Majestatis et Serenissimi regis Boemiae consiliario, domino et amico syncero amore observandissimo.

Poznámka Nydbruckova: 18. Mai.

Rkp. 9737[i], fol. 236-237. Originál.

Číslo 23.

1555. května 10. v Augšpurku.

Kašpar Nydbruck žádá Mat. Kollína, aby mu z Nymburské knihovny opatřil některé spisy, jež sobě poznamenal, vyzývá ho, aby báseň Brunella opravil, jakož i aby poskytnula se pomoc knihtiskaři Montanovi, jenž Husovy spisy vydávati zamýšlel.

Collino de decimo Maji 55.

S. P.

Scripsi ad te 27. Marcii et respondi ad ternas tuas. Significa mihi, quaeso, num illae literae meae ad te[1]) perlatae sint. Dominus Sigismundus Held non est in aula. Audio nunc Pragae esse vel brevi venturum, alioquin libenter negotium tuum confecissem. In aliis, in quibus putabis me tibi commodare posse, injungo, quantum voles.

Remitto registrum Nymburgense. Ex illo haec annotavi, quae vellem te conquirere et ad manus tuas, si fieri posset, accipere, si non dono, at[2]) arte aliqua saltem accomodato.[3])

[1]) Stojí: tuae ad me.

[2]) V ruk. stojí aut.

[3]) Seznam psaný Nydbruckem jest také v rukopise dvorní knihovny č. 7980. V rukopise zní takto:

Ex indice Nymburgensi:

N. 1. Hus contra bullam Papae et contra occultum adversarium.

N. X. Sermones Thaboritarum, qui non petierunt se mitti in columbas.

N. O. Statuta Arnesti. Incidant ipso facto.

Flores temporum.

Sermo contra Waldenses.

N. 4. Item: Auctoritates de communione utriusque speciei.

Quaestio Jacobelli de communione utriusque speciei.

Item alia quaestio ad idem.

N. 5. Speculum aureum de titulis beneficiorum.

Nempe sub litera N. numero 1. Hus contra bullam et contra occultum adversarium.[1])

Numero X. Sermones Thaboritarum.
Sub litera O. Numero X. Statuta Arnesti. Incidant ipso facto.
Litera P. Numero 4: Flores temporum cum reliquis tractatibus.
No. 5. Speculum aureum: de titulis beneficiorum et reliquis.
N. 8. Hus de ecclesia cum aliis.
N. 9. Tractatus de praeparatione cordis cum reliquis.
No. 10. Tractatus W(iclef) de veritate sacrae scripturae.
Sub litera Q. No. 1. Prophecia cujusdam Wenceslai cum reliquis.
No. 2. Dialogus W. : Ad sui servicium Deus etc.
No. 3. Chronica Taboritarum cum reliquis.

Tractatus contra communionem calicis. Integer liber.

N. 8. Hus, De ecclesia· totum librum, in quo item Tractatus sive quaestio super bullam Papae.

Item de excommunicatione, item de communione tractatulus.

Item de veneratione imaginum. Item positio declarans communionem esse de praecepto.

N. 9. Tractatus de praeparatione cordis. Item articuli extracti de libris W(iclef), glossa 2.

Item tractatus de corpore Christi.

Item W(iclef): 33 conclusionum.

Item: Speculum dominorum. Tractatus.

N. 10. Tractatus W(iclef): De veritate sacrae scripturae. Video, quoniam omnia alia subtilitas. Q. N. 1. Prophecia cujusdam Wenceslai Taboriensis: Nolo vos ignorare, fratres.

Registrum in libros doctorum evangelicorum tangens.

Item: Pastorale W(iclef).

Item: Tractatus ejusdemque: Verbum Dei debet intelligibiliter praedicari.

Item: Propositio articuli contra dominium cleri.

Item: Tractatus Magistri S. Palecz: de ecclesia.

Tractatus Wicleph de sex jugis.

N. 2. Tetralogus (Wiclef). Ad sui servitium tantum Deus exigens.

N. 3. Chronica Taboriensis: In civitate Piesek.

Item: Quaestio, si Christus commune concilium approbat.

Item: Tractatus Rokezanae contra sex propositiones adversariorum calicis Christi.

Item: Ejusdem de natura corporali Christi contra Nicolaum Biskupec et alios. Cum registro.

N. 4. De quibusdam erroribus, qui de superbia procedunt. Item aliqui tractatus Hugonis et aliorum.

N. 10. Innoc(encii) de officio missae. Item decalogus W(iclef). Ejusdem tractatus de compositione hominis. Item T(ractatus) de quinque sacramentis.

Item de adoratione Christi in sacramento. Vulgariter.

Quaestio de inexistentia in sacramento.

Item S. Marti⟨ni⟩ l (iber) contra Papam et de communione duplicis speciei.

[1]) Replicatio contra intimationem Mauritii monachi sive replica contra occultum adversarium. Rukopis dv. knihovny č. 4518.

Hos aliquando cuperem videre et recte, si ad manus tuas recipere queas.

I. Numero 1. Bernhardus: Stabat Mater. In eo est: De quibusdam erroribus, qui de superbia procedunt. Describatur hic tractatus; item, quae praeterea pie et docte scripta sunt in eodem libro.

Item Numero 10: Innocentius: De officio missae cum reliquis tractatibus.

Mitto etiam hic Brunellum impressum, quem rogo ut corrigas et, quod semel in te receperas, emendes, ita tamen, ut quantitatis magis habeas rationem quam elegantiae, tua emendatione ad marginem posita, ne quid autori additum vel detractum dicatur, et correctionem tuam una cum authore ad me remittas. Curabo, ne convenient⟨e⟩ laude tua defrauderis et sine cujusquam periculo aut incommodo. Quaeso, ne cesses me ornare singulis, si fieri possit, hepthomadibus aliquo carmine sacro vel in tuo Museo exarato vel a Mite nostro composito, aut quidquid denique erit, quo me delectari existimabis, quod literis non sine molestia conjungi possit. Scripsi nuper, quibus maxime afficior; talia igitur vel impressa vel scripta ad me mittito.

Consilium de reformanda universitate vestra, item querelam carmine a te factam, cura, quaeso, describi et ad me perferri; sumptus dominus Lidel faciet pro me, quos a te requisitus subministrabit. Petrum Codicillum hortare.

Retulit mihi quidam Montanum,[1]) Norimbergensem typographum, velle imprimere opera Johannis Hus et petere, ut a doctis aliquot ea in re juvaretur. Tu dispice et cum ipso age, nam illa quoque scripta docto censore egentur et fideli, priusquam exeant.

Vale in Domino et rescribe, literas tuas probe obsigna et sigilla, ac dominum Lidel roga, ut suis includat aut saltem operculum faciat. Is ad me tute et commode⟨mittet⟩.

Deus nos gubernet et custodiat. Amicos Thaddeum et Cuthenum opto in Domino valere plurimum.

Datum Augustae x. Maji 1555.

Tuus, quem nosti.

Rkp. 9737[i], fol. 82a. Koncept.

---

[1]) Jan Montanus, knihtiskař v Norimberku, se společníkem svým Oldřichem Neuberem vydal r. 1558: Joannis Hus et Hieronymi Pragensis Historia et monumenta, ve dvou dílech in folio. O vydání tomto rozpisuje se V. Flajšhans, Sbírka spisů, sv. 2, str. XX a sv. 4, str. XV. Od Flaccia dověděl se o vydání Husových spisů též Blahoslav.

Číslo 24.

1555. května 17. v Nymburce.

Tomáš Mitis dověděv se, že Kašpar Nydbruck si duševní plody básníků oblíbil, posílá mu některé hotové i nedokončené básně, z nichž jednu chce vydati a připsati králi Maximiliánovi.

S. P. D.

Clarissime domine doctor et patrone mihi licet ignote, tamen observande propter excellentem doctrinam humanitatemque summam, qua vehementer sum delectatus nuper perlectis literis tuis ad M. Collinum, praeceptorem meum, Augusta missis, e quibus intellexi te foeturis Bohemicorum ingeniorum, praecipue vero sacra continentibus, oblectari adeo, ut exoptes non solum emissos in lucem, sed etiam domesticos tibi foetus mitti, nec id solum, sed et meos quosdam desideres nominatimque Secundum librum sacri argumenti carminum, quem una cum aliis quatuor non prius edere animum induxi, quam ad initium anni Deo dante sequentis, si tamen subsidium aliquod amici ferre voluerint; nam meis impensis id exequi non potero, uxorem et familiam sustentans, praesertim cum optarim addere harmonias typis notularum excusas, quae non habentur Pragae.

Etsi autem non agnosco id, quod mihi tribuis, tamen judicio Tuae Humanitatis isto plurimum confirmor, ut neque obtrectatione invidorum neque ingratitudine quorundam a proposito deterrear, quominus gloriam Filii Dei illustrare et proximorum utilitati inservire meis Musis negligam, faciamque id eo impensius, quod te divinitus procul dubio cohortatorem sim nactus ad eam percommodum, qui sponte currenti calcar tua exhortatione amica velut addidisti. Quod ut mihi gratum esse scias, mitto ad te quaedam poemata in sacro argumento a nobis partim inelaborata, partim etiam imperfecta, quorum residuam partem tum in rhapsodiis reservo, tum inabsolutam adhuc habeo, e quibus omnibus potiora, ut mihi videtur, haec erunt:

Hypotyposes in reliquos quatuor libros Mosi⟨s⟩; Genealogia Christi Jesu, heroico carmine contexta, et Vita ejusdem Salvatoris brevibus comprehensa epigrammatibus, quorum quasi gustum quendam ad te transmitto, judicium auditurus tuum de his edendis in publicum vel reprimendis domi meae. Praecipue vero de hypotyposibus Geneseos, quas, ut vides, optarim edere sub nomine Regis Maximiliani etc. excusas Francofurti cum iconibus suis, quae extant ibidem impressae, ad quas ego stylum aptavi. Proinde cupio tuam de eo sententiam audire, quemadmodum et in reliquis tuo gravissimo volo subscribere judicio et mittere catalogum eorundem, si facto opus fuerit. Nunc haec offero tumultuarie collecta et simul descripta charactere plurium, quae boni aequique faciens mihi reddenda vicissim curabis per certos homines.

Temeritatem insuper meam et incivilitatem pro tua prudentia et humanitate in meliorem interpretare partem, etiam atque etiam rogo, habiturus me in omnibus a te mihi injunctis rebus quam paratissimum. Humanitati Tuae, quod superest, me commendo et cum officiis defero, commendatus esse per te doctis et piis viris exoptans.

Vale felicissime in Nestoris annos et, si licebit fasque erit, rescribe aliquando.

Cursim Nymburgae 17. die Maji anno salutis per Christum reparatae 1555.

T(uae) P(raestantiae) addictus

M. Thomas Mitis, Nymburgenus.

Rkp. 9737[i], fol. 249[a]. Originál.

Číslo 25.

1555. května 30. v Praze.

Matouš Kollín píše Kašparu Nydbruckovi, že byl obviněn z kacířství a proto jest vyslýchán, vypisuje obyčeje církevní v Čechách a posílá spisy své a svých přátel.

S. D.

Donec licet, rescribam tibi, clarissime domine doctor et patrone observandissime. Nescio enim, quid in hac delira mundi senect⟨a⟩[1]) et in his persecutionum procellis, quibus pii hic quoque quassantur, Dominus Deus de me statuere volet, aut in quem locum me convertet. Nam adversarii mei iidemque hostes gloriae Dei et filii hujus, Christi Jesu, veri nostri ⟨intercessoris⟩ et mediatoris, inimici, in hoc summis nunc incumbunt viribus, ut deletis omnibus piam et evangelicam confitentibus doctrinam, invehant in haec loca tenebras ignorantiae et coecitatis cum efficacia superstitionum et impietatis ipsorum gloriae et ventri servientium, ac me etiam inter eos reputant, quos ob doctrinam, quam illi vocant haereticam, omnino extinctos esse cupiunt.

Est mihi significatum a bonis viris et patronis me ita delatum fuisse ad Regiam Majestatem, ut parum abfuerit, quin jam fuissem hinc relegatus, sed intercessise pro me deprecationes quorundam, quibus sit obtentum, ne indicta causa et non reddita prius fidei meae ratione condemner. Itaque nunc commissum esse nostris clericis, ut me examinent, id quod ego intrepide expecto, paratus confiteri Christum dominum coram portas etiam infernorum, qua in re spero benignissimum Patrem Deum mihi suo affuturum subsidio.

---

[1]) Slov těch: „In hac delira senecta et futuras esse majores confusiones generis humani“ užil Melanchthon i Nydbruck. Srovnej Jahrbuch d. G. f. d. G. d. Protestantismus, R 1898, str. 41, pozn. 1.

Tuae Excellentiae ea, quae misi, reddita esse gaudeo, tametsi rebar me aliquanto plura misisse, quam a Tua Excellentia commemoratur in literis. Nunc mitto canciones Vodnani, mitto. item quaedam poemata manu scripta Thomae Mitis, addita ejusdem epistola[1]) ad me scripta, ex qua intelliget Tua Excellentia, quo consilio haec ipsa poemata sibi mittantur. Literas Tuae Excellentiae ostendi Miti, ex quibus videtur acre hausisse calcar ad continuanda honestissima sua studia. Sed bonus vir duxit non ita diu uxorem, cujus pariter et sui sustentandi rationem nunc anxie cogitur quaerere, propter quod metuo, ne longo valedicat suis Musis, et propter unam[2]) cogatur novem illas deserere.

Poemata reliquorum quoque Bojemorum Tuae Excellentiae libenter conquirerem, sed ea jam non extant. Catalogum tamen eorum, quae succurrunt, hic assignabo et nonnulla horum nunc etiam mitto.

Descriptiones[3]) ducum et regum Boiemiae cum effigiebus eorundem, autore Martino Cutheno.

Descriptiones affectuum M. Sebastiani Aerichalci.

Ode sacra de admirabili providentia divina, rerum omnium gubernatrice etc. domini Balbini,[4]) nunc secretarii ad appellationes.

Sententiae Syrachi in disticha redactae a Simone Ennio.

De adventu Christi odae aliquot Thomae Mitis.

Ode de feriis divae Catharinae cum ejusdem autoris:

De agno mactato in Paschate et ejus significatione, autore Martino Hannone.[5]) Vitebergae anno 1550.

Epistola academiae Pragensis ad regem Ferdinandum, eodem anno.

Laurentii Span[6]): Elegiarum liber.

De nuptiis Sigismundi Geloi poemata plurium Bojemorum.

De morte Illustrissimae dominae, dominae Elizabethae, reginae Poloniae, poemata lugubria aliquot Bojemorum.

De morte Serenissimae Reginae Mariae, poemata partim M. Joan. Schentyngari,[7]) partim mea.

---

[1]) Viz dopis předcházející.

[2]) t. j. svou ženu.

[3]) Název spisu: Catalogus ducum regumque Bohemorum, Pragae, 1540.4°.

[4]) Jan Balbín (nar. 1520 v Král. Hradci), bakalář, od r. 1548 sekretář při soudu nad apellacemi. Jeho básně jsou ve Farragines (1562). R. 1553. byl povýšen do stavu vladyckého. Zemřel l. 1570. Viz Truhlář, Rukověť I, 86 a násl.

[5]) Martin Hanno z Král. Hradce, básník, byl ve spojení s Hodějovským. Zemřel na cestě do Witemberka r. 1550.

[6]) Vavřinec Špan ze Španova. Přeložil do latiny výklady hlavních míst ze sv. Jana.

[7]) Jan Šentyngar z Hvožďan u Lnář, latinsky i „Dumetus" zvaný, básník, 1536 bakalář a r. 1550 profesor v Praze. Byl vychovatelem Bohuslava Hodějovského, a řídil jeho latinské vzdělání Potom se oddal lékařství a usadil se v Král. Hradci. Zemřel v r. 1554.

Epithalamion de meis nuptiis etc. Joanne Balbino autore.

Epithalamia de nuptiis M. Arpini,[1]) partim a me, partim a M. Thoma Mite scripta.

Sequentia a me sunt edita:

Elegia de natali Domini. Vitebergae.

Latro crucifixus. Vitebergae.

Simon Cyrenaeus. Cum jam essem Pragae.

De summa christianae religionis quaedam axiomata Hieronymi Noppi,[2]) olim praeceptoris mei, in versus redacta.

Sacri argumenti hymni aliquot.

De coena Domini odae aliquot et alia quaedam poemata omnis generis versuum.

Tria epithalamia simul, quibus adjuncta est ode de feriis S. Martini.

Ode continens precationem ad Deum pro pace et tranquillo statu regni B(ohemiae).

Carmen de sponsalibus Nicolai a Rubra Aquila etc.

Levioris armaturae vates nostros praetereo. Nunc eduntur mea quaedam poemata sacra, quae postea tibi communicabo, si vixero.

De ritibus ecclesiasticis, de quibus Tua Excellentia sciscitatur, breviter significo.

Nostrates sacerdotes vix ulla in re differre a sacerdotibus partis Romanae, imo tolerabiliores videntur habere ceremonias Romanae factionis sacerdotes quam nostrates adeo, ut multos bonos ac pios saepius audiverim dicere et ipse etiam solebam dicere: satius esse accedere Romanis quam nostris adhaerere in tam multiplici rerum sacrarum abusu et in tantis nostratium mutuis dissidiis, nisi obstaret communio sub utraque juxta Christi institutum, quam nostrae ecclesiae utcumque adhuc retinent, in ceteris omnibus longe deteriores Romanis tam circa missas, quam circa alias ceremonias. Nam expositionem monstratiae contra morem Romanorum sacerdotum quotidie praestant in altari et plerumque etiam in vespertinis precibus et in multis locis cum ea deambulant singulis diebus Jovis per totum annum. In hoc tamen differunt nostrates a Romanis, quod nostrates in missa canunt vernaculo nostro sermone epistolam et evangelium, caetera latine omnia; tametsi sunt ecclesiae pleraeque, in quibus totum officium, ut vocant, boiemice canitur, etiam (psal)mi et aliae precaciones in verspertinis congressibus; item ritus baptizandi boiemice quoque peragitur. Legendas nullas omnino habemus, exceptis de vita Hussii et Hieronymi Pragensis, sed conciones sacrae singulis diebus fiunt in frequentioribus ecclesiis.[3])

---

[1]) M. Václav Arpinus, studoval ve Witemberku, znalec řeckého jazyka. Opustiv Prahu byl rektorem školy v Žatci a později primasem. Viz Truhlář, Rukověť I, str. 34.

[2]) Srovnej dopis číslo 35.

[3]) Srovnej rukopis dvorní knihovny č. 11.857: Ordo ecclesiasticus Romanae ecclesiae, kde jsou rozličné výpisy, učiněné pro Nydbrucka.

M. Thaddaeus dicit se jam misisse Tuae Excellentiae consilium magistrorum nostrorum de restauratione academiae. Ego suo tempore faciam Tuae Excellentiae copiam meae academiae, ubi etiam quaedam in eo genere argumenti a me sunt tractata. Ea, quae proxime misi Tuae Excellentiae, vicissim expecto, ut reddantur iis, a quibus commodato sunt accepta.

Petrus Codicillus ait se habuisse jam conversas in latinum concliones Hussii ab Adventu Domini usque ad Dominicam post Pascha primam, verum eas omnes se combussisse eo, quod significatum esset ei nomine Illyrici eum inanem navare operam, quia conciones illae edendae essent in publicum, et ob id posse ipsum in aliis utilioribus stylum exercere. Ego valde objurgavi de ea re Petrum adeo, ut denuo inceperit eundem tractare laborem. Ostendebat mihi versionem suam trium vel quatuor concionum, quas hic nobiscum per aliquot dies agens convertit. Sed nunc abiit ille Vitebergam discendi gratia.

Proxime miseram tibi hymnum meum de triplici adventu Domini,[1]) de quo, quia non commeministi in tuis literis, dubito, an tibi sit redditus. Bene ac feliciter vale, clarissime domine doctor, et ignosce huic confusaneae scriptioni, quia properanter scribere me aliae cogunt occupationes, nec vacat descriptioni operam dare.

Si nunc in aula est dominus Heltus vicecancellarius, oro, ut intercedas apud eum de praestanda mihi solutione nomine filioli Chrysogoni Dietz; nam ad quos dominus Heltus me relegit, hactenus nihil solverunt.

Mitto Tuae Excellentiae exemplar epistolae a domino Ph.,[2]) mihi nuper scriptae. Etiam atque etiam valeat Tua Excellentia et me sibi habeat commendatum.

30. Maji Anno 1555.

Tuae Excellentiae studiosissimus

C⟨ollinus⟩.

Rkp. 9737[i], fol. 256/257. Originál.

Číslo 26.

1555. června 5. v Praze.

Matouš Kollín píše Kašparu Nydbruckovi o knihovně Nymburské, o Brunellovi a o spisech Husových, projevuje obavu, že bude vypovězen a žádá, aby mu vymohl dluh od dědiců Dietzových.

S. D.

Non respondi Tuae Excellentiae diutius, quia aberat hinc dominus Lydelius, qui meas tuto solet reddere Tuae Excellentiae. Nunc responsionem mitto ad priores literas, quam ante aliquot dies scriptam retinui

---

[1]) Vydán byl r. 1545.

[2]) Filip Melanchthon.

apud me propter domini Lydelii absentiam. Ea responsione, spero, satisfiet magna ex parte proximis etiam Tuae Excellentiae literis. Itaque brevior ero in respondendo.

Index ille bibliothecae Nymburgenae redditus est mihi, in quo quae annotata sunt a Tua Excellentia, dabo operam, ut iis potiamur, si modo extabunt adhuc in ea bibliotheca. De qua re perquirendi ac cognoscendi nunc mihi bona datur opportunitas, quia scriba[1]) Nymburgensis reipublicae cum quibusdam senatoribus suis hic jam adest. Si quid confecero, postea Tuae Excellentiae significabo.

Brunellum non sua natura corruptum esse video, sed vitio et imperitia typographi. Proinde cupio omnino mihi a Tua Excellentia mitti exemplar manu scriptum, quod Thaddaeus Tuam Excellentiam habere asserit; nam ex collatione utriusque codicis emendatio non solum facilior erit, sed etiam tutior, ne quis dicat me voluisse videri ingeniosum in alieno libro.

De editione lucubrationum Hussii significatum est mihi e Magdeburgo, unde etiam illae ipsae lucubrationes ab Illyrico bene relectae et fortassis correctae etiam Noribergam in manus typographi prodeunt et perferuntur, eamque ob causam non existimo opus esse cura de juvando typographo, de qua mihi Tua Excellentia injungit. Vellemus tamen et nos juvare laborem typographi, si modum ejus rei perficiendae sciremus.

Resalutant Tuam Excellentiam Cuthenus et Thaddaeus, quibus ambobus tuas exhibui legendas; ac Cuthenus quidem heri mecum erat, dum literae Tuae Excellentiae mihi a domino Lydelio reddebantur. Optarem, si fieri posset, audire consilium Tuae Excellentiae, quo potissimum mihi esset concedendum, si hinc proscriptus ejicerer, et an praesens per intercessionem Tuae Excellentiae et aliorum dominorum patronorum aliquam gratiam in optima coram Deo causa apud Regiam Majestatem queam obtinere. Neque ego judico hanc sollicitudinem supervacaneam esse; oportet enim hominem non omnino fatuum meditari secum, ut ille Terentianus senex monet, qui parum adversam aerumnam ferat, pericula, damna, exilia, ut⟨ne⟩ quid animo sit novum etc.[2])

Audio istic in aula esse quendam dominum Saurmannum, qui una cum capitaneo Wratislaviensi substitutus est a Regia Majestate in locum domini Helti vicecancellarii pro tutore liberorum olim domini Chrysogoni Dietz piae memoriae. Itaque Tuam Excellentiam valde oro, ut negotium meum et debiti solutionem, relicti post puerum Carolum Dietz, eidem domino Saurmanno commendare velit ac intercedere, ut ea solutio mihi tempestive praestetur. Alter ille tutor, dominus capitaneus Wratislaviensis, bis jam vel ter a me sollicitatus, semper dilationem rei facit propter absentiam domini Saurmanni. Urgent me creditores, quibus

[1]) Radním písařem byl od r. 1550—1567 Pavel Pražský.
[2]) Naráží se na Terentiova Formiona v. 241 n. *J. K.*

ejus debiti dimidia pars vel amplius etiam cedere debet. Est autem summa summarum quinquaginta quatuor Vallenses aurei et undecim grossi Misniaci, juxta supputationem et rationes, quas primo boiemice, deinde latine etiam redditas misi domino capitaneo Wratislaviensi.

Bene ac feliciter valeat Tua Excellentia et me habeat sibi commendatum.

Pragae quinta die Junii anno 1555.

Tuae Excellentiae addictus
Collinus.

Clarissimo domino doctori Casparo a Nydbruck, S. Regiae Majestatis consiliario etc., suo domino et patrono observandissimo.

Rkp. 9737[i], fol. 265[a] 266. Originál.

Číslo 27.

1555. července 31. v Augšpurku.

Kašpar Nydbruck radí Matouši Kollinovi, aby v Praze vytrval.

De dato ultima Julii 1555.

S. P.

Accepi a te binas, charissime domine Colline, scriptas 30. Maji, item 5[a] Junii. Quod tardius respondeam, id tribuas legationibus variis et occupationibus. Ago tibi summas gratias pro iis, quae misisti. Rogo, ut de reliquis etiam, quorum cathalogum mittis, diligenter inquiras.

Quod de malevolis quereris, certe tuam et omnium bonorum vicem doleo. De te nihil audivi et nescio, an delatus sis apud Regem. Fuit hic decanus quidam vestras à Leowitz[1]); hunc rogavi, ut te mea causa commendatum habeat, ne paciatur injuria aut damno aliquo affici. Pollicitus est fidelem assistentiam.

Thaddaeum nostrum saluta et dic me causae suae Viennae memorem fore. Non accepi omnia, quae dicit se misisse, sed forte Viennae manserunt ista. Quicquid vel tu vel Thaddaeus vel Mites ad me voletis mittere, hoc tradite domino Lidel. Heltus non adest. Apud Saurmannum agam etiam tuum negotium, quam primum mihi commoditas ejus faciendi dabitur.

Venio ad eas, quas 5. Junii ad me dedisti.

Mittam Brunellum scriptum, posteaquam ad libros meos venero. Quod consilium petis, quo concedendum, si a malignis molesteris, ego certe consulo, ut non facile mutes sedes, et, si vincant malevoli tui, commenda Domino, qui tibi in justa causa aderit. Nec consulo, ut vel ad aulam venias

---

[1]) Cyprian Leovitius a Leovicia (nar. v Král. Hradci 1514, zemřel 1574) pranostikář a astronom při královském dvoře. Jeho rukopisy jsou ve dvorní knihovně. Srovnej Ottův Náučný slovník, sv. 16, str. 501.

vel alia subterfugia vel excusationes quaeras; nam deteriorem tuam causam faceres et maximis expensis re infecta discederes. Fac opera vocationis, tuere bonitatem conscientiae et reliqua committe Deo, qui nobis omnibus adsit. Utinam aliqua occasio daretur tibi et bonis viris, amicis meis, commodandi, et forte dabitur. Orate Deum, ut conatus meos dirigat ad nominis sui gloriam, literarum in ecclesia necessariarum et literatorum promotionem et salutem meam.

Saluta Thaddaeum, Cuthenum et Mitem. Nunc non est otium aliud scribendi. Per equos dispositos cogor hinc discedere.

Ne faciatis mei ullam mentionem nec publice in scriptis nec privatim inter ignotos. Admone et hortare alios, et valete in Domino.

Datum Augspurgi ultima Julii Anno 1555.

Miti transmittam cum proximis literis carmina sua.

Ex indice dominorum de Hassenstein librorum[1]): In fine erat Chronica Boemorum herois Bohuslai.[2])

Sub titulo Poet⟨ae⟩. Joannis Damasceni in Theogoniam hymnus. Ejusdem in Epiphaniam et Pentecoste⟨n⟩. Ejusdem in magnam secundam et in primam diem hepthomadis Sanctae. Ejusdem in magnam tertiam, quartam et quintam et Parasceuen, et plura alia Graeca in hoc volumine.

E⟨c⟩loga facta ejusdem Patricii de Christi nativitate.

Item liber doctoris Lulli.

Rkp. 9737, fol. 82[b]. Koncept.

Číslo 28.

1555. srpna 7. v Praze.

M. Tadeáš Hájek posílá po Mattiolovi, jehož doporučuje, nějaká psaní.

S. P.

Paucos ante dies reperi hasce, quas tibi mitto, literas apud dominum D. Gallum, quas ille, quando aut a quo in ejus aedes essent collatae aut repositae, ignorabat. Confestim itaque ipsius consensu eas ad me recipio et tantisper retineo, donec commodum nactus fuero tabellarium. Non est autem commodior hactenus inventus, quam hic vir bonus et mihi amicissimus Matthiolus,[3]) archiducis nostri medicus excellentissimus, quem tibi etiam quam commendatissimum esse cupio.

[1]) V ruk. jest libri s.

[2]) Ještě r. 1570 zmiňuje se Mitis o Bohuslavově kronice Annales nebo Chronicorum libellus. Srov. dopis Fabriciovi v Boh. Hassistenii Farrago poematum. (Na konci) Zdá se, že spis tento měl ještě professor M. Aurigallus ve Witemberce Odtud jeho stopa mizí, snad že v Chomutově shořel.

[3]) Petr Ondřej Mattioli, slavný osobní lékař arciknížete Ferdinanda Tirolského. Zemřel r. 1577.

Bene vale et aliquando rescribe, an istam reformationem academiae ab illo Anglo acceperis.

E Praga 7. Augusti 1555. T(uus) Thaddaeus Hayko.

Nobili et docto viro domino Casparo a Nydbruck, J. U. D. ac Serenissimi Regis Boemiae Maximiliani etc. consiliario, domino et patrono suo plurimum observando.

Viennae.

Poznámka Nydbruckova: Recepi 3. Decembris. Respondi 10. Decembris.

Rkp. 9737[i], fol. 351. Originál.

Číslo 29.

1555. října 27. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck píše Matcuši Kollínovi o knihách, které se mají Montánovi poslati, a pobádá ho, aby dále pátral; líčí nepříznivých poměrů Mitisových, vypisuje spisy, jež má mu zaslati, a posílá spisy Brunellovy.

S. P.

Scripsi ad te ultima Julii,[1]) si non recentius, saltem, quibus respondi ad eas, quas ad me 30. Maji, item 5. Junii scripseras. Cupio etiam ad me perscribi, num illas meas datas Augustae ultima Julii acceperis, nam ex indice dominorum de Hassenstein quaedam notaveram, de quibus inquiri vellem; nam spem feceras in prioribus literis te ex illa bibliotheca plurima habere posse per amicos. Quaeso, ut nihil remittas de ardenti studio pervestigandi libros antiquos et significes, qualia collecta habes; nam ea mature ad Montanum Norimbergam transmittenda censeo. Age cum ipso per literas et cura, instituti certior fias, quo uno eodemque labore omnia, quae haberi poterunt, exeant. Tabellarii atque mercatores non deerunt, quibus tuas literas tuto committere possis.

Quod de persecutionis periculo nuper scripsisti, ego respondendum idem nunc sentio: Facienda esse opera vocationis, conscientiae bonitatem tueri nos debere, successum laborum et eventum Deo committendum, utcunque Deus dabit firmas consolationes et liberationes, cui nos commendemus

De Mite, quod scribis 3ª Maji, legi et quia conjugem habet, recte facit, quod illi adhaereat. Ferat patienter, quod frugalius vivendum sit. Item comparatum est, ut in hoc saeculo Lazarus ante ostium divitis jaceat, hoc est: Boni et studiosi viri iis plerumque destituantur, quae alii otiosi vel iniqui possessores teneant, et quidem iis bonis, quae ad meliores usus converti jure deberent. Deploramus miserum statum rerum praesentium et juvemus recta studia quisque pro viribus. Ego spero et expecto meliora tempora et occasiones gratificandi omnibus bonis et studiosis viris.

---

[1]) Číslo 27.

Remitto Hypothyposeis, ut vocat, historiae biblicae elegiaco carmine scriptas. Laudo studium, ingenium commendo et carmina probo. Verum, ut fatear tibi, quod res est, videtur mihi in alio genere carminis vel lyrico vel sapphico etc. aliquanto felicior. Quocirca forte non inconsulte ageret, si naturae ductum sequeretur. Ego pro mea angustia ipsius tenuitatem libenter sublevabo. Significa mihi, quo loco res ejus sint, quo pacto adjutum fore existimes.

Nihil habeo praeterea, quod ad ipsius literas 17. Maji ad me scriptas respondeam.[1]) Juvabo editionem carminum sacrorum, quibus harmonias addere cogitat, etiam aliqua ex parte meis sumptibus, si bibliopola in se nolit haec recipere, quod tamen Francfortensem vel Basiliensem aliquem facturum omnino confido, quando non commodior occurrat; poterit Serenissimo Regi Maximiliano, ut constituit, dedicare. Ego offeram absens. Malim autem carmina prius ad me mitti, forsan commodius ad typographum.

Nominis mei et familiae memoriam ipsi refrices; nam in literarum suarum inscriptione truncatum oblivione quadam scripserat. Literas, quas scribo, perlectas concerpe et nemini describendas tradas; scis enim, quam parum velim de me multa spargi.

Retineo penes me hymnos continentes vota pro salute Regiae Majestatis exoranda. Quae praeterea habebit, remittam quoque ad Mitem.

Item, ut antehac aliquoties rogavi consilium quoddam reformandae universitatis; item carmina tua, quibus deploras academiae statum et quae hujusmodi erunt, describi et ad me proxime mitti. Emi etiam cupio descriptionem affectuum M. Sebastiani Aerichalci. Item Balbini: De providentia Dei; item Sententias Syrach in disticha redactas ab Ennio; de adventu Christi et alia. Mitis: Odas de fortitudine Catharinae. Item Epistolas academiae Pragensis ad Ferdinandum regem Martini Hannonis; Laurentii Span Elegiarum librum; item De morte Serenissimae reginae M. Johannis Schentygari et tua carmina: De natali Dei; Latro crucifixus; Sacri argumenti hymni aliquot; De coena Domini et alia quaedam poemata omnis generis. Illa item poemata sacra, quae tu 30. Maji excudi dicebas et pollicebaris te missurum. Omnino volo te in rationes redigere, quae vel scribis vel bibliopolis solveris; nam haec cum foenore tibi reddi cupio.

Magistrum Thaddaeum saluta et indica ipsi, ut, si quid velit me hic suo nomine conficere, significet; nam jam adest dominus Heldius, et major erit forte occasio sollicitandi in aula. Quod scribis, ipsum misisse ad me consilium magistrorum de restauratione ecclesiae vestrae, scias me nihil accepisse. Quare renuncies ipsi me nihil accepisse neque dominum Mitzolffum, Anglum, advenisse. Librorum pervestigationem ipsi quoque curae esse optarim Thaddaeo.

[1]) Srovnej číslo 24.

Ego profecto ipse aegre fero, quod Petrus Codicillus concerpserit ea, quae verterat; nam etsi opera imprimantur, nescio tamen, an omnia latine; praeterea collatio diversarum versionum non parum lucis saepe solet adferre. Pollicebaris te perscripturum, quod ex scriba Nymburgensi de libris a me in indice notatis intelligeres.

Mitto hic Nigellum impressum et tres libellos, in quorum singulo scriptus habetur; cum per otium vacat, discipulos[1]) tuos tibi assumere potes et cuilibet ex tribus libellum tradere, ut uno perlegente reliqui diligenter animadvertant diversam lectionem et illam tibi impressum exemplar habenti indicent. Mitto autem tibi impressum quoque, ut ad margines correctiones possis adjicere et ita correctum Nigellum atque numeris suis restitutum una cum tribus libellis ad me remittas. Nam tu in examinandis metris plura me praestabis et quidem non magno taedio horis successivis. ea tamen omnia ad me, quam primum per otium tibi licebit, absolvi et ad me mitti velim.

Dominus Valentinus Saurmannus, qui cum Lidelio habitat, indicavit mihi se curaturum, ut brevi debitum pro Carolo Dietz solvatur per suum agnatum. Quod si minus factum sit, perscribe ad me, et hic denuo agam cum domino Helto et aliis.

Saluta dominum Cuthenum, dominum Thaddaeum et reliquos amicos, ac per hunc rescribe ad singula capita hujus epistolae; nam tabellarius se brevi rediturum pollicetur et ad haec novit quaestori[2]) Serenissimi Regis literas tuas me absente reddendas esse. Adjungas semper aliquid ex foeturis vestris. Sumptus vel in coemendis vel in describendis libenter feram atque refundi curabo.

Vale in Domino.

Datae Viennae 27. Octobris 55.

Rkp. 9737[i], fol. 83 — 84[a], Koncept.

Číslo 30.

1555. listopadu 22. v Praze.

Tadeáš Hájek dává Kašparu Nydbruckovi zprávu o smrti M. Šebestiana Přešti-ckého, oznamuje mu, že po Angličanovi Mitzolfovi poslal dopis a píše o některých spisech a upravení konsistoře.

S. D.

Heri decessit ex hac mortali vita vir honestus, collega noster M. Sebastianus,[3]) graece pariter ac latine insigniter eruditus, cujus eximia

---

[1]) Opraveno z: adolescentulos.

[2]) Petr Haller, pokladník. Srovnej dopis č. 16.

[3]) M. Šebestián Aerichalcus, zapsán na universitě ve Witemberku pod jménem Mosazný (Förstemann, Album universitatis I, str. 180) jinak Přeštický, dle svého rodiště (1515—1555). Viz Truhlář, Rukoděť I, 13.

fuit modestia. Ac coeperat jam etiam in proxime facta reformatione ecclesiastici ordinis seu consistorii servire ecclesiae et illi suam conferre operam, sed, ecce, in ipso cursu hinc in illam coelestem capitur academiam. Cujus mortem etsi vehementer lugemus omnes, ut quem sperabamus his periculosis temporibus nutanti ecclesiae et scholae nostrae auxiliares porrecturum manus, nam in eum omnes omnium oculi defixi erant, et propterea optavissemus ei longius vitae curriculum concessum fuisse: tamen moderari nostrum luctum necesse est, quia non est repugnandum justiciae et sapientiae Dei. Quoniam autem necesse est, in hac vita aliquos esse velut Heroes, qui sua virtute et doctrina inbecillioribus praesint eosque moderentur, puritatem coelestis doctrinae conservent: ideo nostrum erit Deum orare, ut spacia vitae longiora multis bonis ingeniis concedat et ipse extrudat idoneos operarios in suam messem, servet ecclesiam suam et doctrinae studia.

Dederam ad te antea literas una cum reformatione nostrae academiae per quendam Anglum Mitzolffum, qui multa non solum verisimilia, sed et necessaria de te mihi narrabat, quae res effecit, ut suae fidei res illas committere non haesitaverim. Verum cum intelligam non solum non ea tibi reddidisse, sed nedum in conspectum venisse tuum, en, mitto aliud exemplar reformationis una cum aliis quibusdam literis.

De re mea sollicitavi jam aliquoties dominum Heltum partim meis literis, partim etiam aliorum amicorum intercessione, sed hactenus, quod volui, consequi non potui. Distulit rem in suum ad nos adventum. Quo factum est, ut hactenus illum non fuerim ausus novis sollicitare precibus, ne viderer nimis importunus in petendo, sed hactenus expectavi illius ad nos adventum. Verum cum is subinde protrahatur, quid agam, ignoro. Itaque tibi hanc rem omnem, ut antea, ita et nunc committo. Si tantum apud eum effeceris, ut eam rem tibi tradat, res erit mihi gratissima et dabis operam, ut eam quam primum ad me transmittas.

Antiquitates rerum nostrarum nullae nunc sunt prae manibus, exceptis quibusdam epistolis Papae et legatorum ante concilium Basiliense ad nos scriptis. Item Cruciata Eugenii papae in Boemos. Possent, ut spero, plura quaedam inveniri et velut e ruderibus aurum erui, quemadmodum Virgilius e stercoribus Ennii aurum se colligere dicebat, sed non patet aditus. Et nunc de quibusdam discepto rebus.

Bene ac feliciter vale, vir optime, et Deus te a calumniatoribus et viris sanguinum tueatur et conservet tuos gressus ac coepta dirigat ac provehat, ut sint salutares ecclesiae ad sui nominis laudem et gloriam et ecclesiae Dei incrementum.

E Praga 22. Novembris Anno 1555.

T(uus) Thaddaeus Nemicus Hayko, magister.

De reformatione ecclesiastici ordinis seu consistorii apud nos nihil ad te scribo eo, quod Collinum de his omnibus ad te perscripturum spero.

Deo sit laus! Omnia multo melius reformata et in ordinem redacta sunt, quam cogitare potuimus. Duo sunt administratores, viri boni, alter vir ecclesiasticus, alter politicus, et consistorium vicissim scholae conjunctum, quod antea clandestinis quorundam machinationibus avulsum erat. Hinc odia illa sacerdotum adversus nos et multa alia, de quibus nunc scribendi locus non est. Itaque ex hac conjunctione pacem et concordiam in docendo meliorem futuram speramus. Labefactatae sunt quidem vires turbulentorum, sed nondum penitus fractae et evanidae redditae. Ideo diabolus una cum suis organis, quae impellit ad turbandam illam ordinationem et pacem rumpendam, tacite noctes diesque cogitat, ut illi pomum Erydos injiciat. Sed nos speramus in Domino ipsum omnes ejusmodi improborum conatus repressurum et suam ecclesiam (quam etiam in senecta se gestaturum promisit) adversus Satanae furores defensurum: nam permittit quidem ecclesiam premi et varie excuti, at opprimi nunquam.

Bene vale.

Et genere et eruditione excellenti domino Casparo a Nydbrucko, J. U. D. ac Serenissimi Regis Boemiae Maximiliani etc. a consiliis etc. domino et patrono suo plurimum observando.

Viennae.

Poznámka Nydbruckova: Recepi 3. Decembris 55.

Rkp. 9737[i], fol. 409/410. Originál.

Číslo 31.

1555. listopadu 23. v Praze.

Tomáš Mitis žádá Kašpara Nydbrucka, aby se přimluvil, by mu udělena byla profesura na universitě, a zároveň vypisuje, které události z Nového zákona opěvovati bude.

S. P. D.

Clarissime domine doctor. Perlegi proxime ea, quae nuper ad D. Collinum de me scripseras, ex quibus intellexi, tuam in me benevolentiam non vulgarem pro innato Tuae Excellentiae affectu et amore erga studiosos, praecipue autem foeturas gentis Bohemiae, quod nobis merito gratulari debemus. Ac Deum, veluti par est, precamur, ut ista Tuae Excellentiae tam pia et digna laude studia provehat, ornet et augeat in sui nominis gloriam et patriae nostrae commodum. Ego vero Tuae Excellentiae ago ingentes gratias pro tanta mei cura et sollicitudine, quam ostendis te habere non parvam, dum et amanter mihi defers tuam in me promovendo operam et rationem ab amicis et fautoribus expetis, qua possis labescentem in rebus meis statum adjuvare apud Illustrissimum Regem nostrum etc. Super quo sententia communi decrevimus in hunc modum, ut Tua Excellentia curet apud Regiam Majestatem, et, si fieri poterit, hanc mihi gra-

tiam impetret, qua inter professores academiae locum habere possem, praesertim cum eorum numerus sit imminutus (mortuo proxime docto et praestanti viro M. Sebastiano)[1]), et studiosi plures habeantur quam antea, quibus fortassis mea opera in poeticis non inutilis foret, haberemque occasionem urgendi ea studia, in quibus sum hactenus mediocriter versatus, et absolvendi eas materias et poemata, quae tam ecclesiae Christi quam patriae nostrae usui esse Deo fortunante possint. Alias cogar animum traducere a Musis ad quaestum victus sordidum, si non procedet consilium hoc amicorum et Regia Majestas non inclinabitur, ut ex sua munificentia me sublevet qualicunque subsidio. Possit autem id facere commode et citra fisci jacturam ex vectigali, quod solvunt Pragenses pro cerevisiae coctione. Agat igitur in nomine Domini Tua Excellentia et meas apud Illustrissimum partes promoveat, quantum poterit, gratum factura officium Deo, qui vult juvari inopes, Musisque, a quibus digni laude viri vindicantur ab interitu. Sed ista tu rectius etc.

Hypotyposes meas recepi, quibus revisis adjungam Deo dante ejus argumenti alia, quae integra fere Biblia continebunt in se paucis comprehensa. Sacri argumenti hymnos augere cogito, quorum duos pene tomos habeo, in quorum primo ea sum complexus, quae spectant praecipuas de Christo sollennitates primi semestris annui, in altero autem festa concinui aestivalia, utpote de Christi resurrectione, ascensione in coelos, Spiritus Sancti missione, divina Trinitate, festivitatibus beatissimae Virginis Mariae, Baptista Joanne, Apostolis, Evangelistis, omnibus Sanctis et Angelis, quemadmodum in priori farragine concinnavi hymnos de Christi regno spirituali, Adventu ejus, Nativitate, Genealogia, Circumcisione, Epiphania, Baptismo, Tentationibus et Epitomen in ejus doctrinam et miracula, de poenitentialium[2]), de coena Domini et passione.

Tertium volo tomum pertexere ex Psalmis ecclesiasticis petitoriis, quae omnia, ubi Christo auxiliante absolvero, mittam ad te vel praesens offeram Pragae (cujus descriptionem peractis prius istis aggrediar, si Deus vitam mihi prorogabit, et si intellexero, iri probatum mea studia Serenissimo Regi Maximiliano, in cujus gratiam vellem postea res Bohemicas complecti carmine), quia rumor spargitur de vestro ad nos cum Regia Majestate adventu, quod ut fiat, opto. Et ne modo nihil non adjungerem literis praesentibus, mitto ad Tuam Excellentiam poemation quoddam his temporibus accommodum, quod si tibi probabitur et commodum erit, cures edi Viennae additis, quae apud te reliquisti, votis pro salute illustrissimae domus Austriacae, quibus fortassis excitata me ad interventionem vestram sublevet.

Mitto praeterea et alia quaedam prius a me emissa, ut tuo satisfacerem affectui et desiderio. Illis fruere interea, donec aliquid majus

---

[1]) Srovnej předcházející dopis Hájkův.

[2]) Zdá se, že tu něco chybí. *J. K.*

et Tuae Excellentiae dignius dedero. Valeat feliciter Tua Excellentia et Musas meas, quod facit, promovere satagat.

Pragae 23. Novembris Anno salutis 1555.

Thomas Mitis.

Clarissimo nobilitate et eruditione viro domino doctori Casparo a Nydbruck, Illustrissimi Regis Boemiae et archiducis Austriae Maximiliani etc. consiliario, domino et patrono suo observandissimo.

Poznámka Nydbruckova: Recepi 3. Decembris 55. Respondi 10. Decembris 55.

Rkp. fol. 9737[i], 411. Originál. Přepis z XVIII. století jest na straně 413[a]—414[a].

Číslo 32

1555. listopadu 23. v Praze.

Matouš Kollín píše Kašparu Nydbruckovi o změně náboženských poměrů v Čechách a žádá jej, aby se u Helta přimluvil, aby mu uděleno bylo právo, jmění své odkázati, komu by chtěl.

S. D.

Seria ludicris abscondita scripta Nigelli
accepi in quatuor missa voluminibus,
sed nondum potuit mendis mea lima mederi,
quas in eo fecit barbara vate manus.
De succisivis nam, quod mihi praecipis, horis,
succisum varii mole laboris obit:
nunc schola, nunc hortus, nunc tecta patentia cogunt
tamquam Ixioniam continuare rotam.
Nil usquam mihi fit satis, ipse nisi omnia lustrem:
qui fidit famulis, est malus oeconomus.
Ipse synergorum formo rude pectus et illis
trado, quae debent tradere discipulis;
ipse puto vites, plantas colo, semina mando
telluri, frondes vermibus ipse levo;
ipse domus, si quas video, praeverto ruinas,
sarcio tecta, trabes fulcio, ligna seco.
Hae succisivo surgunt mihi tempore curae,
haec teritur nostris area semper equis.
Attamen hibernum postquam me frigus ad ignes
fornacis coget vivere liberius,
respondebo tuis votis, censura Nigelli
et mea tentabit restituisse decus.
Te mora ne laedat, precor, ista quid, optime Caspar,
o Nidbrugenae maxime stirpis eques!

Haec volui ad te equestri oratione exorare, ut tuum quoque nomen inter mea epigrammata extaret. Reliqua pedestri prosequar oratione et ad tuas binas literis meis Tuae Excellentiae respondebo.

Priores tuae ultima Julii Augusta missae non egent accurata aliqua responsione. Respondebo tamen ad quaedam obiter.

Meam sententiam de periculis, quae mihi superiori tempore impendere videbantur, non recte es assequutus. Non enim scripsi me ultro velle hinc abire impatientia persecutionis, sed hoc tantum te consulebam, in quem locum potissimum mihi esset concedendum, si violenter hinc pulsus fuissem, id quod mihi et aliis quibusdam duobus puericiae formatoribus praedicebatur monendi mei causa ab iis etiam, qui, cum sint partis Romanae, mihi tamen bene cupere videri volunt. Sed nunc beneficio Dei videntur machinationes istae impiorum sacrificorum sopitae esse, postea-quam renovato senatu consistorii[1]) nostri turbatores isti suo loco moti et in ordinem sunt redacti, id quod accidit ipso die feriarum S. Francisci mense superiori.[2]) Sunt etiam gravi oratione admoniti a supremo Regni hujus judice[3]), viro praestanti pietate praedito, iidem turbatores sacrifici de conservanda concordia et tranquilitate, addita etiam commemoratione, nisi voluerint conquiescere et ab inquietandis aliis ultro desistere; ac nominatim perstrinxit idem supremus judex coram omnibus ordinibus nostrae partis, ut vocant, tres sacerdotes: M. Henricum, abbatem Slovanensem, M. Gallum Bubonem et parochum divi Galli sacerdotem Paulum,[4]) qui tres sunt hostilissimi, ut ita dicam, hostes eorum, qui aliquando in academia Vitebergensi in studio pietatis et literarum versaverunt.[5]) Pii ac boni viri omnes ex ista tam optata ecclesiastici magistratus innovatione magnam capiunt consolationem, tametsi nunc dominus Deus gaudium nostrum nonnihil conturbaverit sublato nobis eximia pietate et doctrina praedito viro M. Sebastiano, academiae nostrae professore, qui et ipse in numerum senatorum consistorii fuerat cooptatus et inter alios primum locum sortitus, proximum nimirum administratoribus, quos duos status nostrae partis creaverunt eosque ambos magistros, cum antea dignitas penes unicum et eum quidem semidoctum fuerit a pluribus annis. Fruimur itaque nunc Dei dono qualicunque quiete, quae ut diu nobis duret, propter gratiam Dei et ecclesiae salutem ex animo opto.

---

[1]) Za administratory r. 1555 zvoleni na místo Mystopola: M. Jan Kolínský, arcijáhen kralohradecký, a M. Matěj Dvorský (Curius). Srov. Časopis historický 1911, str. 196.

[2]) 4. října.

[3]) Jan z Valdštejna, nejvyšší sudí království Českého v letech 1544—1570. Pán velmi pobožný, zemřel r. 1571. Srovnej, Jirečkovu Rukověť II, str. 305—307. a Ottův Náučný slovník, svaz. 26, str. 340.

[4]) Pavel Bydžovský, kazatel u sv. Havla; Kollín popudil ho proti sobě svými epigramy.

[5]) Hlavní původce toho byl Havel Gelastus Vodňanský, probošt kolleje Všech Svatých. Srv. Borový, Jednání konsistoře I, str. 374.

Iste Leovicius, qui tibi pollicitus est suam assistentiam, sic enim scribis, fidelem in meis periculis, apostata est, egressus quidem ex nobis, sed qui non est nobiscum. Accessit enim a pluribus annis ad partem Romanam, ut nos loquimur, ac visus sum ei multoties in arce Pragensi, posteaquam ex Augusta reversus fuit, sed ne verbulum quidem de ulla re ad me fecit. Tua Excellentia sit deinceps cautior in compellundis hujus generis hominibus.

Ego domino Deo vires meas commendo neque cogito usquam hinc pedem movere ac nequidem cogitavi unquam, nisi, ut jam dixi, autoritate summi Monarchae hinc pellerer. Thaddaeo et Miti significavi, quaecunque injunxeras, ac nunc uterque tibi suis respondent literis.

Venio ad posteriores tuas istum datum habentes: Viennae 27. Octobris.

Fallit te tua memoria in eo, quod scribis, te in prioribus literis Augusta datis, ad quas jam respondi, quaedam notavisse ex indice bibliothecae dominorum de Hassensteyn; nam ne mentionem quidem ejus indicis in ea epistola fecisti, sed in literis, quarum datum est 27. Martii Augustae, haec ad me perscripseras: „Catalogum bibliothecae Hassisteinicae habeo, non est, quod labores.“[1]) Quibus verbis ego motus deposui ab eo mox tempore curam sollicitandi amicos, a quibus spes facta mihi fuit impetrandi a dominis non quidem libros aliquos, sed librorum catalogum dumtaxat. Proinde si quos habes libros assignatos, quos cuperes ex ea bibliotheca curari, perscribe ad me, ego connitar, quantum potero, ut votis tuae Excellentiae respondeam.

Quod de Montano typographo mihi scribis, de eodem scriptum accepi a M. Hieronymo Besold,[2]) concionatore Norimbergensi, meo olim in repetendis privatis studiis commilitone, cui tamen scripsi nos habere adhuc quaedam theologica non inutilia, nempe in Apocalypsim et disputationes Taboritarum cum magistris Pragensibus, verum ea boiemice tractata, primum me faceret certiorem, num typographus ea lucubrationibus Hussii latinis addere voluerit.

Habemus itém aliquot epistolas animosissime scriptas a statibus Regni hujus et a Moravis ad Sigismundum Caesarem de negotio religionis[3]) et quaedam aliorum alia scripta, de quibus et ipsum certiorem feci Besoldum. Sed multo plura habent magistri nostri in domo Carolina, verum aegre ea communicare nobis volunt. Audio, eos quoque habere epistolam graecam ex Constantinopoli missam ad academiam nostram, in qua consulitur nostris in persecutione, quam propter piam confessionem pacie-bantur, et confirmant eos ac ad constantiam hortantur. Si tua Excellentia

---

[1]) Srovnej nahoře dopis č. 21.

[2]) M. Jeroným Besold, přítel Lutherův a Melanchthonův, kazatel a potom superintendent v Norimberku, pilný theologický spisovatel, zemřel r. 1562.

[3]) List tento z roku 1414 uveřejnil Flaccius Illyricus v Catalogus testium veritatis, kniha 18, 1597, str. 828. Obdržel ho od Kašpara Nydbrucka. Viz Faustin Procházka Miscellaneen, str. 411.

aliquando huc veniret, posset fortassis autoritate Regiae Majestatis facultatem lustrandae magistrorum bibliothecae obtinere citra difficultatem.

Judicium tuum de elegiis Thomae Mitis verum est. Habet enim ille meo judicio multum phrasium ex eo genere sermonis, quem calamarium vulgo apud nos vocant, nec multum redolet majestatem formularum, quae in cultis poetis extant. Bonus alioquin vir ac pius, de quo promovendo tua sollicitudo mihi quoque est valde grata.

Ceterum de ratione, qua rebus ipsius posset consuli, multum cum ipso Mite contulimus. Consultissimum foret, si obtinere posset lectionem aliquam in academia nostra, pro qua daretur ei beneficio Regiae Majestatis ex camera vel ex tributo cerevisiario aliquanta summula. Verum de hac re ipse, ut spero, copiosius Tuae Excellentiae scribit. Rationem quaerendi victus nullam adhuc habet, sed constituit scholam privatam habere. Nescio, quam multos sit habiturus discipulos, quamquam alii, qui in eo vitae genere jam quasi emeriti sunt milites, paucos admodum habent et habere solent, et aliquid nobis in posterum diminutionis in discipulorum numero fortassis accidet propter suborientem apud nos sectam Jesuitarum, qui suos gratis docturos pollicentur.

Academiam meam captivam jam tandem tibi mitto, sed ea lege, ut captivam apud te asserves; nam etsi vera me scio scripsisse, quae tamen me non pudet, tamen, quum ejus scripti publicatio fieri non posset citra offensionem professorum, cum quibus nunc omnibus mihi bene convenit, volo illud in abscondito latere in praesens tempus, donec vel aliquid firmius ea de re apud me statuero vel e vivis excessero.

Misi tibi quodam tempore etiam hymnum de natali Domini, de quo imo et de aliis meis poematis percupio tuum audire judicium aeque liberum, ut liberum protulisti de elegiis nostri Mitis. Proderit mihi tua censura vel ad acuendam in me diligentiam corrigendi styli vel ad extinguendam, si qua mihi adhuc in hac aetate jam provectiore inest, philantiam naturalem, quamquam contemptus honestissimae hujus nostrae musicae, in quo est illa hic apud nostrates, multum jam mihi excussit studii et ardoris, quo antea in cudenda carmina impelli solebam. Quae hactenus scripsi ligata oratione, complere possent duos vel tres etiam tomos, verum mihi non surgit nunc cura ea edendi. Nunc exercendorum meorum discipulorum causa privatim cum ipsis certo reddendis aliter atque aliter illustrioribus sententiis ex evangelio S. Matthaei, quos singulis distichis, sed varie tractatis, amplector. Quae hactenus a me edita sunt, curabo ea compingi et postea Deo volente tibi eorum faciam copiam ad aliquod tempus ita, ut mihi restituantur.

Balbinus quaedam poemata sua mihi obtulit admonitus, quae nunc mitto.

Mitto item Syrachum ab Ennio redactum in versiculos, quem ille aliunde coactus est curare ad mea rogata.

Mitto et elegias Span, item Carmen de agno mactato" Martini Hannonis jam mortui[1]) ante aliquot annos in academia Vitebergensi. Plura in praesens tempus colligere non potui. Tua Excellentia haec iterum bene consulet.

Mea quaedam sacra carmina cum melodiis, quae me dixi missurum, sunt quidem edita Vitebergae ante ferias S. Michaelis, sed nondum mihi reddita sunt exemplaria exceptis pauculis, quae jam aliis amicis a me sunt distributa. Proxime igitur Deo favente exemplar Tuae Excellentiae mittam.

Petro Codicillo scripsi tuam de ipso querelam sumque eum hortatus ad prosequendum laborem vertendi Hussum. Nymburgenses amici ad mea postulata hoc mihi dederunt responsionis: ut ipse ad eos venirem, communicaturos se mihi omnia, quaecumque habuerint in sua bibliotheca. Verum ego hactenus otium ad eos concedendi habere non potui. Si Tua Excellentia brevi huc veniret, id quod spero, suscipiemus una eam profectionem, dum opportunum utrique fuerit Deo auxiliante.

Solutio debiti mihi jam facta est a tutoribus nomine ingenui olim pueri Caroli Dietz. Tuae Excellentiae de pia ista pro me sollicitudine ago ingentes gratias. Sed istud mihi pergratissimum foret, si Tua Excellentia sua pro me intercessione apud dominum Heltum impetraret illud beneficium, de quo ipsum jam non semel sollicitavi, nempe literas nomine Regiae Majestatis scriptas, quibus mihi daretur facultas testandi pro arbitrio meo de libera mea domo et bonis reliquis, qua de re miseram quoque domino Helto duas supplicationes ad Regiam Majestatem institutas.

Dominus Heltus potest hoc citra omnem difficultatem praestare; nam scio et ab aliis quibusdam nostratibus in absentia eorum ad amicorum pro ipsis intercessionem id curatum opera domini Helti. Nemo nostrum scit, qua hora Dominus ipsum ex hac misera vita evocabit, et ob id convenit omnem quemque providere tempestive non tantum de rebus ad animae salutem pertinentibus, sed etiam de facultatibus, si quas cui Deus concessit, ne post mortem nostram haec vel lites pariant inter amicos nostros vel in indignorum perveniant potestatem. Ego ita cogito, si Deus uxorem meam[2]) prius ex hac vita quam me evelleret, quandoquidem nullos habemus haeredes Domino vulvam ejus claudente, me legaturum ea, quae Dominus mihi ad tempus concessit, domum ad usus et commodum nostrae academiae, quod ipsum facile facere non possum, donec libertatem a Regia Majestate concessam habuero.

M. Sebastianus, qui his diebus est mortuus, habuit etiam domum liberam ab avunculo suo sibi relictam, verum in cujus ea nunc veniret potestatem, ignoro, quandoquidem ille libertatem testandi nullam a Regia Majestate habebat. Tua Excellentia, quantum potest, juvet me in hoc

---

[1]) Zemřel r. 1550.

[2]) Manželka Anna, schovanka Samuele Huby, měšťana Staroměstského od r. 1546 Srov. Truhlář, Rukověť I, str. 88.

negotio plane facili, oro. Scribo eadem de re domino Helto, ut habeas majorem occasionem eum super hac re compellandi.

Bene ac feliciter vale, clarissime vir et patrone plurimum observande. Dominus te custodiat ab omni malo et gressus tuos dirigat in via veritatis in sempiternum.

Pragae ipso die feriarum S. Clementis[1]) anno 1555.

Cuthenus noster, item vir insigniter eruditus et pius Sixtus ab Ottersdorf, olim cancellarius Pragensis, nunc post infelicem istum tumultum semivinctus Regiae Majestatis, Tuam Excellentiam plurima impertiunt salute ac sua officia deferunt reverenter.

Collinus.

Nobili ac clarissimo viro vita et doctrina etc. doctori Casparo a Nidbruck, S. R. Majestatis consiliario, suo domino et patrono colendissimo.

Rkp. 9737[i], fol. 416—419. Originál.

Číslo 33.

1555. prosince 10. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck píše Mat. Kollínovi o knihovně Hasištejnské a o spisech Husových, i slibuje Mitisovi pomoc, jakož i Kollínovi v příčině práva závětního, a vybízí ku práci a vytrvalosti.

S. P.

Redditae sunt, quas festo Clementis[2]) ad me dedisti, domine Colline charissime, quibus ligata oratione initium facis scribendi. Quod cum perlegerem, venit in memoriam Ovidii illud: Quicquid conabar dicere, versus erat.[3]) Addis in fine versuum, id eo a te factum, ut nomen meum inter tua epigrammata extaret. Quod ego quidem non ambio, a laudatis tamen viris laudari non infimam laudis partem esse judico. Hactenus bonis amicis quibusdam significavi, ne in me commendando laborarent, praesertim ubi de negotio religionis agitur propter iniqua quorundam judicia, quibuscum versari cogor. Hoc ipsum amicitiae testimonium, quod dedicandis libris praestatur, in posterum non respuo, praesertim in justae magnitudinis libris, ut nuper quoque Appendicem suae Bibliothecae Gesnerus[4]) meo nomini inscripsit.

---

[1]) Přípis Nydbruckův: 23 Novembris. Recepi 3. Decembris 55.

[2]) Viz předcházející dopis.

[3]) Tristium IV. 10. 26.

[4]) Conrad Gesner: Bibliotheca universalis sive catalogus omnium scriptorum. Tiguri. 1545. (V předmluvě stojí: Amplissimo et nobili viro d. Gaspari a Nydbruck, I. C. illustri, fortissimorum regum Ferdinandi Romanorum et Maximiliani Bohemiae consiliario Conradus Gesnerus Tigurinus S. D. P. 1555.)

Meas epistolas, quas ad amicos fundere magis soleo quam scribere (nam relegendi aut corrigendi otium propter aulicorum negociorum turbam non conceditur), nollem coacervari, sed devoveri Vulcano. Quare et rogo, ut quas mearum habes aut in posterum accepturus es, ubi perlegeris, concerpas. Venio ad literas tuas.

Gratum est, quod intelligo, machinationes tuorum adversariorum refrigescere. Atque utinam cessarent et novorum apud vos sectariorum machinationes. Intelligis, quos dicam. Et hic mihi narratum est te Pragae cum chorago[1]) ipsorum disputasse victoremque evasisse, ita ut in capillos ejus auditores fere involarint. Recte, quod mones de Leovicio.

Ultima Julii, si recte memini, scripsi ad te, quos libros ex Hassesteinica bibliotheca lubens haberem, nempe: Chronicon Boemanorum herois Bohuslai. Praeterea hos sub titulo Poetae: Johannis Damasceni in Theogoniam hymnus; ejusdem in Epiphaniam et Pentecosten; ejusdem in primum diem heptomadae Sanctae, et plura alia graeca in illo volumine; item liber doctoris Lulli. Quia operam tuam in hac re mihi defers, rogatum te volo, ut ipse dispicias, quo pacto libri quidam ex illa bibliotheca haberi possint. Nam audio deseri hoc tempore fere penitus, et praestaret in nostras manus reliquias incidere quam in ἀμούσου cujusdam. Cogita omnes vias, quibus ii libri ad communem utilitatem proferantur, ne distracti in exterorum manus perveniant.

Non frustra haec scribo; nam dum in aula Saxoniae essem superioribus annis, quidam mihi narrabat se in bona spe esse, fore, ut ad suas manus illi libri devenirent. Mallem autem a nobis illum praeveniri. Quapropter, quam primum tibi licebit, expiscare rem omnem, qua facilitate haberi possint, num opus, ut forte Serenissimus Rex Maximilianus id requirat vel an aliquo parvo precio a nobis conquiri possint, quod equidem proximum videtur. Notus est mihi generosus dominus Bohuslaus Felix ab Hassenstein et Lobkowitz, nunc gubernator Lusatiae, sed forte hoc negotium ad ipsum nihil spectat. Prolixe de omnibus fac ad me proxime scribas, media conquirendi illos libros indica. Potes autem plurimum conficere.

De Montano,[2]) quod scribis, et de Bezoldo, vellem te urgere atque ipsis offerre, quae habetis et in literis tuis jam recenses. Scribas itaque denuo ad ipsos et hortare, ut pergant; exhibe ipsis operam suam et quod velis ea, quae bohemice scripta sunt, curare in latinam linguam transferri.

---

[1]) Petr Canisius (nar. 1521, zemřel 1597), rektor kolleje ve Vídni (1552—1556), na rozkaz císaře Ferdinanda I. uvedl jesuity do Prahy, kde usazeni v Klementinu, a otevřeli školy pro mládež. Vydal malý Katechismus, dle něhož i protestanté vydali spis podobný.

[2]) Flaccius, jak z jeho dopisu k Nydbruckovi jest patrno, poslal Montanovi spisy Husovy (Jahrbuch d. G. f. d. G. d. Protestantismus 1899, str. 102): Opera Hus, quae potui, curavi describi eaque Montano id a me flagitanti tradita.

Si qui sumptus faciendi, ego vel partem ipse feram in honorariis aliquibus dandis pro versione. Urge, quaeso, editionem sedulo.

Bibliothecae Carolinae memor ero, si quando in Bohemiam venero. Quod de Mite scribis, vellem quidem ipsi consultum et pro viribus enitar. Non probe percipio, quae sit lectura, quam petit, num vacans aut de novo instituenda. Facilius obtineretur, si peteret se in locum alicujus subrogari quam ut de novo ex camera Regia stipendium ordinetur; neque enim id fieri solet sine inquisitione et informatione eorum, qui scholae praeficiuntur, et protraheretur hoc negotium, quin imo rejiceretur omnis tractatus de hoc negotio Pragam, cum communis fere rumor sit in aula Sacram Regiam Majestatem brevi in regnum venturam. Ego ignoro, num una venturus sim; si ita fiat, agam hoc totum negotium, ac si me ipsum concerneret. Quare nunc non videtur consultum, ut quid ejus rei proponatur; nam non satis instructus sum, apud quos id sollicitandum esset, vicecancellariumne an alios. Ad haec certissimum habeo Suam Majestatem in adventum Pragam rejecturam. Quare jube, moram boni consulat et interea perquirat, qua ratione commodissime confici possit et de me hoc persuadeat, quod de amico et studiorum fautore. Si discipulorum aliquot nobilium curam habere posset, forte optimum foret. Dispiciat ipse et utatur amicorum consilio atque auxilio. Expecto, ut, quemadmodum scribis, carmina tua compacta ad me mittas; polliceor bonam fidem et restitutionem.

Ago gratias pro iis, quae misisti. Captivam servabo Captivitatem, neque putes me quicquid evulgaturum. Quae emis pro me, recipias a domino Lidel; nam habet jam dudum in mandatis, ut pecuniam tibi subministret; neque enim aequum est officium tuum damnosum tibi esse. Pergratam rem feceris, si semper literis tuis aliquid conjunxeris.

Carmina edita cum melodiis omnino cupio videre, quam primum ad te fuerint perlata; nam iis maxime delector, quae ecclesiae quam maxime usui sunt. Perge igitur ejusmodi tractare aliosque ad similem laborem hortari; nam et durabiliorem laudem acquiretis et reipublicae literariae his scriptis longe magis consultum erit quam epithalamiis, panegyricis atque hujusmodi scriptis, quae ingenium magis ostentant quam quod animum pascant aestuantem zelo gloriae Dei atque propagationis veritatis. Pergamus igitur strenue, quamdiu suppeditatur vita, et faciamus, quae ad muros sunt Jerusalem etc.

Duo exemplaria omnium carminum sacrorum in posterum ad me mittas. Redige in rationes expensas. Perge hortari Petrum Codicillum, ut Montanus reliquo operi jungat. Si Montanus, qui ex evulgatione rem facit, detrectet solvere aliquid Codicillo, ego honorarium dabo. Quaeso, cum per otium licet, Nymburgi conquiras quae potes ejusmodi scripta. Si Pragam venero, non intermittam profectionem Nymburgen. Tu nihilominus perge hinc inde apud nobiles diligenter pervestigare, quae ejusce erunt generis.

Dominus Heltus aberat, cum tuae mihi redderentur, aut certe me inscio altero discessit die. Misi autem literas per consiliarium regium doctorem Paulum Brismannum[1]) atque rogavi, ipse meo nomine sollicitaret. Verum ista Pragae rectius et frustra tentare⟨n⟩tur hoc tempore, quicquid ejusmodi est. Facilis res est et pium tuum propositum nemo retardabit et omnino impetraturum te hoc a Rege confidam. Si praesens sim, ipse suscipiam onus sollicitandi et conficiundi, sin minus, per literas amicos hortabor.

Dominum Cuthenum et alium bonum illum virum[2]) officiose et amanter resaluta. Dominus vos confortet et gubernet nostra studia atque conatus dirigat ad nominis sui gloriam. Rescribas saepe et, si tabellarius promptus sit, junge cartas aliquot carminum aut hujusmodi scriptorum literis tuis. Vale in Domino.

Datum Viennae 10. Decembris 1555.

Rkp. 9737[I], fol. 84/85. Koncept.

Číslo 34.

1555. prosince 10. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck slibuje Tomáši Mitisovi podporu a pobádá ho k další literární práci.

Thomae Miti Nymburgensi.

S. P.

Accepi, quas 23. Novembris ad me dedisti, et intellexi, qua ratione te adjutum iri existimas. Ego tuis et omnium bonorum atque studiosorum commodis semper favi et proponam negotium tuum eo loco, ubi maxime opportunum fore putabo. Verum consultius videtur rem omnem differre, quoad Sua Regia Majestas in regnum Bohemiae veniat; tum multo commodius confici poterit, ut ad communem quoque amicum nostrum dominum Collinum perscripsi.

„Probo studium tuum in contexendis sacri argumenti hymnis, et quae habes aut conscribes, non gravatim communicabis; remittam enim omnia mature, ut nunc quoque remitto vota tua, quae ex tuis scriptis antehac ad me missis supersunt.“[3]) Nam editionem censeo differendam. Occasionem ipse aucupabor studia tua promovendi. Verum opportunitas expectanda erit. Quod fieret tum potissimum, si et nostrae res meliori loco essent, ut Dei beneficio brevi speramus futuras.

---

[1]) Dr. Pavel Brisman, profesor řeckého jazyka v Jeně. Zemřel roku 1585.

[2]) Sixt z Ottersdorfu.

[3]) Tento úryvek uveřejnil Mitis v předmluvě své Hymnodiae in Messiam libri duo. Pragae. 1576.

De iis, quae misisti, ago nunc gratias et curabo, ut, cum una erimus, sentias te non in ingratum posuisse beneficium. Perge igitur strenue, quantum rationes tuae atque tempus ferent, sacra lyrico, saphico aut tali genere in hymnis et canticis usitato carmine tractare; elegiacum sive heroicum ad preces et cantum non adeo quadrare videtur et tantum in conciso illo genere metri non infelix mihi videris esse.

Literis tuis semper aliquid junge ejusce argumenti. Impressorum duplex mitte exemplar, restituetur tibi sumptus.

Vale in Domino, qui studia tua gubernet et promoveat.

Datum Viennae 10. Decembris anno 1555.

Rkp. 9737[1], fol. 433. Koncept.

Číslo 35.

1556. ledna 14. v Praze.

Matouš Kollin píše Nydbruckovi o špatných poměrech v Praze, o knihovně Hasištejnské, o vydání Husových spisů a o Mitisovi.

S. D.

Facis tu quidem, clarissime domine doctor, relinquendarum mulierum more, dum respuis nostris poematiis celebrari, sed cogitare te velim etiam magnis divis interdum litari fabis vel alio quopiam vili leguminis genere nec semper pingues cadere ad sacraria tauros. Ac speramus nos omnino ista carta ut tenui, quae nunc nomini magnorum hominum adscribimus, aliquando in unum quasi fascem collecta et justi voluminis magnitudine et argumentorum varietate lectoribus placitura. Nec existimo quemquam, qui modo diligentius expenderit locum, in quo vivimus, et alias circumstantias, nobis id vitio versurum, quod multos potius obiter studuimus nobis conciliare patronos, quam unius tantum [cujus] pium favorem prolixis ac laboriosis scriptis aucupari, tametsi ne haec quidem deessent nobis, si iniquitas temporum aliquid serium ac prolixum nos edere pateretur. Verum de his hactenus.

A Gesnero Tuam Excellentiam celebrari tibi gratulor ac percupio videre Appendicem illam tuo nomini adscriptam, de qua etiam scripsi proxime Lipsiam ad bibliopolam mihi notum. Nam vellem hanc addere volumini ejusdem autoris, quod jam antea emptum habeo. Si mihi constitisset tui cum eo aliquam intercedere notitiam, petiissem a te, ut moneres hominem de quibusdam autoribus nostrae gentis, quos ille in sua ista Bibliotheca Germanos facit, ut errorem istum nobis quodammodo contumeliosum corrigeret in ista Appendice. At ipse tu, ut opinor, scis Sigismundum Gelenium,[1]) Bohuslaum heroem ab Hassy-

[1]) Zikmund Hrubý z Jelení (1497—1554), výtečný filolog v Italii vzdělaný, usadil se roku 1524 v Basileji, kde s některými učenci účastnil se při vydávání starých spisův. Srovn. Ottův Naučný slovník sv. 11, str. 803/804.

steyn[1]) et Matthaeum Aurogallum veros Boiemos fuisse, quos bonus Gesnerus inter germanicae nationis homines reputat.

Tuas epistolas, quas ad me scribis, quare tantopere ac toties moneas concerpendas, ignoro. Verum mihi non est moris laicorum etiam literis ad me datis istud facere; quanto minus in eruditorum literis hoc faciam. Si times, ne uspiam efferantur, volo, ut ea in parte securum habeas animum. Asservabuntur autem tua scripta item aliorum summorum hominum epistolae, utpote Philippi,[2]) Camerarii,[3]) Viti Theodori,[4]) Viti Utinsenii, Viti Amerbachii,[5]) Hieronymi Noppi,[6]) Eberi[7]) Peutzeri[8]) et aliorum multorum praestantium virorum, quos non majore studio servo quam thesauros pretiosos, tametsi de usu eorum nihil adhuc apud me constituerim. Errata item festinandi, quae interdum committuntur, ego scio et soleo corrigere citra contumeliam autorum.

Miror, quis de me istic sparserit rumorem, de quo scribis, nempe, quod disputaverim cum Jesuitarum principe[9]) ac victor evaserim in eo certamine. Ego Tuae Excellentiae id affirmare possum me semel tantum conspexisse istum hominem, locutum vero cum eo nunquam. Fortassis aliquis eam fabulam de me scripsit in perniciem meam, ut videlicet odium mihi aliquod gravius conflaret παρὰ τῷ βασιλεῖ. Thaddaeus noster quandam cum eo habuit concertationem inter prandendum apud doctorem Mathaeolum, et de Martino[10]) Leovitio audivi, quod etiam σὺν τῷ κυνὶ ἐκείνῳ disputaverit. Verum hic, ut est caninus Thraso, gloriae suae sine dubio magis, quam veritatis patrocinio studuit. Nunc nemo ejus sectae apud nos est, sed venturi dicuntur in futuram aestatem, posteaquam victus ipsis fuerit instructus. Deus misereatur nostri et faciat, ne ea novitas vel Regiae Majestatis dignitati aliquid deroget, ut quae contra Suae

---

[1]) Toto proti současnému svědectví opakuje nověji G. Wolkan v Geschichte d. deut. Litteratur in Böhmen. 1894, str. 110. O tom píše i Kollín Jiřímu Fabriciovi (17. února 1563) v Bohusl. Hassisteinii Lucubrationes, 1563, A 4—7.

[2]) Filip Melanchthon.

[3]) Joachim Camerarius (1500—1574), profesor v Norimberku, od r. 1541 v Lipsku, filolog a polyhistor. Vydal dopisy Melanchthonovy (1569) a Historica narratio de fratrum orthodoxorum ecclesiis in Bohemia, Moravia et Polonia.

[4]) Vít Theodorus, kolem r. 1536 vydal Oratio de studio linguarum in academia Vitebergensi.

[5]) Vít Amerbach, učený filolog ve Witemberku a v Ingolštadtě, vydával klasiky. Viz Truhlář, Rukověť I str. 38.

[6]) Hieronymus Noppius, rektor školy v Schneebergu, učitel jazyka řeckého ve Zvikavě, od r. 1543 superintendent v Řezně. Zemřel r. 1551. Jeho summa de religione christiana zpracoval Kollín. Srov. dopis č. 25.

[7]) Pavel Eber, r. 1551 profesor ve Witenberku, vydavatel kalendářův. Literaturu o něm viz u Loesche: Mathesius I, str. 193.

[8]) Kašpar Peucer (1525—1602) profesor mathematiky a lékařství ve Witemberku, zeť Melanchthonův.

[9]) Petr Canisius.

[10]) Správné jméno jeho Cyprián.

Majestatis juramentum inducitur in hoc regnum nostrum vel publicae tranquillitati obsit. Certe non frustra Deus noster nos superioribus hisce diebus ad resipiscentiam monuit horrendis prodigiis, de quibus puto Tuae Excellentiae constare.

Extiterunt enim in hoc regno plerisque in locis terrae motus inauditi etiam senibus, item turbines ventorum, quibus utrisque multa aedificia dicuntur prostrata; item fulminum ictu succensae sunt in pluribus locis turres templis adjunctae, feruntur etiam alicubi carbones igniti ab aere pluisse, sed damna potissimum templorum turribus sunt illata ab igne fulminis, quae haud dubie portendunt aliquas horrendas mutationes in religione et dissidia de rebus divinis. Dominus mitiget iram suam nec sinat reliquias piorum cum multitudine perdita interire. Amen[1]).

De libris, quos in proxima epistola recenses ex bibliotheca Hassisteinica, nullum nomen in ullis tuis literis antea ad me perscriptum fuit. Ego contuli cum quibusdam nobilibus, viris bonis ac piis, de ratione acquirendi istos vel alios etiam libros ex ea bibliotheca. Estque hoc consilium meum, ut cures a Serenissimo Rege Maximiliano literas ad hercem Sebastianum a Lobcowicz et in Hassysteyn,[2]) cui id injungatur a Serenissimo Rege, ne bibliothecam istam distrahat, sed ut integram asservet, donec Sua Majestas in regnum venerit vel de inspectione bibliothecae cuipiam committere dignata fuerit, aut si placeret, nominatim adderetur de Damasceno, Lullo etc., ut ii autores mittantur eo, quo Regia Majestas jusserit. Sed literarum exemplum ipse tu rectius poteris fingere. Est nunc iste heros Sebastianus unus inter eos, quos Regia Majestas adhuc ab isto infelicissimo tumultu in sua castigatione habet, diciturque esse et pius valde et doctus atque in ejus potestate ea bibliotheca habetur. Spero eum facilem fore ob spem gratiae alicujus, quam omnes isti a seniore Rege[3]) afflicti ab uno fere Maximiliano expectant. Iste gubernator Lusatiae, de quo scribis, nihil vicis habet in eam bibliothecam ac perhibetur idem acerrimus osor et literarum et piae doctrinae. Ego eum non novi, sed ab aliis audita refero.

Montanum typographum hortare ad urgendam editiónem nondum habui occasionem, sed hanc spero habiturum, posteaquam cognovero ex nostro Thaddaeo, qui libri ab Illyrico missi sint ad ipsum Montanum. Expecto autem quotidie Thaddaei reditum ex peregrinatione, quam suscepit in Misniam et in Saxoniam ante aliquot hebdomadas. Scripsit mihi proxime ex mercatu Lipsiae ipse et de eodem Camerarius quoque scripsit, quod susceperit profectionem versus Magdeburgam, ubi procul

---

[1]) O příchodu jesuitů do Prahy vypravuje také universitní kronika. Srovnej: Monumenta universitatis Pragensis. III. str. 150.

[2]) Šebestian Hasištejnský z Lobkovic zavázal se reversem, že králi práva svého na dříví, honby a mýta u Přesnice postoupí, nikdy zámek Hasištejn neopustí, nýbrž tu doživotně vězněm zůstane. (Zap, Českomoravská Kronika IV, str 138.)

[3]) Král Ferdinand I.

dubio cognoscet ab Illyrico de lucubrationibus Hussii, quae vel missae sint ad Montanum vel apud ipsum Illyricum retentae.

Mitis dixit mihi se ad te nunc scripturum. Lecturae publicae in academia nullae hic sunt vacantes, ut vocant, estque alia ratio hic in delectu professorum, quam in aliis academiis; nam uxorati ad lecturas tales hic non admittuntur neque etiam stipendia certa sunt proposita professoribus; tantum redditibus seu proventibus paucis ex aliquot pagis omnes illi in commune sustentantur. Ego Miti meam dixi sententiam de instituenda victus quaerendae ratione, atque ut bibliothecam instruat et libros inde aliis divendat[1]) ac interim etiam ut aliquos erudiendos suscipiat, tametsi huic provinciae minus idoneus esse videatur propter impeditum sermonem. Opus esset ei ad instruendam bibliothecam 500 vel 600 Joachimicis nummis, quos unde posset mutuo sumere, difficile hic possumus dispicere. Video illum nunc strennuum esse in texendis poematibus, spero accensum etiam tuis stimulis. Dignus est, qui provehatur, si facultas ad eam rem nobis suppeteret.

Poematum compactorum duo opuscula tibi mitto. In altero mea sunt et in altero meorum sodalium et discipulorum magna ex parte. Addo et tertium volumen in modo majori editorum poematum, quae membrana sunt illigata. Primum foetum meum olim Vitebergae editum, nempe Elegiam de natali Domini et 9. Esaiae caput carmine redditum, non potui hisce addere, quia inter alia quaedam poemata illud compactum habeo in alio codice. Reliqua, quae hactenus a me sunt edita, invenies in his tribus codicibus omnia, quorum pleraque, quae jam non extant nec reperiuntur. Imo oro, ne hi codices amittantur, sed ut, quaemadmodum Tua Excellentia pollicetur, integri mihi restituantur idque primo quoque tempore, si fieri queat. De aliis poematibus meis edendis nolo laborare hoc tempore, partim quod parum tutum id esset futurum, partim quod subjacere cogimur judiciis eorum etiam, qui ne literas quidem noverunt, ut taceam de dissidio opinionum in religionis negotio.

Harmonias univocas cum sacris carminibus recens editas invenies hic inter alia mea poemata. Plura exempla nondum mihi sunt reddita, sed tamen ea expecto hac hebdomada, quae posteaquam accepero, Tuae Excellentiae duo exemplaria mittere non negligam suo tempore.

Ad Codicillum perscripsi de continuanda versione evangelicarum Hussii enarrationum addita cohortatione et facta spe premii a Te promissi. D. Helti adventum expectabo juxta tuum consilium. Tuae Excellentiae gratias ago pro officio et prompta juvandi me voluntate.

Brunellum jam coepi corrigere. In praefacione plurima menda inerant. Cogor eam curare describendam, alioquin annotata mea vix a quoquam legi possent.

---

[1]) Mitis skutečně zřídil sobě knihkupectví.

Etiam atque etiam te salutant et resalutant Sixtus et Cuthenus. Tuas, simul ac accepi, misi domino Lidelio. Thaddaei epistolam adhuc apud me servo.

Tuam Excellentiam oro, ut ignoscat meae familiariori scriptioni, nec offendatur mea tuissatione, ad quam me partim festinatio, partim linguae latinae proprietas adigit.

Bene ac feliciter valeat Tua Excellentia meque sibi commendatum habeat.

Pragae 14. Januarii 1556.

Collinus.

Clarissimo virtute, doctrina et vitae dignitate domino doctori Casparo a Nydbruck, consiliario Regio etc., suo domino patrono cum observantia colendissimo.

Viennae.

Poznámka na adresse: Item Thomae Mitis, Thaddaei Nemici literae.

Rkp. 9737[k], fol. 5—8. Originál.

Číslo 36.

1556. ledna 15. v Praze.

Tomáš Mitis sděluje Kašparu Nydbruckovi, že se jeho radou bude říditi a žádá o další přízeň.

S. P. D.

Clarissime, doctissime et humanissime domine doctor. Incredibile dictu est, quantum me oblectarint literae Dominationis Tuae, quibus perspexi propensam in omnes studiosos benevolentiam animumque in mea studia propendentem favore singulari, pro qua re nunc verbis tantum ago gratias; in futurum adnitar omnibus dignis homine studiis dedito agere officiis et maxime iis, quibus delectari Tuam Excellentiam video, qualia requirit a me etiam, nempe sacri argumenti carmina. Horum mitto librum tertium, continentem poenitentialia, item de coena Domini et passione, prout videbit Tua Excellentia, hiulca, lituris obducta et a me nondum ita, ut decuit, conscripta expolitaque. Quae transmittendo malui Tuae Dominationi morem gerere, quam nihil literis adjungere meis, quod meae domi esset natum recens et a Musis aborsum nostris. Quas ingratitudo patriae eorumque, sub quorum patrocinia confugere solcant et velint, inhumanitas cogeret torpescere, nisi Dei optimi maximi respectu animatae contemnerent malevolos et evanidam mercedem. Tuae autem Dominationis favore maximo recreatae quasi recipiunt animum et ad pristinas redeunt operas pro gloria divini nominis et utilitatem proximorum qualemcunque susceptas hymnosque continuare student in psalterii nonnunquam evagatae campum omni eruditionis genere consolationum et aliis, quae statum animae,

quemadmodum inquit D. Athanasius, exprimunt refertissime. Illa differunt in felicem Tuae Dominationis adventum Pragam tibique sese commendant diligenter, utpote huic, cui se vident antea commendatas, quique immeritas prosequitur amore, quo ut dignae sint aliquando, Dei beneficio advigilabunt efficientque.

Primi libri hymnorum duo exempla mitto, veluti demandatum habui a Tua Dominatione. Misissem primam farraginem, tres libros manu scriptos cum melodiis, quae a nostratibus Boemis texuntur, continentem, nisi fuisset in causa tabellarius, qui de sua profectione Viennam demum mihi significavit pridie diei ejus, quo debuit proficisci. Et hunc tertium non licuit describere librum. Proinde boni aequique consulat Tua Excellentia lituras et characterum notas turpium meque occasione nacta promovere, quod facit, studeat in posterum expeitura gratitudinem meam.

Nunc si poteris aliquos nobilium mihi curare pueros, quorum aliquot meae fidei habeo jam concreditos, gratum mihi erit, praesertim si mecum sint in convictu. Sed alias de his rectius et in praesentia melius Deo dante conferemus.

Quod superest, Tuam Excellentiam opto in Methusalem superesse annos et successus a Deo praepotente omnium rerum felices sortiri in his omnibus, quae pro divinae gloriae studiorumque promotione adeoque salute patriae molitur. Quod ut fieri possit expeditius, adjuvet pro sua pietate dominus Jesus, ecclesiae custos suae, quam procul dubio his diebus in nostra gente alloquens in voce tonitru⟨s⟩ consolatus est, territans tales[1]) sui nominis hostes, ut jam tandem conversi redeant ad cor et a machinationibus pravis desistentes piorum coetui conjungantur, de quo pluribus persequar Deo dante poematio.

Valeat feliciter Tua Excellentia, clarissime, doctissime et honoratissime domine doctor, et mea studia complecti pergat.

Pragae in Musaeo nostrae domus 15. Januarii anno salutis humanae 1556.

Tuae Excellentiae deditus

M. Thomas Mitis.

Clarissimo doctrina, humanitate ac dignitate viro domino doctori Gasparo a Nydbruck, Serenissimi Regis Maximiliani etc. consiliario, fautori patronoque suo observandissimo.

Rkp. 9737[k], fol. 9. 10. Originál. Opis fol. 11. 12.

---

[1]) V ruk, je talem.

Číslo 37.

1556. dubna 8. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck píše Tom. Mitisovi o jeho básních a sděluje, že se za něho přimluvil.

Thomae Miti.

S. P.

Redditae sunt mihi, quas 15. Januarii scripseras, sed longo post intervallo; nam abfui ab aula. Habeo adhuc tertium librum carminum sacrorum, continentem poenitentialia, item de coena Domini et passione, quae omnia servo, quoad intelligam ex literis tuis, num ea remitti tibi velis et ad incudem revocare. Quodsi autem supremam jam manum imposueris et non aegre feras carmina illa vel typis excudi vel aliis doctis communicari, effectum dabo.

Scribis te reliqua psalmorum, nempe versionem sive ligatam paraphrasim differre in meum adventum. Cum autem non jam sit integrum mihi venire, rogo, ut quicquid habes reliqui, id ad me mittere velis; servabuntur omnia recte et restituentur, quae voles. Polliceris etiam te primam farraginem una cum melodiis, tres libros manu scriptos continentem, quae a Bohemis texuntur, missurum, quod si feceris, tam gratum erit, quam quod gratissimum; nam in posterum erit tibi facultas tabellariorum forte major et pro se involutum domino Collino tradi poterit, qui recte curabit. Occasio promovendi te etsi nunc nulla se offerat, scias tamen voluntatem mihi minime deesse et memorem me futurum et eorum, quae misisti, et quae polliceris, si ulla ratione in posterum possim. Non ingratum erit, si per literas me moneas et significes, qua in re juvari possis. Rogavi dominum Heltum, ut, quantum ad lecturam attinet, te juvare et promovere dignetur, item in aliis quoque rebus omnibus, quod pollicitus est facturum.

Vale igitur in Domino et, quo loco res tuae sint, rescribe.

Datum Viennae 8. Aprilis 56.

Rkp. 9737[k], fol. 43a. Koncept. Opis fol. 73.

Číslo 38.

1556. dubna 8. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck, odesílaje některé věci Mat. Kollínovi, sděluje, jak u Helta pochodil.

De dato 8. Aprilis 56.

S. P.

Accepi, quas 14. Januarii ad me dedisti, domine Colline charissime. Quod respondeam tardius, id scias factum esse partim mea absentia, nam in Februario sum reversus in aulam. Deinde ignoravi, essetne mihi eundum Pragam cum Sacra Regia Majestate nec ne. Nunc autem, cum

videam Suam Majestatem ex consiliariis fere nullos aut saltem ex ordinariorum numero non ultra tres secum sumere, volui scribere, ne existimares me tui oblitum. Remitto igitur tria volumina carminum sacrorum, quae percurri, et partem habeo; reliquum, quod deest, curabo mihi emi iis in locis, ubi impressum est.

Quod scribis te adhuc quaedam habere, quae nondum impressa sint, delector sane lectione tuorum carminum et hortor te, ut illa quoque aliquando edas. Brunellum quaeso absolvas et ita correctum ad me mittas, si desit, qui imprimat Pragae. Si quos sumptus feceris in describendo, curabo, ut tibi refundantur. Tu misisti ad me hactenus saepius nonnulla ex foeturis vestris Bohemicis; non ingratam rem feceris, si etiam illas expensas vel in emendis libris vel in describendis factas repetas a taxatore cancellariae domino Paulo Lidel. Ego gratum me exhibebo, quando et occasio et commoditas sese obtulerit. Nunc non possum tali honorario tibi obviare, quali alicquin vellem.

Allocutus sum hoc die dominum Sigismundum Heltum de facultate testandi, quam petis. Ille dicit te frustra sollicitum esse, licere tibi testari pro more regionis; quod praeterea petis, esse contra ordinationes regni. Fateor me non posse me extricare neque intelligere, quid petas. Rogavi tamen dominum Heltum, ut non tantum in hoc negotio, verum in omnibus tibi opera sua adesse et juvare velit, quod pollicitus est se in tui et Mitis nostri gratiam facturum; nam pro illo quoque rogavi.

Ignoscas brevitati; nam negotia politica et aulica mihi non concedunt tantum temporis, ut cogitare satis de hisce studiis nunc possim, taceo scribere. Vale in Domino et dominum Thaddaeum, si ad vos reversus sit, saluta plurimum. Obtinuit, ut credo, quod petebat ex cancellaria regia.

Si qua in re piis et bonis viris servire queam, perscribas, quaeso, et saluta omnes amanter. Vale in Domino et fac tuas accipiam prolixas et de variis rebus; otium enim tibi est magis quam mihi.

Datum Viennae 8. Aprilis 56.

Rkp. 9737[i], fol. 86[a]. Koncept.

Číslo 39.

1556. května 14. v Praze.

Matouš Kollín píše Kašparu Nydbruckovi o nemilém jednání s místokancléřem Heltem a o nesnadných poměrech, které vědecké práci překážejí.

S. D.

Clarissime ac doctissime vir. Binas a te scriptas accepi hisce diebus; alteras quidem reddente mihi doctore Paulo Brismanno, alteras doctore Gabriele.[1]) Ad utrasque breviter tibi respondeo.

[1]) Snad to byl Gabriel Zwiling.

Moram tuam in respondendo boni consulo, imo gratias ago de poematibus praesertim restitutis, de quibus mihi nonnulla sollicitudo fuit, quod in absentia tua Viennam a nuntio nostro erant allata. Tuus adventus ad nos una cum Regia Majestate fuisset nobis non solum jucundus, sed etiam fructuosus, ut existimo; nam felicius fortasse et facilius nostra expedivissemus negotia, quae in aula regia habemus curanda. Dominus Heltus nunc in ordinem baronum hujus regni ascitus pro sua magnificentia nos viles animas leviter videtur curare. Sollicitavi eum de condonatione taxae, ut vocant, cujus summa est quatuordecim Vallenses nummi, verum is respondit cum vultu satis severo se suam condonare mihi portionem, de reliqua relegans me ad supremum regni cancellarium. Hoc idem accidit et Thaddaeo nostro.

Itaque expecto, dum stipendium meum accepero, ut diploma redimam, quia supplicem fieri purpuratis istis me pudet ac piget; multoque magis dolet mihi nostros cantus, quos interdum istis cecinimus, pro nihilo ab illis duci nec in ullo laudis gradu collocari, cujus rei istud est evidens argumentum, quod ne levi quidem praemiolo nos dignantur.

Diploma illud super libertatem testandi de mea libera domo quare expetam, causas habeo graves et necessarias erratque dominus Heltus in hoc, quod arbitratur, ut Tua Excellentia scribit, me quoddam petere contra ordinationes regni et quod pro more regionis liceat mihi testare.

Non enim intelligit meam fortunam aut vitae statum. Si essem receptus in ordinem equestrem aut si haberem hic jus civitatis essemque civis Pragensis, vera esset sententia magnifici domini Helti. Verum nunc cum inter neutros sim, contentus libertate, quam domus mihi parit, et contentus vocatione mea praesenti, non possum habere jus ullum testandi absque peculiari consensu Regiae Majestatis; nam ad tabulas regni non admittar et in nostra jurisdictione civili de domo libera testare non possum, quandoquidem ea in tabulas regni cum Regiae Majestatis consensu mihi sit relata. Si tamen magnificus dominus d. Heltus intellexit id a me peti contra regni ordinationes, quod cupiebam eam facultatem testandi una mecum etiam uxori meae concedi, in eo recte sensit et ego meum agnosco errorem, in quem prolapsus fui hoc argumento, quod uxor sit in tabulis regni in domus intitulatione mihi addita particeps et socia. Sed de his hactenus.

Poemata mea ut in hac praesenti nostra servitute edam, non est omnino animus. Cogimur enim, ut et antea Tuae Excellentiae exposui, subesse censurae eorum, qui a nobis professione doctrinae multum dissident nosque etiam oderunt. Si diu mundus adhuc durabit, leget fortassis aliquando nostros quoque foetus aequior posteritas; nunc ingratis et insidiatoribus ista obtendere, quid aliud est quam temere in periculum ruere? Nunc mihi malum moliuntur, quod scripserim „ad filium Dei“ in quadam oratione: „Miserere mei et intercede pro me apud aeternum Patrem.“ Quod isti rasi ajunt esse haeresim negantes iterum Christum pro nobis inter-

cedere apud suum coelestem Patrem, qua de re copiose et quidem bis jam scripsi domino Philippo, qui pollicitus est se publice aliquid ea de re prodituru hac aestate.

Brunellum nondum potui absolvere; adeo exerceor subinde aliis atque aliis occupationibus. Praefationem curavi describendam, quod plurimum in ea correxerim, ut difficile futurum sit omnia legentem assequi propter multitudinem liturarum. Dabo operam, ut quamprimum eum laborem absolvam.

De rebus nostris publicis nolo ad te scribere, partim quod taedet, partim quod Tua Excellentia nihil unquam novorum in literis aspergat. Summa est, miseri sumus omnibus modis, pendimus assidue etc.

Inaudivi etiam quoddam de periculis, quae impendent puram evangelii doctrinam profitentibus, ad quos impugnandos nos quoque, ut opinio est, adigemur.

Jesuitarum numerus apud nos jam aequat numerum Apostolorum Domini. Princeps illorum, infortunatum qui a cane [1]) nomen habet, altera die Paschatis pro concione, quam in arce Pragensi habuit, insectatus est graviter nos omnes, qui sub utraque specie, ut locuntur, coena Domini utimur, asserens nos esse damnatos et filios diaboli. Haec sunt principia dolorum, nos interim ne hiscere quidem audemus. Ita Amydae[2]) silentio periere! Dominus conservet hic reliquias piae doctrinae et nos tueatur adversus istorum leonum rabiem.

Regi Maximiliano metuimus, ut absque Centurionibus vitam quietam ducere queat. Deus, pater Domini nostri Jesu Christi, conservet eum et crescere faciat, ne imperium ejus diluat brachio suae potentiae super totam faciem terrae. Amen, amen.

Literas tuas Peucero mittam brevi; nam quidam adolescentes hinc eo profectionem adornant. Resalutant Tuam Excellentiam omnes boni ac pii amici. Christus Tuam Excellentiam quam diutissime conservet incolumem.

Pragae ipso die feriarum Ascensionis Filii Dei in coelum anno 1556.

Coll⟨inus⟩.

Clarissimo virtute ac vitae dignitate domino doctori Gasparo a Nidbruck etc. consiliario Regio, suo domino patrono cum observantia colendissimo.

Rkp. 9737[k], fol. 88—89. Originál.

---

[1]) Canisius.

[2]) Amydae nazývají se u Quinta Smyrnského Trojané.

Číslo 40.

1556. května 16. v Praze.

Tomáš Mitis žádá, aby Kašpar Nydbruck zaslané básně prohlédl a poradil, komu je má věnovati.

S. P. D.

Accepi literas Excellentiae Tuae humaniter ad me scriptas, quibus intellexi singularem animi tui propensionem in meum favorem, quo ut aliquando, si non dignus certe, sed gratior esse viderer, advigilabo. Ceterum quod ad meas lucubrationes attinet, eas mihi cupio remitti primo quoque tempore, partim ut emendentur, partim ut alias videre possis etiam. Quorum fecissem tibi nunc copiam, si vel absoluta essent vel tuto deferri possent. Interea spero me primam hymnorum farraginem absoluturum et ipsi suprema manu imposita remissurum ad te cum symphoniis vocibus quatuor paribus confectis a Jacobo Marchione Querceto,[1]) celebri nostratium symphonista, ut doctis, quibus voles, facias inspiciundi copiam, quorum judicia prius scire, quam in publicum mea foetura temere prodeat, gestio petens majorem in modum, ut dominum Collinum, praeceptorem meum, in primis sollicites, qui laborem emendandi non gravatim subeat et tui causa dissolutus a negotiis, quibus detinetur variis, mihi Aristarchi loco sit. Quare id cupiam, multas graves causas habeo.

Deinde consilium Tuae Excellentiae requiro, cui opus istud dedicare debeam, Illustrissimone Maximiliano regi an cuipiam alteri? Nam nostrates contemnunt egregie sacram Poesim et Musis nostris putant non illustrari, sed obscurari aestimationem suam etc. Sed si permittis me fateri ingenue, quod sentiam: meo inerti judicio te nemo aptior videtur, cui noster in sacris carminibus labor addicatur. Quoniam nunc propter ingratitudinem patriae sumptusque factos in typographos cum detrimento facultatum maluissem mihi temperare a studio scribendi, quam turpiter me dare, nisi tu fuisses autor diligensque hortator, ut coepta urgerem hymnosque sacros continuarem, quorum lectione plurimum afficeris, gratitudinemque tibi vicissim declararem fortassis et adderem quasi animum quaerendi occasionem ad studiorum meorum promotionem: quod tunc demum fieri posse sperarim, si rex Maximilianus regnum Boemiae (utinam id Deus ter maximus vel hac aestate faxit!) adeptum moderaretur. Regnante enim Ferdinando Jesuitae omnia nobis praeripuisse videntur nec ullam superesse spem consequendae mihi lecturae (de qua cum domino Helto nihil egi certis de causis) animadverto. Ita est liberalitas Regia omnis propemodum ad suae religionis propugnatores conversa professoresque nostri promissis et tantum spe lactantur inani. Meae res gratia Dei medio-

[1]) J. Srb, Dějiny hudby, v Praze 1891, str. 33., kde se o Mitisovi mluví, o tomto muži nic nepřipomíná. Srovnej rukopis dvorní knihovny č. 11.857, kde jsou Mitisem psané církevní hymny spolu s melodiemi.

criter se habent. Aperui ludum in meis aedibus, quem paulatim divina benedictione video crescere. Si curare mihi possis aliquot nobiles erudiendos, adjuvares rationes meas fortassis. Plura, quae nunc essent scribenda, in aliud tempus rejicio.

Christus, suae caput et custos ecclesiae, incolumem te nobis diu conservet tuaque consilia dirigat in salutem reipublicae Christianae et nostram utilitatem, qui tuis officiis cum gratia uti optamus. Vale feliciter.

Pragae ex aedibus paedagogii nostri 16. Maji 1556.

Tuae Excellentiae addictus

Thomas Mitis.

Clarissimo et nobilissimo domino Casparo a Nydbruck etc. Serenissimi Regis Maximiliani a consiliis, domino et patrono suo imprimis observando.

Rkp. 9737[k], fol. 90. Originál.

Číslo 41.

1556. května 16. ⟨ve Vídni⟩.

Kašpar Nydbruck žádá, aby mu Kollin načrtl osnovu k dějinám církevním a podporoval knihtiskaře Montana v Norimberku.

16 Maji 56.

Cum mihi non fuerit data occasio ad vos veniendi, scripsi et remisi libros carminum sacrorum. Abs te in dies expecto responsum. Mitto hic hymnorum librum mihi dedicatum a viris certe piis et doctis. ali genere carminum ego plurimum delector.

Quamvis hactenus nihil miserim tibi pro tractatulis huc ad me transmissis, non ero tamen ingratus. Occasionem expecto commodiorem. Non ingratum ⟨esset⟩, si a domino Lidel acciperes sumptus in coemendis ejusmodi libellis. Expecto emendatum Nigellum. Unum adhuc est, quod te rogem, ut, cum ocium est, consilium rescribas sive methodum, qua potissimum ratione historiam ecclestiasticam conscribi posse existimes. Oeconomiam, quaeso, talem conscribas. Deliberes licebit cum amicis, doctis viris, quos isthinc habes tibi familiares.

Mitto scriptum a quodam docto viro ad me missum. Vos etiam ea de re judicare vellem. Quae ad me voles vel scribere vel mittere, ea fac accipiam hic intra dies duodecim; nam circa finem hujus mensis Serenissimus Rex Maximilianus in Flandriam proficiscitur ad Caesarem Carolum et ego una, ante autumnum (Dei beneficio) redituri. Quae ita brevi non potes mittere, ea serva usque in meum reditum. Et perge, quaeso, colligere, quibus juveris Montanum et Besoldum Norimbergensem. Intelligis, quid volunt.

Prolixum consilium texendae historiae ecclesiasticae abs te expecto. Deliberes haec trimestri cum amicis; nam praecepto tuo et aliorum consilio curabo, ut hoc negotium ecclesiae longe utilissimum futurum promoveatur pro viribus. Alias de hisce ulterius.

Vale in Domino et saluta amicos amanter.

16. Maji 1556.

Rkp. 9737[i], fol. 80b. Koncept.

Číslo 42.

1556. května 17. v Praze.

Matouš Kollín stěžuje si Nydbruckovi, že Helt přese všecky přímluvy mu taxy neodpustil a píše o chování jesuitů v Praze.

S. P.

„Expletur lachrymis egeriturque dolor" inquit Ovidius.[1]) Duxi igitur Tuae quoque Excellentiae conqueri super iis, quae mihi contingere circa petitionem diplomatis ejus, quo facultas testandi de meis bonis mihi a Regia Majestate concederetur. Narratio longa est, cujus summam dumtaxat exponam.

Subornaveram aliquot magni nominis dominos et patronos, qui apud cancellarium supremum[2]) pro me intercederent, ut diploma gratuito mihi donari posset, quandoquidem, ut ad Heltum cecini,

vatibus aes non est, absumunt omnia partim
donando, partim quod bona vina bibunt.

Verum nihil apud hunc illae intercessiones valuerunt. Causam uni istorum deprecatorum dixit hanc: quod audiat me puericiam inficere doctrina Lutherana etc. Duxeram itaque hunc ita relinquendum ac, quod reliquum esset, peragendum data aliqua parte pecuniarum. Ea de re interpellavi taxatorem, quem ita vocant, Simonem Schenaurum,[3]) juvenem humanissimum, cui cum retulissem dominum Heltum mihi suam condonavisse portionem, oravi, ut significaret, quantum praeterea ejus taxae esset mihi numerandum. Cumque is respondisset ac communicasset sex Vallenses seu taleros, egressus ilico ex cancellaria, ut vocant, ac sumpta mutuo in arce Pragensi ea summula a quodam amico, redii ad Schenaurum pecuniamque obtuli orans, ut diploma mihi detur. Verum Schenaurus respondit se

---

[1]) Tristium IV, 3, 38.

[2]) Jan z Hradce, nejvyšší kancléř 1554—1562.

[3]) Šimon Schenauer z Jihlavy. R. 1545 studoval ve Witemberku.

id non audere facere in absentia et sine consensu supremi domini cancellarii, nihilominus tamen jussit me ibi expectare.

Interea doctor Melus[1]) egressus fuit e suo archivo, ubi cum cancellario et vicecancellario separatim solet occludi. Eum ergo compellavi de diplomate ostentans pecuniam, quae a taxatore mihi esset praescripta. Sed is vultu contracto a me, nescio quid immurmurans, rursus in archivum est ingressus, quo paulo post vocatus fuit Schenaurus. Unde regressus retulit mihi duram ac plene ἀπροσδόκητον relationem a domino Helto; nempe me non esse meritum, ut quid mihi ab ipso deberet condonari, objiciens interea negligentiam in curando filiolo olim domini Chrysogoni Dietz, quem pestis in mea schola ante biennium absumpsit. Breviter, coactus sum petere mutuo alios adhuc sex Vallenses ac plene taxam istam solvere, nisi quod optimus iste Schenaur suam portionem, hoc est duo Vallenses, mihi condonavit. Hic est, clarissime domine doctor, effectus Tuae pro me apud Heltum intercessionis; hoc praemium est meis Musis ab ipso redditum, quem non solum brevibus epigrammatibus, sed etiam longioribus scriptis, eum et thalamos ac tumulos ipsius et suorum necessariorum, saepius ornaveram. Mihi non dolet istius pecuniae jactura, quam ego minime soleo cumulare, sed dolet mihi partim significatio ista insignis contemptus nostrorum literariorum officiorum, partim rejectio intercessionum, quae pro me a tot praestantibus hominibus factae fuere. Mihi animus est posthac temperare ab omnium Centaurorum celebrandis ulla laude[2]), ac Deum oro, ne multum negocii cum tali hominum genere haberem in aeternum. Nam vere apud nos vulgo dicitur beatum esse, qui quam minime eorum opera indigeat. Haec duxi in sinum tuum effundenda, tamquam in optimi ac sincerrissimi domini et patroni, ut eo pacto aegritudo animi mei aliqua ex parte egeri atque minui possit.

Canisius proximis feriis Ascensionis Domini fertur coram Regia Majestate concionatus in templo arcis Pragensis contra nos, quod sentimus et confitemur filium Dei unicum mediatorem ac intercessorem, insectans nos graviter ac condemnans haereticos esse, quod Christum propria ejus gloria spoliemus et in eum transferamus hoc, quod proprium est divorum, quos ecclesia catholica asserit et credit pro nobis intercedere. Dubium non est, quin simus quassandi hic aliquibus persecutionum procellis; nam nostratium nemo quidem audet hiscere contra latrantem istum canem et nunc quoque deserimur ab istis, in quibus secundum Deum aliquid spei reponebamus, quod praesidio ac tutela eorum tuti essemus futuri ab insidiis deferentium nos ad Regiam Majestatem. Dominus respiciat abjectionem nostram et protegat nos ipse sub umbra alarum suarum per Christum. Amen.

De rege Maximiliano mirabilia hic audiuntur inter pios amicos, sed quae tamen in publicum non efferuntur. Deus, pater misericordiae,

[1]) Ch. Mehl, místokancléř.

[2]) V té větě, jak se zdá, něco chybí. *J. K.*

adsit ei in omnibus piis ipsius actionibus et contra portas inferorum protegat eum clementer.

Bene ac feliciter vale, vir optatissime et patrone.

Pragae 17. Maji anno 1556.

Ad literas Tuae Excellentiae respondi proxime alia epistola, quam domino Lidelio tradidi ad te mittendam, sicut et hanc tradere eidem decrevi.

Post scripta.

Scripseram jam hasce literas, quum reversus e concione Canisii paedagogus[1]) Lichtensteynorum, quos in mea schola habeo, significavit mihi τὸν κύνα multa praedicavisse de origine et officiis suae sectae ac invitavisse omnes ad se exemplo Salvatoris Jesu, se cum suis fratribus omnibus succursurum pollicens, postremo indicans de indulgentiis a Papa missis, ut orantes quotidie pro concordia regum ac principum Christianorum, recitando quinquies (Pater noster) et toties (Ave Maria) ac confitendo sua peccata sacerdoti, habeant remissionem omnium quorumlibet enormium peccatorum. Ac idem paedagogus dicebat, formulam indulgentiarum typis excusam legisse in templo arcis Pragensis cum praefatione praepositi capituli Pragensis. Dicam domino Lydelio, ut exemplum tibi mittat, si acquirere poterit.

Clarissimo virtute ac vitae dignitate domino, doctori Casparo a Nydbruck, consiliario Regio etc., suo domino et patrono cum omni observantia colendissimo.

Rkp. 9737[k], fol. 98, 99. Originál.

Číslo 43.

1556. října 3. v Řezně.

Kašpar Nydbruck vrátiv se z říšského sněmu radí Kollínovi, aby v dopisech byl opatrný.

De dato Ratisponae 13. Octobris anno 56.

S. P.

Reversus sum Dei beneficio salvus et incolumis cum Serenissimo Rege ex inferiori Germania, mansurus autem sum in hoc conventu imperii aliquamdiu. Quapropter quas ad me dare voles, tradas domino Lidel. Argumentum scribendi utrique convenientissimum erit, de studiis tractemus.

Reddidi, quod commiseras, nempe pecuniam et literas. De statu quidem vestrae scholae et reipublicae, quantum commode fieri poterit, certior fieri cuperem. Rogo autem, ut ita scribas, ne, si literae intercipi-

[1]) Jan Banno z Fenixfeldu (1529—1596) chovanec Kollínův, byl od r. 1550 vychovatelem v rodině pana Jana z Lichtenštejna, nejvyššího sudí markrabství Moravského. Srov. Truhlář, Rukověť I, str. 94.

antur, cuiquam fraudi sint. Narres simpliciter non addito judicio tuo aut alicujus reprehensione manifesta.

Reddam, ubi Viennam venero, quae reliquit dominus Thaddaeus, quem una cum reliquis honestis viris omnibus, qui coreae philosophicae interfuerunt, salutabis amanter et plurimum.

Datum Ratisponae 13. Octobris 56.

Rkp. 9737[i], fol. 86[b]. Koncept.

Číslo 44.

1556. října 29. v Praze.

Matouš Kollín žádá Nydbrucka, aby Melanchthona smířil s Flacciem, vypisuje poměry v Praze a zmiňuje se o vydání svých básní.

S. D.

Incolumitati Tuae et reditui felici de longinqua peregrinatione gratulor, clarissime domine doctor, domine et patrone mihi plurimum observande, ac Deum optimum maximum oro, ut, ubicunque locorum fueris, te sua clementi manu protegere et incolumem quam diutissime conservare dignetur.

De pecunia reddita constat mihi ex literis etiam ejus, ad quem ea pertinebat, quem non dubito suam Tuae Excellentiae gratitudinem declaravisse; mihi certe officium Tuae Excellentiae pergratum est. Epistolam illam Graecam nescio an ostenderis domino Φ,[1]) quam ipsam tamen aliquanto serius post tuum a nobis discessum eidem miseram et quidem correctius descriptam, sed judicium de ea hactenus ab ipso habeo nullum.[2])

Optavissem etiam, ut pro tua autoritate te interposuisses inter ipsum Φ et Flaccium, quos nunc videmus mutuis dissidiis imo et conviciis acriter pugnare cum ingenti scandalo et deformatione piae doctrinae, quam utrique profitentur. Ego super hac re nuper scripseram praeceptori[3]) eumque sum hortatus ad lenitatem et ad demittenda vela contra eas, si quae ab adversa parte vehementiores flarent tempestates; quod meum scriptum ita ab eo est acceptum, quasi ipsum accusem et aequiorem me praestem judicem parti alteri, propter quod queritur et orat, ne animum meum sinam ab ipso alienari. Verum ego nequaquam in eum sensum scripseram domino praeceptori, ut existimem ipsius culpa ista dissidia foveri, sed hoc tantum submonere ipsum volui, ut patientia vincat quaedam objecta adversae partis nec ilico respondeat ad singula, convicia conviciis pensando. Nam utrinque eduntur pleraeque tam picturae quam scripturae,

---

[1]) Melanchthon.

[2]) Jest to psaní církve řecké v Cařihradě r. 1452. Vydal je podle Palackého, Dějiny IV, 1 (1877), str. 261 řecky a latinsky K. Freher, Rerum boh. scriptores, str. 235, 7, K Nydbruck je našel v Karlově kolleji v Praze.

[3]) Melanchthonovi.

quae profecto graves theologos dedecent et multis bonis viris valde displicent; atque earum rerum nullus modus videtur futurus, nisi altera pars cesserit alteri et eam silentio quasi vicerit. Sic ego judico.

Judico et hoc: Illyricum debuisse frenare suos impetus cum aliis multis de causis, tum quia Φ usus est olim et praeceptore et, ni fallor, benefactore, ac nunc quoque habet eum propensum et quasi supplicem. Sic enim ipse Φ ad me his diebus scripsit, cujus verba hic adscribam:

„Scripsi supplicem epistolam ad Flaccium. Is postea misit atrociorem criminationem. Itaque non sine dolore legi tuam epistolam, in qua jubes nos vela demittere, quasi significes a me concordiam impediri. An non videor vela demisisse, cum colaphos accipiam nec manifestas injurias depellam? etc" Et aliquando post: „Multa falsa crimina in nos conferuntur, quae cum refutare cogar, majus certamen erit". Haec ille.

Tua Excellentia praeclarum opus faceret et salutare ecclesiae Dei, si Flaccium ad aliquam animi moderationem adeoque ad piam concordiam cohortaretur, praesertim quum pars altera se id expetere profitetur. Sed haec fortassis videbor praeter officium meum facere, qui de rebus tantis curam suscipiam. Tua Excellentia meo affectui ignoscat; nam ad sanandum matris ecclesiae vulnus imperitis etiam et minus potentibus filiis pietas ipsa aditum praecludi numquam patitur.

Audio aliquid de plumis Anserinis[1]) huc esse remissum, nescio Magdeburgone an Noriberga, sed nondum id nobis est restitutum. Montanus quid agat aut moliaturne editionem, nobis nihil plane constat.

Nostra academia in suo stat adhuc gradu. Professores accesserunt huic tres, eruditi pro se, quorum duo sunt doctores, alter juris consultus, alter medicus, ambo in Italia promoti; tertius est vates eximius, Magister Simon Proxenus.[2]) Quos omnes una cum reliquis professoribus obscuros facit contemptus, ne quid . . . . sumus apud nostros monarchas et apud alios magnates, qui judicant periturum sibi omne id, si quid pro stipendio professoribus simul et discentibus in nostram mendicam academiam conferre vellent. Si ita res haec diutius durabit, obscurabitur brevi a nova illa luce collegii, quod regium vocant, erecti in monasterio S. Clementis in Antiqua urbe Pragensi, quod certe valde frequens est et plurimos habet discentes, praesertim ex tenera et puerili aetate.

Nuper, dum rector academiae novus deligeretur, parum abfuit, quin crearetur quidam ex sacerdotali ordine, qui, quum olim eodem magistratu fungeretur, omnes catecheses scholasticas interdixerat; nihilominus tamen creatus est is,[3]) et vetus in vicerectorem, utinam cum bono academiae.

---

[1]) Peří Husovo, t. j. jeho knihy.

[2]) Šimon Proxenus ze Sudetu (1531—1575), vynikající právník a humanista. Studoval ve Witemberku, kde vydal r.1555 báseň Epistola Jonatae ad Davidem. R. 1555. 27. srpna přijat byl na universitu. Potom odešel do ciziny a vrátiv se r. 1567 byl ustanoven radou při appellacích.

[3]) Jan Hortensius (Zahrádka) (1501—1557) profesor na universitě.

Scholam privatam habeo ita frequentem, ut nunquam habuerim frequentiorem. Praeter enim alios nobiles pueros habeo apud me tredecim barunculos, quam frequentiam scio mihi invideri ab isto noviciorum doctorum grege. De religione nunc omnia sunt pacata, non quod nostrates clerici pergunt dissidere de mediatore et intercessore Christo, Dei filio, quorum alii hoc ipsum asserunt, alii negant et impugnant in concionibus suis publicis. Ego quodam epigrammate cupiebam publice de hoc articulo meam edere confessionem, verum prohibitus sum illud facere. Epigramma tibi mitto cum libello, in quo continetur descriptio triumphi Christi; mitto et alias quasdam pagellas.

Proximis nundinis Lipsiensibus misi ad Andream Heylum, bibliopolam, fasciculos satis magnos poematum sacrorum partim a me, partim ab aliis quibusdam Boemis confectorum, ut opera Heyli possent e Lipsia mitti vel Oporino,[1]) typographo Basiliensi, vel domino Huberto,[2]) verbi Dei apud Argentinenses ministro. Qui quidem Hubertus edita quadam charta et ab Oporino excusa invitat et hortatur poeticae studiosos, ut, si quae habent poemata sacra, mitterent vel ad ipsum Hubertum vel ad Oporinum. Quam ego exhortationem judicavi ad me quoque pertinere et quidem necessario, quandoquidem in charta illa inter reliquos vates meum etiam nomen est insertum, unde colligo dominum Hubertum in manibus suis habere meas quoque lucubraciunculas. Cum autem ignorem, quae illae sint, et plerasque judicem emendatione et lima opus habere, quod vel depravate sint editae a typographis vel a me etiam ipso negligentius tractatae, plurimum mea interesse duco, ne quid meorum poematum ab Huberto et Oporino edatur prius, quam fasciculi isti e Lipsia in manus eorum fuerint perlati; nam multa correxi et pleraque etiam immutavi, quae hactenus vel perperam vel minus concinne minusque musice edita fuere. Quare Tuam Excellentiam valde oro, ut, si quo modo potest, significare velit de istis fasciculis sive domino Huberto sive domino Oporino, ut, si qua ratione possent, exigant eos ab Andrea Heylo[3]) e Lipsia

---

[1]) Jan Oporinus, známý knihtiskař a knihkupec (1507—1568) v Basileji. Více o něm v Allg. deutsche Biographie sv. 24, str. 381—387. Schmidt, Briefe Joh. Oporinus an den Straßburger Prediger Konrad Hubert v Beiträge zur vaterländ. Geschichte, herausgegeben von der hist. und antiquarischen Gesellschaft zu Basel. Neue Folge III, (1893) str. 381 a násl.

[2]) Konrad Hubert (1507—1577) kazatel v Štrasburku, kde se účastnil náboženských sporů. Vydal také Bucerovy spisy a jiné. O tom mluví Nydbruck v dopise svém z 23. srpna 1554 Flacciovi (Jahrbuch etc. 1897, str. 217) „is colligit omnia carmina sacra, lyrica et alia id genus exceptis heroicis, quae Oporinus edet." Hubert píše: Ego vero omnia carmina in sacris scripta colligo et libenter typographo communicabo aliquando, ut habito delectu edat in aliquot tomis; nam erunt, quae juventuti serviant, quae doctis item probentur.

[3]) O tom píše 22. února 1556 Hubert Nydbruckovi (9737[k], fol. 189): A finitis comitiis vel saltem per Oporinum nostrum, quae poteris, submittere non dedigneris, hunc interea movebo, ut fasciculum a doctissimo viro domino Collino Andreae Heilo remissum petat et ad me ferri curet.

vel editionem meorum poematum, si quae habent, protrahant, accepturi ipsa ab Heylo futuris nundinis Francofordiensibus tempore Quadragesimae. Ita enim mihi ipse Heylus promisit, negans se quemquam habuisse Lipsiae, per quem statim fasciculos mittere potuisset.

Catalogus meorum poematum tunc missorum hic fere est:
Elegia de natali Domini, correcta.
Latro in cruce agens poenitentiam, correctus.
Simon Cyrenaeus, correctus.
De summa christianae religionis, correct(um.)
Hymni aliquot, correct(i).
De coena Domini odae duae, correct(ae.)
Ode continens precationem de pace.
Harmoniae de variis odis, correctae.[1])
Odae plures (ex Matthaeo).
Ode de feriis S. Martini.
Haec omnia jam antea typis excusa.
Haec nondum edita:
Odae aliquot, ut de Epiphania Domini, de Pentecoste etc.
Hymnus de triplici adventu Christi, correctus, ab initio mutatus, quem Tuae Excellentiae olim miseram.
Hymni aliquot ecclesiastici, mei.
Hymni aliquot ecclesiastici veteres, correcti, quos antea non poteram reperire.
Disticha summas evangeliorum dominicalium et festivalium complectentia.
Caetera non recordor; sunt plura, quam hic recenseo, me scio misisse.[2])

Quod ideo duxi Tuae Excellentiae significandum, ut, si scit aliquid poematum hujus generis nunc edi ab Oporino, curet eidem tempestive indicandum de fasciculis Lipsiae apud Heylum bibliopolam relictis, si forte possit opera alicujus inde eos citius consequi. Quod ut Tua Excellentia faciat, etiam atque etiam oro.

In charta illa domini Huberti ab Oporino edita, cujus supra feci mentionem, est scriptum, quod Christias heroica in lucem debuisset prodire aestate nunc praeterita. Qua de re si quid Tuae Excellentiae constat, oro, ut me faciat certiorem.

Amicos, quos post acceptas eruditissimas Tuae Excellentiae literas videre potui, salutavi, qui jusserunt Tuam Excellentiam officiose resalutare ac nominatim Cutenus et Thomas Mitis, qui heri apud me fuerunt. Ac

---

[1]) Harmoniae univocae. Vydal je Konrad Hubert (podle dopisu z 1. července 1576, otištěného v Mitisových, Hymnodiae. Pragae 1576).

[2]) Tento úryvek jest v dopise Nydbruckově ke Konradovi Hubertovi z 26. ledna r. 1557. Rukopis 9737[k], fol. 213[a].

Mitis jussit etiam Tuae Excellentiae significare, quod brevi sit absoluturus psalterium, quod nunc versibus lyricis includit, viginti tantum psalmos ait restare sibi metris illigandos.

Ego etiam nunc pene absolvi omnes illustriores sententias et dicta Christi, quae quidem in S. Mathaeo, Marco et Luca extant, deinceps, si Dominus concedet, Joannem agressurus.

Bene ac feliciter valeat Tua Excellentia nosque et Musas nostras sibi commendatas habere pergat.

Pragae postridie S. Zelotae et Thaddaei Apostolorum anno 1556.

Collinus.[1])

Clarissimo ac magnifico domino doctori Casparo a Nydbruck, Serenissimi Regis Maximiliani consiliario etc., suo domino et patrono observandissimo.

Přípisek Nydbruckův: Recepi 25. Novemb. 56.

Rkp. 9737[k], fol. 130/132. Originál.

Poznámka.

Nydbruck poznamenal si v témž rukopise 5. ledna 1555:

Misi ex Canstat ad Conradum Hupertum 5. Januarii 55:

1. Scriptum hymnum in Ascensionem Domini.
2. Liber heroicus de musicae laudibus: Pater noster, et alia in fine sacra.
3. Aurelius Prudentius.
4. Aurelii Prudentii[3]) hymni duo jejunantium et incensionis ignis pascalis.
5. Poenitentiarius de confessione.
6. Passio Jesu Christi carmine Benedicti Chelidonii.
7. Odarum spiritualium a Joanne Elia, Monasteriensis episcopi cancellario.
8. De adventu Christi odae, authore M. Thoma Mite.
9. Psalmus 71. ab Henrico Brentio.
10. Carmen Carthusianorum: Homo, Dei creatura.
11. Gervasii Ameni Drucensis etc., non integer.
12. Carmen sapphicum in laudem Dei, manuscriptum. Incipit: Mollibus nati pater ut labellis.

Item ex Canstatt quaedam misi 5. Januarii 55.

---

[1]) Kollínovy „lyrické básně" (lyrica opuscula) asi roku 1573 tiskař Berger (v Štrasburku) na čtrnácti listech vytiskl a protože jich prodal jen sto deset výtisků, chtěl ostatní dáti do makulatury. Kon. Hubert chtěl přidati k tomu životopis Kollínův a změniti titul, aby kniha více odbytu nalezla. Srovnej o tom jeho dopis k Tom. Mitisovi (3. října 1576) v Mitisově Hymnodiae. 1576.

[2]) Aurelius Prudentius Clemens napsal: Liber hymnorum cum glossis. Viz Rukopis dv. knihovny č. 3520.

26. Martii. Librum primum sacrorum carminum, quibus variae propheciae de regno, adventu et nativitate Christi continentur, variis metrorum generibus a Thoma Mite Nymburgeno.[1])

Item: hymnus de triplici adventu Domini cum pluribus.[2])

Summa christianae doctrinae anno 52. et 53., manu scripta[3])

Rkp. 9737[i], fol. 148a 149a.

Číslo 45.

1557. ledna 11. v Řezně.

Kašpar Nydbruck píše Kollínovi o úmluvách Melanchthonových s Flacciem, o vydání spisů Husových, a žádá ještě některé knihy a opisy.

Collino.

S. P.

Accepi, quas postridie S. Zelotae et Taddaei ad me dedisti, charissime domine Colline, et respondeo tardius, quia partim abfui, partim carui certo homine, qui perferret tuto. Ad singula tamen nunc respondebo.

Quod ad dissidium theologorum amicorum attinet, interposui me quantum per amicitiam potui, sed tum frustra. Jam audio theologos esse congregatos, Saxoniacarum civitatum concionatores ad duo miliaria prope Witenbergam esse in Koswig, ubi et Magdeburgenses, proficiscuntur Wittembergam civitatum ministri,[4]) et ita quasi mediatores sunt. Et intelligo hoc petere et hanc viam conciliationis ipsis commodiorem videri, ut unanimi consensu confessionem scribant, in qua et articulorum, in quibus discreparunt, confessio appareat, et ut profiteantur unanimiter se Augustanae confessioni in posterum adhaerere velle. Faxit Deus, ut inter ipsos conveniat; alioquin longe acrius hoc odium exardescet, et verendum, ne forte scisma in illis regionibus fiat.

Quod scribis, studiosos sumptibus destitui, cum hoc tempore nihil hujus rei procurare possim, deploro una tecum miserum statum. Ago tibi gratias pro missis epigrammatibus et rogo, ut ita pergas; nam durantibus comitiis frequentes huc ex Praga veniunt.

Quae scribis de Conrado Hu⟨b⟩erto et ut editiones differat, donec a Lipsiensi correctiones tuas acceperit, illa ego ad Conradum scripsi iis

---

[1]) Hubert píše dne 29. července 1555 Nydbruckovi: De adventu Christi ode a Thoma Mite hic remitto, exscriptis ode quarta et quinta; nam longe plures sunt in ejusdem libro odarum. Rukp. č. 9737[k], fol. 45[a].

[2]) Báseň Kollínova. Srovnej nahoře dopis č. 44.

[3]) Báseň Kollínova. Srovnej nahoře dopis č. 44.

[4]) Stojí vlastně „misisti“, ale zdá se, že je přepsáno z „ministri“, ježto by tu prvé čtení smyslu nedalo.

verbis, quibus tu ad me.[1]) Differtur editio, necdum Christiados[2]) quicquam proximis nundinis edetur, ut satis mature moneatur.

Mitis carmina lyrica super psalmos cupio videre, ubi absolverit. Nigellum, ubi restitueris suo nitori, vellem ad me remitti, ut alicubi edatur.

Gratulor tibi de frequentia discipulorum, et Deus dirigat et gubernet studia vestra ad nominis sui gloriam et ecclesiae salutem.

Memini me apud te videre fragmentum chronici Aurogalli[3]); si putes scriptum memorabile esse, revideas. Significa etiam, num postilla „Anseri⟨s⟩", latine sit facta alicubi. Mihi ex Norimberga scriptum est Montanum excudere, quae susceperat, sed satis esse, quod agat per totam aestatem. Hortandus et monendus a vobis per literas et nundinis erit suppeditatione ejuscemodi scriptorum; nam memini me apud te videre Matthaei Parisiensis tractatum de communione sub utraque. Si postilla absolvi posset sermone Latino, mittenda esset.

Vidi etiam apud te „Querelam ecclesiae ad Christum", item hymnos correctos in gratiam cujusdam pastoris. Habes autem epistolas Joannis Hus Bohemicas et canciones in quarto. Rogo summopere, si tibi odium non sit, ut illas tamen canciones per alium cures verti, si non ligata oratione, saltem prosa, ut intentio quam maxime exprimatur; nam hujuscemodi canciones piorum non tantum doctrinam de rebus gravissimis, sed etiam consolationes et energiam quandam continere videntur.

In libro epistolarum Sidonii[4]) habes quaedam de tumultibus Bohemicis. Talia si per studiosum mihi describi cures (Latina intelligo), feceris rem gratam et ego studioso satisfaciam.

Vale in Domino plurimum, saluta amicos et perge subinde ad me quid mittere. Sumptus refundam grato animo. Domino Lidel tuas recte tradideris.

Datum Ratisponae 11. Februarii 57.

Tuus, quem nosti.

Rkp. 9737[k], fol. 201a. 202a. Koncept.

---

[1]) Srov. dopis Kollínův z 29. října 1556. Nydbruck v dopise ke Konradovi Gesnerovi 25. ledna 1557. opakuje slova: Misi nundinis etc. Rukopis 9737[i], fol. 212/213.

[2]) Báseň, kterou Kon. Hubert vydával, nebyla roku 1556 dotištěna. Srovnej jeho dopis Nydbruckovi z 8. července 1556 (rkp. 9737[k], fol. 81b).

[3]) Srovnej Jos. Jirečka Jan Hodějovský z Hodějova, 1884, str. 35. O Kronice zmiňuje se T. Mitis v dopise k Jiřímu Fabriciovi (25. dubna 1570). Viz Boh. Hassisteinii Farrago poematum. 1570 (na konci.) O Aurogal lově knihovně (srovnej dopisy č. 13. 14.) píše 23. prosince 1553 Peucer Kašparu Nydbruckovi: De Aurogalli bibliotheca inquisivi diligenter. Quidquid habuit veterum et bonorum commentariorum, id mutuatum eum ex Hassisteiniana certum est, et ab ipso viro domino de Hassenstein restitutum constat. (Rukopis dv. knihovny č. 9737[i], fol. 16.) Ostatní knihy jeho vdova prodala.

[4]) Snad myslí Michala Heldinga, biskupa v Meziboři (Merseburg), jenž se zval Sidonius. (1506—1561.)

Číslo 46.

1557. července 3. ve Vídni.

Kašpar Nydbruck sděluje Tadeáši Hájkovi, co učinil v záležitostech jeho zemřelého tchána ve Štýrském Hradci, píše o některých rukopisech, pozdravuje známé v Praze a vysvětluje, proč jeho seznam rukopisů, z Karolina vypůjčených, se různí.

S. P.

Scripsissem maturius, charissime domine Thaddaee, sed volui certi aliquid perscribere vel, uti cogitabam, pecuniam mittere. Sollicitavi negotium hic apud excelsum regimen fideliter et diligenter et impetravi mandatum ad vicedominum Stiriensem, ut ex copia intelliges. Misi literas per expressum nuncium ad hoc conductum in Gratz. Tandem rescripsit nomen Schornir senatui in Grätz non notum esse nec quicquam senatui relictum, ut ex autographo literarum vicedomini cognosces et ex informatione, quam senatus vicedomino fecit. Delibera cum amicis, quid facto sit opus, et diligenter perquire, ubi socer diem suum obierit et testimonia collige. Deinde scribe ad me et scias, quacunque in parte tibi servire potero, me semper promptissimum fore.

Jam ablegor et forte ante finem Augusti non sum in aulam redituras. Interea cogita, quid faciendum sit, et mihi significa. Faciam sedulo viri amici officium.

Libellum[1]) sive orationem tuam Serenissimus admodum sereno vultu acceptavit et non dubito, quin gratiosus futurus sit.

Jam ad meum negotium literarium.

Rokezanam, primam epistolam Pauli ad Romanos, opinor te abbati Slovanensi reddidisse. Si videatur dignus, cura describi.

Rogo etiam, ut cures describi inscriptiones, quae sunt ante templum Betlehem, nempe de Caesaris Sigismundi concordatis sub duabus etc.

Domino Melandricho indicabis, me Biblia[2]) Serenissimo obtulisse et quod serena fronte acceperit, licet dixerit prius donata ab alio eadem, sed tamen hanc promptitudinem Melandrici amplecti.

In cancellaria sollicitavi insignia ipsius, sed ignorabat vicecancellarius Silesita, quid rei esset, et id per dominum Heltum forte expediendum est in cancellaria Bohemica. Fac igitur, ut Melandricus ad me mittat memoriale eorum, quae confici volet, ego in omnibus operam meam fidelem offero.

Illum bonum virum, dominum magistrum in collegio Omnium Sanctorum,[3]) item Mystopolum[4]) salutabis amanter et animi mei promptitudinem cum omni officio deferas.

---

[1]) Oratio de laudibus geometriae. Pragae 1557, 8°. Jest věnována králi Maximilianovi. Její exemplář ve dvorní knihovně ve Vídni.

[2]) Jiří Melantrich z Aventina, 1511 nar. v Rožďalovicích, knihtiskař pražský. Jeho bible (vydání z r. 1547) dosud je ve dvorní knihovně. Zemřel r. 1580.

[3]) Mistr Gelastus Vodňanský, probošt kolleje Všech Svatých.

[4]) Jan Mystopol, od r. 1552 administrator konsistoře podobojí, přičiňoval se

Vellem te diligenter conquirere, quae habere poteris ejusce generis; haec a me (liceat dicere) pio studio fiunt, quare et eo diligentius me juvare debebis. Et si quando intelligas vel ex tuis collegis vel alios aliter ea de re loqui vel de me sentire, admoneas me et me absentem excuses omnemque suspicionem amoliaris. Idem ego in tua causa confidenter essem facturus. Haec scribo, quia scio, Sathanae membra non feriari; sed Deus obstabit.

Rogo etiam illud et per amicitiam peto, ut vel praeposito vel decano hanc schedam ostendas, quae hic inclusa est, ac vale in Domino.

Viennae 3. Julii 57.

Scheda.

Quod ad libros mihi datos accommodato ex collegio Carolino,[1]) vellem dominis magistris, qui curam ejus rei habent, amice significare, vasa ad me quidem allata cum libris, verum, ubi copiam chyrographi mei cum libris inspexi ac contuli, Deum testor, quod non potui me hactenus, quantum per negotia licuit, extricare. Neque a ratione id alienum est, utpote cum libris non praesentibus index sit chyrographo insertus annotatione prius facta tumultuarie in bibliotheca, unde tamen non omnes ii allati sunt ad me, quos reposueram in illa festinatione et temporis angustia, neque etiam hac ipsa de causa recte notare potuit dominus praepositus. Quod autem ita res se habeat, res ipsa ostendet, cum libri reddentur. Saepe enim male lecto nomine exempli causa quaedam enim recensebo.[2]) Ubi in meo chyrographo continetur super Josiam et Danielem, inscriptio est super Hieremiam et Danielem. In alio Glossa missa Urbano papae scriptum est pro Epistola missa Urbano etc. Alicubi secundum initium maculaturae asseribus intus affixae liber annotatus est. Item ex uno libro Statutorum universitatis Parisiensis in chyrographo meo duo sunt facti.

Quod autem vera scribam, ubi librum acceperint, videbunt ipsi. Nam numero 24 ita scribitur: Statuta scholae Parisiensis et numero 12: Juramenta eligentium rectorem.

Hoc modo autem incipit liber et titulus est ab initio talis. Videbunt, cum libros inspicient.

Scribo haec, non quod tergiversari aut fraudatum vestrum collegium cupiam; nam ad tempus praescriptum accipient, quae ad me perlata sunt. Mature haec tamen significare volui, utpote cum jam a Sacratissima Romanorum Regia Majestate ableger ad aliquot principes, ne, cum reddendi libri erunt, ut bona fide reddantur, existiment haec vel a me neglecta et deperdita vel subducta esse. Et credo, quod fidem meam sequentur, ut ego ipsorum

---

o rozšíření učení Lutherova. Později byl kazatelem v Betlemě a děkanem u sv. Apollináře (1550—1568). Úřad administratora byl mu sice odňat, ale r. 1562 zase se stal administratorem. Zemřel roku 1568.

[1]) Nydbruck měl vypůjčeno 45 knih z Karlovy koleje. Názvy jejich uvádí Zikm. Winter: O životě na vysokých školách pražských. V Praze. 1899. str. 381.

[2]) V této větě něco chybí. *J. K.*

sum secutus in conscribendo chyrographo libris absentibus et non inspectis. Quod si tam sollicitus fuissem de praestanda liberandaque fide mea (bonis hactenus semper servata) quam nonnullorum deinde perspexi anxiam curam, nihil illorum librorum attigissem.

Quicquid autem a me est factum, non alio animo a me tentatum cognoscent, quam bono studio erga rem literariam et ob cognitionem vetustatis. His etiam, qui mihi adfuerunt et humanitatis officia exhibuerunt, ut veros studiosos et bonos viros decet, nolo quicquam imputari, sed mecum agi, si quid iniquius aliquis haec interpretari cupiat.

Rukopis 9737[k], fol. 224. (Opis cedule také na fol. 250a.) Koncept.

Číslo 47.

1557. července 16. v Norimberku.

Kašpar Nydbruck píše Tad. Hájkovi o bezvýsledném pátrání po jeho tchánovi a slibuje, že vypůjčené knihy do Karolina vrátí.

Scripsi ex Vienna me responsum a vicedomino Stiriae habere, senatum Stiriensem ignorare vel etiam nomen tui soceri, nec in depositum accepisse quicquam. Originale literarum a me ea de re scriptarum misi ex Vienna, et in fasciculo ad dominum Paulum Lidel directo tuae erant inclusae. Haec tamen referre libuit, ut certior fieres. Delibera cum amicis, quid facto sit opus et meliorem informationem capias. Ubi Viennam reversus fuero Deo dante circa initium Septembris, faciam omnia, quae in viribus meis erunt.

Remittentur, quae huc misistis, bona fide, rem tamen clam habeas. Si videtur, hanc schedam inclusam dominis magistris ostendas. Non est, quod putent me propterea scribere, quod cupiam aliquid ex libris invertere. Remittentur, quae accepi, mature tamen monere volui, quam negligenter et incogitanter chyrographum sit conscriptum. Si quid de hoc negotio audias aut expiscari possis, quod scire mea intersit, ⟨scribe⟩. Saluta dominum Collinum et alios. Scripsi nuper. Vale in Domino.

Datum Norimbergae 16. Julii 57.

Rkp. 9737[k], fol 225. Koncept.

Číslo 48.

Následující lístek pochází také od Kašp. Nydbrucka. Buď Languet nebo Mitis napsal tento seznam knih, po kterých pátral.

Cupio conquiri omnia scripta contra Papam ejusque errores ante dominum Martinum Lutherum composita, praesertim vero horum auc-

torum: Magistri Milczin[1]) et magistri Mathiae Parisiensis, qui ante Hus in Boemia contra Papam disputarunt. Joannis Viclefi, qui itidem ante Hus aliquandiu in Boemia exulavit. Joannis Hus omnia nondum impressa.

Item Petri Payne, Petri Anglici, Jacobelli. Praeter alios autem potissimum scripta Taboritarum et Valdensium comportari opto; nam illi caeteris Boemis rectius senserunt.

Summa: Omnia ea, quae quoquomodo ad cognitionem historiae certaminumque ecclesiasticorum, quae[2]) in Boemia et vicinia acciderunt, prodesse possent.

Rkp. 9737[k], 318a.

---

[1]) Má státi Miliczii.

[2]) V rukopise stojí qui.

Ukazatel jmen osobních a místních.

Adamus, tabellarius 26
Aerichalcus, Šebestian M. profesor 55, 62, 63, 66, 68, 71
Albinus, Jiří, král. správce v Ostrově 17
Alžběta, polská královna 55
Amenus Drucenus, Gervasius 95
Amerbach, Vít profesor 77
Amydae 85
Anglicus, Petr V. Petr Anglicus
Anglie 25
Anglus V. Mitzolf
Anser V. Hus
Antichrist 29, 32
Arnošt, arcibiskup pražský 50, 51
Arpinus, Václav M. 56
Athanasius, Sv. 81
Augšpurk 49, 53, 61, 69
Aurelius Prudentius Clemens 95
Aurogallus, Matouš M., profesor ve Witemberce 32, 36, 39, 77, 97

Balbín Jan, básník, 55, 56, 62, 70
Banno Jan, vychovatel u pana Lichtenštejna 90
Basilej 62, 93
Basilejský koncil 29, 37
Bernard, Sv. 52
Besold, Jeroným M., kazatel v Norimberku 69, 75, 87
Betlemská kaple 98
Biskupec, Mikuláš 51
Bononie 12
Bosinus, Jan 26, 28, 39
Brentius, Jindřich, kazatel 95
Brisman Pavel Dr., císařský rada 75, 83
Brunellus Nigelli V. Nigellus
Budín 18
Busbecq, Augerius Ghislain, cís. vyslanec 18
Bydžov 22, 38
Bydžovský, Pavel, farář u sv. Havla 68,

Camenicenus, Jacub M., farář v Žatci 16, 27, 33, 36
Camerarius, Jáchim, profesor 77, 78
Canisius, Petr, provinciál řádu jesuitského 73, 77, 85, 89
Canstatt, město v Německu 95
Cařihrad 18, 69
Codicillus V. Kodicill, Petr
Collinus, M. V, Kollín, Mat.
Coluber (Had) Jan, pražský tiskař 42
Cunstat, Khunrat a 36
Cuthenus, V. Kuthen

Čechové (Bohemi) 16, 30, 33, 37, 48, 55, 64, 81, 82, 93, 101
Čechy 17, 25, 36, 65, 66, 69, 75, 101

Dietz, Carolus 58, 63, 71
,, Chrysogon 40, 43, 57, 58

Eber, Pavel, spisovatel 77
Egypt 18
Elias, Jan, kancléř biskupa mnichovského 95
Ennius 64
Ennius z Fenixfeldu, Šimon, básník, 38, 55, 62, 70
Eugen, papež 64

Ferdinand I., král (císař) německý a český 40, 54, 55, 58, 59, 62, 65, 69, 71, 74, 75, 77, 78, 82, 84, 86, 89
Ferdinand Tirolský, arcikníže 40, 44, 60
Filip, V. Melanchthon, Filip

Flaccius Illyricus, Matthaeus, reformátor německý 15, 17, 21, 24, 28, 32, 39, 57, 58, 78, 79, 91, 92
Flandry 87
Frankfurt nad M. 53, 62, 94

Gabriel (Zwilling) doktor 83
Gallus Bubo, M. 60, 68
Gaspar doktor V. Nydbruck
Gelastus Vodňanský, probošt 98
Gelenius, Sigismundus 76
Gelous, Zikmund V. Torda
Gesner Konrad, spisovatel německý 12, 72, 76, 77

Hájek z Hájku (Nemicus), Tadeáš M. 16, 21, 23, 26, 28, 29, 32, 34, 35, 39, 41, 42, 44, 46—48, 52, 57—64, 69, 78, 80, 83, 91, 98
Haller Petr, pokladník kr. Maximiliána 43, 63
Hanno, Martin, básník 55, 62, 71
Hasištejn, hrad 17—19
Hasištejnský z Lobkovic, Bohuslav 18, 60, 76
Hasištejnský (Bohuslav) Felix, místodržitel v Lužici 73, 78
Hasištejnský Filip 17, 18, 20
,, Jindřich 29, 32
,, Šebastián 78
Hasištejnští pánové 21, 25—27, 29, 32, 35, 38, 48, 60, 61, 69, 73, 78
Hejtman, měšťan Litoměřický 38
Helding, jinak Sidonius, biskup v Meziboří 97
Helt, Jiří Zikmund, český místokancléř 40, 45, 47, 50, 57—59, 63, 64, 71, 72, 75, 79, 82, 84, 86, 88, 89, 98
Henricus, abbas Slovanensis M. 68, 98
Heyl, Ondřej, knihkupec v Lipsku 93, 94, 96
Hora Kutná 17
Hradce, Jan z, nejvyšší kancléř český 88
Hradec Štýrský 98—100
Hubert, Konrád, kazatel v Štrasburce 26, 27, 33, 93, 94, 96
Hugo 50
Humbert V. Languetus
Humpolec, Jan z 38
Hus, Jan M. 15, 16, 22, 27, 29, 31, 33, 37—39, 48, 50, 52, 56—58, 69, 71, 79, 92, 97, 101.
Husité 15

Chelidonius, Benedikt, spisovatel 95
Christias, báseň 97
Chrysogon, dominus V. Dietz

Illyricus V. Flaccius Illyricus
Innocenc, papež 52
Italie V. Vlachy

Jacobus, Magister V. Camenicenus
Jacobellus (Jakoubek) 50, 101
Jáchymov 15, 18, 27
Jan Damascenus 60, 73, 78
,, Chrysostomus 42, 45—47
,, Křtitel 49
Jelení, Zikmund V. Gelenius
Jeroným Pražský 56
Jeruzalem 18, 30
Jesuité 70, 77, 85, 86
Jindřicha sv. fara v Praze 43

Kadaň 18
Karel V., císař 87
Klatovy 38
Klement sv. v Praze 92
Kodicill, Petr, spisovatel 16, 31, 36, 38, 48, 52, 57, 63, 71, 74, 79
Kolej Karlova 15, 29, 99
Kollín, Matouš M. 14, 16, 17, 19, 24, 27, 28, 33, 34, 44—47, 50, 53, 56, 57, 59, 62, 64, 65, 72, 75, 76, 80—82, 85, 86, 88, 91, 96, 100
Kollín, Anna, jeho manželka 43, 71
Konstantinopol V. Cařihrad
Koswig, město v Sasku 96
Králové Hradec 37
Kuthen ze Šprinsberka, Martin 20—24 26, 28, 29, 32, 33, 40, 42, 44, 49, 52, 54, 58, 60, 63, 72, 75, 80, 94

Languetus, Hubert 14, 16, 18, 27, 53
Leovicius a Leovicia (Leonicia) Cyprian, astronom císařský 59, 69, 73, 79
Lepus, dominus V. Zajíc z Hazmburka
Lichtenštejnové 90
Lidel, Pavel, taxator kanceláře královské 21, 24, 26, 32, 43, 47—49, 52, 57—59, 63, 74, 80, 83, 87, 90, 97, 100.
Lipsko 36, 78, 93, 94
Litoměřice 38
Lobkovic z V. Hasištejnský z
Lounský, Matěj, děkan Nymburský 17, 27, 33
Lullus, doktor 60, 73, 78

Luther, Martin Dr., reformátor 100
Lužice 40

Magdeburk 39, 58, 78, 92, 96
Marchio Quercetus, Jakub, hudebník 86
Marie, královna česká 55, 62
Martinus [?] 51
Matěj Lounský, děkan v Nymburce 17, 27, 33
Mathesius Jan M., kazatel v Jáchymově 17, 18
Matthaeus Parisiensis (z Janova) 32, 39, 97, 101
Matthioli, Petr Ondřej, cís. lékař 60, 77
Matyáš, král uherský 18
Mauritius, mnich 51
Maximilián II., král (císař) 13, 20, 26, 36, 42, 43, 47, 48, 53, 62, 63, 65, 66, 70, 73, 78, 85—87, 89, 98
Mehl, Chr., český místokancléř 49, 89
Melanchthon, Filip, reformátor 15, 16, 37, 39, 44, 48, 57, 77, 85, 91, 92
Melantrich z Aventina, Jiří, knihtiskař 98
Milič, Jan 29, 32, 39, 101
Míšeň 78
Mitis, Martin 13, 14
,, Tomáš, M. 13, 14, 48, 52, 54—56, 59, 60, 62, 67, 69, 70, 74, 75, 79, 81—83, 87, 94—97
Mitzolf, Angličan 61, 62, 64
Montanus, knihtiskař v Norimberce 52, 61, 69, 73, 74, 78, 87, 92, 97
Moravané 69
Mylius, Volfgang, M. 17, 18
Mysta, Jiří, měšťan Slánský 23
Mystopol, Jan, administrátor 98

Německo 90
Nicolaus a Rubra Aquila, 56
Nigellus Wirekerus, 36, 44—56, 52, 58, 59, 63, 67, 79, 83, 85, 87, 97
Noppius, Jeroným, učenec 56, 77
Norimberk 52 58, 61, 69, 92, 97
Nydbruck, Kašpar, rada krále Maximiliána 13—16, 19, 20, 24, 27, 65, 67, 72, 75, 81, 83, 86, 87, 90, 93, 99
Nymburk 17, 20, 27, 30, 33, 35, 38, 48, 50, 54, 58, 71, 74
Nymburský děkan V. Lounský, Matěj
,, písař V. Pavel Pražský

Ohře (Oegra) 16, 18, 37
Oporinus Jan, tiskař v Basileji 93, 94
Ostrov (Schlackenwerd) 17
Ottersdorf, Sixt z 41, 72, 75, 80
Ovid 72, 88

Padua 12
Páleč, Štěpán M. 50
Paulus, parochus S. Galli V. Bydžovský
Petr Anglicus 101
Petr Payne 101
Peloponnes 18
Peucer, Kašpar, profesor 77
Philippus V. Melanchthon, Filip
Photius, patriarcha Cařihradský 12
Pici, Gaspar, učenec vlašský 12
Pikardi 15
Písecký, Václav M. 30, 39
Plavna, pan z 40
Plzeň 40, 43, 44
Praha 13, 16, 18, 21, 25, 26, 30, 34, 40, 42, 43, 48, 50, 66, 74, 75, 81—83, 85, 89, 92, 95, 96
Praha, N. Město 43
,, St. Město 92
Pražané 69
Proxenus ze Sudetu, Šimon, profesor 92
Prudentius, V. Aurelius Prudentius

Quercetus, Jakub V. Marchio

Rokycana, Jan, biskup 38, 51, 98

Řecko 18
Řekové 12
Řezno 90, 91, 97

Sasy 14, 36, 73, 78, 96
Saurman, Valentin 58, 59, 63
Schenauer, Šimon, taxator kanceláře 88, 89
Schentyngar, Jan M. básník 55, 62
Schereter, doktor 18
Schindel, pan 26
Schlackenwerd V. Ostrov
Schlick, hrabě 17, 40
Schornir, tchán Tad. Hájka 98
Sebastianus M., v. Aerichalcus
Sidonius V. Helbing, biskup
Slaný, město 23
Slovanský opat V. Henricus

Špan ze Španova, Vavřinec, básník 55, 71
Štrasburk 93

Taborita (Taborensis) 30
Taborité 15, 30, 50, 51, 69, 100
Theodorus, Vít, profesor 77
Tomáš, Sv. 50
Torda, Zikmund (Gelous) 12, 42, 49, 55

Ungnad, pan 40
Utinensis, Vít 77

Václav IV., král 88
Václav Taborita 51
Valdenští 15, 50, 101
Vary, Karlovy (Thermae Caroli) 13
Vergilius 64
Vídeň 22, 28, 34, 36, 37, 45, 47—49, 62, 81—84, 91, 100
Vlachy 12, 17, 39, 92
Vodňanský, Václav M. 16, 27, 38, 39, 48, 54
Vratislavský hejtman 58, 59
Vyskytenský z Vyskytné, Jan 22

Waldštejna, Jan z, nejvyšší sudí 68
,, Vilém 22, 38
Wernher, Jiří, hejtman na Saroši 39
Wiklef Jan, reformátor 32, 39, 52, 51, 101
Wiklefité 15
Wildenštejna, Filip z 14
Witemberk 14, 16, 38, 39, 45, 57, 68, 71, 79, 96

Zajíc z Hazmburka, pan 30
Zikmund, císař 69, 98

Žatec, 16, 27, 31, 33, 37, 38.

V zajímavých dopisech, tuto uveřejněných, jsou leckterá místa, která co do smyslu, částečně i co do svého slovního výrazu jsou nápadná a podezřelá. U nejnápadnějších z těchto míst přičinil jsem jako revisor toho spisu, ustanovený třetí třídou České akademie, stručné poznámky. Závorky [ ] značí, že slovo nebo písmě má býti vynecháno, ⟨ ⟩ znamená doplňky.

J. Král.

OBSAH.

Strana

Úvod . . . . . 3—11

Č. 1. 1553. 2. března. Kašpar Nydbruck žádá Zikmunda Geloa za zprávy o vlašských knihovnách 12

„ 2. — 11. května. Tomáš Mitis děkuje Matouši Kollínovi, že doporučil Filipu Melanchthonovi jeho bratra Martina, a sděluje mu, co dále dělati zamýšlí 13

„ 3. — 28. října. Hubert Languetus Kašparu Nydbruckovi o své návštěvě v Praze u M. Mat. Kollína a Tadeáše Hájka 14

„ 4. — 11. listopadu. Hubert Languetus píše Kašparu Nydbruckovi o své návštěvě v Žatci, v Jáchymově a na Hasištejně a o svých nálezech a pozorováních 16

„ 5. — 21. listopadu. M. Matouš Kollín dává Kašparu Nydbruckovi zprávu o knihovně Nymburské a o panu z Hasištejna . . 19

„ 6. — 24. listopadu. Kašpar Nydbruck žádá na M. Kollínovi, aby mu poslal seznam spisů, Flacciovi zapůjčených, aby pozdravoval Tadeáše Hájka, a posléze aby dal pátrati po knihách a je skupoval, jakož i aby se staral o překlad postilly Husovy . . 20

„ 7. — 1. prosince. Kašpar Nydbruck píše Matouši Kollínovi, aby shromážděné knihy u sebe zatím přechovával, zmiňuje se o knihovně Nymburské a Hasištejnské a nabádá Hájka, aby po spisech dále pátral 24

„ 8. — 3. prosince. Kašpar Nydbruck píše M. Kollínovi o knihách, u některých mužů v Žatci chovaných, o knihovně děkana Nymburského a pánů z Hasištejna 27

„ 9. — 6. prosince. Matouš Kollín Kašparu Nydbruckovi odesílá seznam rukopisů, Flacciovi zaslaných, doporučí mu Kuthena a Hájka, a oznamuje o některých rukopisech a posílá mu své spisy 28

„ 10. — 27. prosince. Matouš Kollín Kašparu Nydbruckovi o některých knihovnách a rukopisech 31

„ 11. — 29. prosince. Martin Kuthen chválí Nydbruckovu péči o české památky a lituje, že nemůže se zanášeti překladem kázání Husových 33

„ 12. 1554. 12. ledna. Kašpar Nydbruck přijímá nabídnutí Kuthenovo, že bude pátrati po starých spisech 34

„ 13. 12. ledna. Kašpar Nydbruck M. Kollínovi o svých neutěšených poměrech hmotných, které mu činí nemožným někoho

Strana

podporovati. Zmiňuje se též o knihách a spisech Aurogallových 35

Č. 14. 1554. 14. února. Matouš Kollín sděluje Nydbruckovi o rukopisech v českých městech, rozpisuje se o pilných pracech svých přátel, jakož i o těžkých poměrech náboženských v Čechách . . 37

„ 15. — 25. února. Kašpar Nydbruck před svým odjezdem na cestu píše Mat. Kollínovi, aby věci pro něho připravené prozatím u sebe podržel 41

„ 16. — 23. srpna. Kašpar Nydbruck žádá, aby Kollín pro něho spisy shromažďoval a některé mu opatřil a poslal 42

„ 17. 1555. 12. ledna. M. Matouš Kollín vypisuje příčiny svého dlouhého mlčení a slibuje, že zašle literární pokusy od přátel vydané . . . 43

„ 18. — 15. ledna. Tadeáš Hájek posílá Kašparu Nydbruckovi některé spisy a prosí ho za přímluvu 45

„ 19. — 14. února. M. Tadeáš Hájek doporučuje Kašparu Nydbruckovi svého posla a táže se, zdali zaslané spisy obdržel . . . 46

„ 20. — 27. března. Kašpar Nydbruck oznamuje M. Tad. Hájkovi, že jeho dopisy obdržel a slibuje, že některé spisy vrátí . 47

„ 21. — 27. března. Kašpar Nydbruck píše Matouši Kollínovi, aby mu shledával věci, týkající se církevních zvyků v Čechách, také pobádá jiné spisovatele a podporu jim slibuje 47

„ 22. — 28. dubna. Zikmund Gelous, vzpomínaje známosti své s Kašparem Nydbruckem, píše mu o svých literárních pracech . . . 49

„ 23. — 10. května. Kašpar Nydbruck žádá Mat. Kollína, aby mu z Nymburské knihovny opatřil některé spisy, jež sobě poznamenal, vyzývá ho, aby báseň Brunella opravil, jakož i aby poskytnula se pomoc knihtiskaři Montanovi, jenž Husovy spisy vydávati zamýšlel 50

„ 24. — 17. května. Tomáš Mitis posílá Kašparu Nydbruckovi některé hotové i nedokončené básně, z nichž jednu chce připsati králi Maximiliánovi 53

„ 25. — 30. května. Matouš Kollín píše Kašparu Nydbruckovi, že byl obviněn z kacířství a proto jest vyslýchán, vypisuje obyčeje církevní v Čechách a posílá spisy své a svých přátel . . 54

„ 26. — 5. června. Matouš Kollín píše Kašparu Nydbruckovi o knihovně Nymburské, o Brunellovi a o spisech Husových, projevuje obavu, že bude vypovězen a žádá, aby vymohl mu dluh od dědiců Dietzových 57

„ 27. — 31. července. Kašpar Nydbruck radí Matouši Kollínovi, aby v Praze vytrval 59

„ 28. — 7. srpna. M. Tadeáš Hájek posílá po Mattiolovi, jehož doporučuje, psaní 60

„ 29 — 27. října. Kašpar Nydbruck píše Matouši Kollínovi o knihách, které se mají Montanovi poslati, a pobádá ho, aby dále pátral, lituje nepříznivých poměrů Mitisových, vypisuje spisy, jež má mu zaslati, a posílá spisy Brunellovy . . 61

„ 30. — 22. listopadu. Tadeáš Hájek dává Kašparu Nydbruckovi zprávu o smrti M. Šebestiána Přeštického, oznamuje mu, že po Angličanu Mitzolfovi poslal dopis a píše mu o některých spisech a o konsistoři 63

„ 31. — 23. listopadu. Tomáš Mitis žádá Kašpara Nydbrucka, aby se přimluvil, aby mu udělena byla profesura na universitě,

Strana

a zároveň vypisuje, které události z Nového zákona opěvovati bude 65

Č. 32. 1555. 23. listopadu. Matouš Kollín píše Kašparu Nydbruckovi o změně náboženských poměrů v Čechách a žádá ho, aby se u Helta přimluvil, aby mu uděleno bylo právo, jmění své odkázati, komu by chtěl 67

„ 33. 10. prosince. Kašpar Nydbruck píše M. Kollínovi o knihovně Hasištejnské a o spisech Husových, slibuje Mitisovi pomoc, jakož i Kollínovi v příčině práva závětního, a vybízí ku práci a vytrvalosti 72

„ 34. — 10. prosince. Týž slibuje Tom. Mitisovi podporu a pobádá ho k další literární práci. 75

„ 35. 1556. 14. ledna. Mat. Kollín Nydbruckovi o zlých poměrech v Praze, o knihovně Hasištejnské, o vydání Husových spisů a o Mitisovi 76

„ 36. — 15. ledna. Tomáš Mitis píše Kašp. Nydbruckovi, že se jeho radou bude říditi, a žádá za další přízeň 80

„ 37. — 8. dubna. Kašp. Nydbruck píše Tom. Mitisovi o jeho básních a že se za něho přimluvil 82

„ 38. — 8. dubna. Týž Mat. Kollínovi píše, jak u Zik. Helta pochodil. 82

„ 39. — 14. května. Mat. Kollín píše Kašp. Nydbruckovi o nemilém jednání s místokancléřem Heltem a o nesnadných poměrech, které vědecké práci překážejí 83

„ 40. — 16. května. Tom. Mitis Kašp. Nydbrucka žádá, aby zaslané mu básně prohlédl a poradil, komu je má věnovati 86

„ 41. — 16. května. Kašp. Nydbruck žádá M. Kollína, aby mu načrtl osnovu k dějinám církevním a podporoval knihtiskaře Montana 87

„ 42. — 17. května. Mat. Kollín si stěžuje Kašp. Nydbruckovi, že Helt přese všecky přímluvy mu taxy neodpustil a píše o chování jesuitů v Praze 88

„ 43. — 3. října. Kašp. Nydbruck Mat. Kollínovi radí, aby v dopisech byl opatrný 90

„ 44. — 29. října. Mat. Kollín žádá K. Nydbrucka, aby Melanchthona smířil s Flacciem, vypisuje poměry v Praze a zmiňuje se o vydání svých básní 91

„ 45. 1557. 11. ledna. Kašp. Nydbruck píše M. Kollínovi o úmluvách Melanchthonových s Flacciem, o vydání spisů Husových, a žádá ještě některé knihy a opisy 96

„ 46. — 3. července. Týž píše Tad. Hájkovi, co učinil v záležitosti jeho tchána v Štýr. Hradci, i o některých rukopisech, pozdravuje známé v Praze a vysvětluje, proč jeho seznam rukopisů, z Karolína vypůjčených, se různí 98

„ 47. — 16. července. Týž témuž píše o bezvýsledném pátrání po jeho tchánovi a slibuje, že knihy z Karolína vypůjčené vrátí . 100

„ 48. b. r. Seznam knih, po nichž Kašp. Nydbruck pátral 100

Ukazatel jmen osobních a místních 102

274.37 d K833
Kollin, Matous
Dodisy

274.37 S
K833

T5-ARK-597